

Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábrežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

OBCHODNÉ SLUŽBY

ŠTUDIJNÝ ODBOR

6403 L podnikanie v remeslách a službách

6402 L podnikanie v obchode, remeslách a službách

Mgr. Jana Pernišová
riaditeľka školy

Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

OBCHODNÉ SLUŽBY

Kód a názov ŠVP	64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby II
Kód a názov študijného odboru	6403 L podnikanie v remeslách a službách 6402 L podnikanie v obchode, remeslách a službách
Stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie – ISCED 354
Dĺžka štúdia	2 roky, 3 roky
Forma štúdia	Denná, diaľková
Vyučovací jazyk	slovenský
Druh školy	štátna
Dátum schválenia ŠkVP	28.08. 2024
Miesto vydania	Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza
Platnosť ŠkVP	01.09. 2024 začínajúc prvým ročníkom

www.kalina.sk
info@kalina.sk
tel.: 046/5422110
0901 918 909

Mgr. Jana Pernišová
riaditeľka školy

Záznamy o platnosti a revidovaní školského vzdelávacieho programu:

[illegible]

Obsah

ÚVODNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE	6
1 VLASTNÉ ZAMERANIE ŠKOLY	7
1.1 Prevádzka školy	7
1.2 Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania	9
1.3 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie	14
2 CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU OBCHODNÉ SLUŽBY PRE ŠTUDIJNÝ ODBOR 6403 L podnikanie v remeslách a službách	17
2.1 Popis školského vzdelávacieho programu	17
2.2 Základné údaje o štúdiu	17
2.3 Organizačné podmienky	18
3 CHARAKTERISTIKA ABSOLVENTA	20
3.4 Vzdelávacie štandardy	26
3.5 Spôsob a podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania	29
4 VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA ŽIAKOV ŠTUDIJNÉHO ODBORU 6403 L PODNIKANIE V REMESLÁCH A SLUŽBÁCH	33
4.1 Všeobecné zásady hodnotenia a klasifikácie žiakov	34
5 RÁMCOVÝ A UČEBNÝ PLÁN	37
5.1 Rámcový a učebný plán pre 2-ročné nadstavbové študijné odbory (L)	37
5.2 Rámcový učebný plán pre 2 (3)-ročné nadstavbové študijné odbory – diaľkové vzdelávanie	41
6 OSOBITOSTI A PODMIENKY VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM A ŽIAKOV S NADANÍM V SÚLADE S PRINCÍPMI INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA	45
6.1 Inkluzívne vzdelávanie	45
6.2 Podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)	46
6.3 Podporné opatrenia	47
7 PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA PRI VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ	68
8 FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ	69
9 ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ	74
10 PREDCHÁDZANIE VŠETKÝM FORMÁM DISKRIMINÁCIE, RASIZMU, XENOFÓBIE, ANTISEMITIZMU, INTOLERANCIE, RIZIKU ICH AKCEPTÁCIE A PODPORY NIELEN V ŠKOLE, ALE AJ MIMO NEJ	79
11 STRATÉGIA DIGITÁLNEJ TRANSFORMÁCIE VZDELÁVANIA ŠKOLY	81

PRÍLOHA: UČEBNÉ OSNOVY V ŠTUDIJNOM ODBORE 6403 L podnikanie v remeslách a službách	84
--	----

ÚVODNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Názov a adresa školy	Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza
Názov školského vzdelávacieho programu	Obchodné služby
Kód a názov ŠVP	64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby II
Kód a názov študijného odboru	6403 L podnikanie v remeslách a službách
Úroveň slovenského kvalifikačného rámca/Európskeho kvalifikačného rámca	SKKR/EQF 4
Stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie – ISCED 354
Dĺžka štúdia	2 roky, 3 roky
Forma štúdia	Denná, diaľková
Vyučovací jazyk	slovenský
Druh školy	štátna
Miesto vydania	Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza
Platnosť ŠkVP	1.9. 2024 začínajúc prvým ročníkom

KONTAKTY PRE KOMUNIKÁCIU SO ŠKOLOU:

PRACOVNÁ POZÍCIA	MENO	TELEFÓN	E-MAIL
Riaditeľka	Mgr. Jana Pernišová	0901 918 909	jana.pernisova@kalina.sk
Zástupca riaditeľa pre teoretické vyučovanie	Ing. Jana Sudrová Mgr. Miroslava Šimová	0901 918 913 0901 918 914	jana.sudrova@kalina.sk miroslava.simova@kalina.sk
Zástupca riaditeľa pre praktické vyučovanie	Ing. Gabriela Čertíková	0901 918 900	gabriela.certikova@kalina.sk

Zriaďovateľ:

Trenčiansky samosprávny kraj
Odbor školstva a kultúry
K dolnej stanici 7282/20A
911 01 Trenčín

1 VLASTNÉ ZAMERANIE ŠKOLY

História našej školy sa začína oficiálne písať od roku 1919. V priebehu svojej existencie mala viacero názvov. Od 1.9. 2009 nesie názov Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1 v Prievidzi (ďalej len „škola“). Školu navštevujú nielen žiaci z okresu Prievidza, ale tiež z miest Partizánske, Handlová, Bánovce nad Bebravou a iné.

Od školského roku 2007/2008 boli schválené a zavedené nové odbory: učebný odbor 6424 H manikér - pedikér, študijné odbory 6405 K pracovník marketingu, 6445 K obchod a podnikanie, 6362 M kozmetička a vizážistka. Na základe analýzy potrieb trhu práce v našom regióne sme otvorili experimentálny študijný odbor kaderník – vizážista.

Škola nadviazala na tradície krajčírstva a v školskom roku 2012/2013 otvorila študijný odbor 8298 M odevný dizajn. Taktiež sme otvorili študijný odbor 6324 M manažment regionálneho cestovného ruchu. Zavedenie spomínaného odboru kladne podporilo aj Regionálne združenie CRHN, nakoľko sa predpokladá rozvoj turizmu v regióne horná Nitra, čo prinieslo aj potrebu odborne a jazykovo vzdelaných mladých ľudí v odbore cestovný ruch.

Od školského roku 2014/2015 máme v ponuke učebný odbor 2980 H pracovník v potravinárstve – výroba trvanlivých potravín a taktiež nový učebný odbor 6462 H barbier, barbierka – schválený v r. 2024.

Žiaci majú možnosť sa vzdelávať v **systeme duálneho vzdelávania**, s cieľom zvýšenia ich udržateľnosti na trhu práce. Ide o vedomosti, schopnosti a zručnosti potrebné pre povolanie s praktickou prípravou u konkrétného zamestnávateľa. Na prepojenie školského systému vzdelávania a duálneho systému vzdelávania škola pristúpila v školskom roku 2016/2017. V roku 2016 bola podpísaná duálna zmluva s firmou Nestlé Slovensko, s.r.o. pre učebný odbor pracovník v potravinárstve – výroba trvanlivých potravín. Ďalšie zmluvy o duálnom vzdelávaní so zamestnávateľmi boli podpísané aj pre odbory čašník, servírka, kuchár, obchodný pracovník.

Škola je úspešná v projektoch **Erasmus+ je program EÚ na podporu vzdelávania**, odbornej prípravy, mládeže a športu v Európe. Bola nám schválená akreditácia na ERASMUS pre individuálnu organizáciu v oblasti odborného vzdelávania a prípravy so začiatkom platnosti akreditácie: 1. marca 2021 a platnosti akreditácie: 31. marca 2027. Ako prijímateľ grantu máme možnosť vycestovať za poznáním a skúsenosťami do zahraničia v rámci štúdia, odbornej praxe a duálneho vzdelávania. Táto možnosť sa vzťahuje nielen na rozšírenie odborných zručností a vedomostí žiakov, ale tiež na rozvoj kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov. Za vynikajúcu implementáciu aktivít v rámci akreditácie na Erasmus v oblasti odborného vzdelávania a prípravy získala škola **Certifikát značky excelentnosti** s platnosťou do 31.1. 2027.

Za 104 rokov svojej doterajšej existencie si škola vybudovala dobré meno a nezastupiteľné miesto na úseku odborného vzdelávania v Trenčianskom samosprávnom kraji. Pristúpili sme k postupnej úprave ponúkanej skladby odborov so zameraním na obchod a služby, kde zmena sa stáva podmienkou prežitia školy.

V ďalších rokoch neplánujeme zmeniť svoj charakter, našim zámerom je zaradiť nové učebné odbory. Nadväzujúc na existujúce portfólio odborov a taktiež na materiálne a personálne zabezpečenie školy pracujeme na zatraktívnení štúdia na našej škole a posilnení jej postavenia v regióne.

1.1 Prevádzka školy

Teoretické a sčasti aj praktické vyučovanie je organizované v priestoroch školy na Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza. Súčasťou sú odborné a jazykové učebne, špeciálne učebne na prípravu

pokrmov a stolovanie, dve telocvične, posilňovňa, oddychová zóna. Škola priebežne pracuje na skvalitnení školských priestorov v rámci projektu „Modernizácia odborného vzdelávania na hornej Nitre“ a taktiež z „Plánu obnovy a odolnosti SR“ sa zabezpečujú podmienky pre inkluzívne vzdelávanie zdravotne postihnutých osôb.

V areáli školy je umiestnený **školský internát** s kapacitou 56 lôžok – bunkový systém 2+1. Poskytuje ubytovacie služby pre žiakov našej školy, ale aj pre dochádzajúcich žiakov iných škôl.

Pracoviská

Žiaci našej školy v rámci prípravy na budúce povolanie vykonávajú počas štúdia odborný výcvik a odbornú prax. Pre všetky odbory ponúkame možnosť praktického vyučovania nielen v odborných učebniach, ale aj na pracoviskách so „živou prevádzkou“. Jedná sa hlavne o gastronomické odbory a odbory služieb.

A klub

Žiaci učebných odborov čašník, servírka a kuchár sú zaraďovaní do viacerých pracovísk. Svojim rozsahom poskytovaných služieb či návštevnosťou je najznámejší školský závod **A-klub**. V roku 1995 začala jeho rekonštrukcia a prevádzku ako školský závod reštauračných služieb zahájil 1. júla 1997. Bol vybudovaný preto, aby sa vytvorili čo najlepšie podmienky pre odborný výcvik žiakov v spoločnom stravovaní. Školský závod A-klub poskytuje stálym strávníkom denne čerstvé jedlá z jedálneho lístku závodného stravovania a tiež denné obedové menu. Pre bežných hostí je určená široká ponuka jedál a nápojov z jedálneho lístka. Samozrejmosťou je zabezpečovanie pracovných, rodinných či spoločenských posedení v priestoroch závodu.

Veľmi dobrý ohlas majú recepcie rôzneho druhu, ktoré usporadúvajú rôzne firmy a inštitúcie v Kultúrnom a spoločenskom stredisku či v Bojnickom zámku. Pestrosťou gastronomických požiadaviek zákazníkov majú žiaci v rámci školského roka možnosť vidieť a realizovať všetky druhy slávnostného stolovania, či pripravovať veľmi rozmanité jedlá teplej a studenej kuchyne.

Cukrárska výroba

Cukrárska výroba v areáli školy šíri nielen príjemnú vanilkovú vôňu, ale aj dobré meno našej školy, pretože svojimi výrobkami dokážu uspokojiť požiadavky zákazníkov na rodinné či pracovné oslavy, recepcie. Spod šikovných rúk majsterek odborného výcviku a žiakov všetkých ročníkov odboru cukrár vychádzajú aj torty k rôznym príležitostiam v najrozmanitejších farbách a tvaroch. Veľkým pútačom je možnosť vytvorenia akéhokoľvek obrázku, fotografie či loga na torte na špeciálnom – jedlom papieri.

Školská jedáleň

Školská jedáleň bola sprevádzkovaná v roku 1985 a zabezpečuje stravovanie pre zamestnancov a žiakov školy, vrátane žiakov ubytovaných v školskom internáte. Rovnako slúži aj ako pracovisko praktického vyučovania pre žiakov v učebných odboroch kuchár, čašník, servírka, to znamená, že okrem nepedagogických zamestnancov stravu pripravujú majsterky odbornej výchovy so svojimi žiakmi. V spolupráci s ostatnými strediskami školy sa pracovníčky školskej jedálne aktívne podieľajú na zabezpečení rôznych gastronomických akcií.

Dom služieb

V tesnej blízkosti školy sa nachádza **Dom služieb Kalina**, ktorý bol otvorený pre žiakov aj verejnosť 3. mája 1993 ako pracovisko praktického vyučovania žiakov v odboroch kaderník, kaderník - vizážista

a kozmetik-vizážista. Pod vedením majsteriek odbornej výchovy majú žiaci možnosť pracovať v živej prevádzke so zákazníkom a tak rýchlejšie a efektívnejšie nadobudnúť potrebné vedomosti a zručnosti v odbore. Nachádza sa tu:

Kozmetický salón

Ponúka všetky moderné kozmetické služby - farbenie obočia, rias, čistenie pleti, masáže tváre, dekoltu, mikromasáž očného okolia, denné, večerné a slávnostné líčenie, depiláciu... Poskytované sú tiež základné pedikérske úkony, masáž nôh, rúk, zábal rúk parfínom, manikúra, zdobenie nechťov na slávnostné príležitosti. Všetky úkony prevádzajú žiačky odboru kozmetik- kozmetička, kozmetik vizážista, kozmetička-vizážistka pod vedením majsteriek odbornej výchovy.

Vlasové štúdio

Kadernický salón ponúka zákazníčkam trvalú onduláciu, farbenie vlasov, strihanie, zhotovenie bežných a spoločenských účesov, melírovanie. V ponuke je tiež poradenská služba - všetko v prijateľných cenách. Majsterky odborného výcviku absolvujú v priebehu školského roka rôzne kurzy strihu, farbenia a nových trendov, čo je dobrým základom pre účasť žiakov na súťažiach v modernej účesovej tvorbe.

Visage 4 you

Pracovisko praktického vyučovania žiakov **Salón „VISAGE 4 YOU“** sa nachádza na Ul. T. Vansovej 25 v blízkosti autobusovej stanice v centre mesta Prievidza. Tieto priestory boli pre verejnosť otvorené 23. apríla 2012. Ponúka široké spektrum kaderníckych, kozmetických, manikérskeho i pedikérskeho služieb, ktoré pod dozorom majsteriek OV vykonávajú žiaci odborov kozmetik, kozmetička a vizážistka, kaderník – vizážista, kaderník, barbier.

1.2 Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania

Cieľom školy je:

- poskytnúť žiakom všeobecný a odborný vzdelanostný základ vychádzajúci zo systematického, vyváženého výberu informácií a poznatkov z oblasti ekonomiky, financií a administratívy, obchodu a služieb, spoločenských a prírodných vied a príslušného odboru,
- získať kompetencie najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania digitálnych technológií, komunikácie v štátnom jazyku, cudzom jazyku a v národnostnej škole, národnostnej triede alebo v národnostnom školskom zariadení aj v jazyku národnostnej menšiny,
- získať kompetencie najmä v oblasti prírodných vied, humanitných vied, technických vied, matematickej gramotnosti, finančnej gramotnosti, čitateľskej gramotnosti, pohybu a zdravia, kompetencie k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie, občianske kompetencie a podnikateľské schopnosti,
- ovládať anglický jazyk a aspoň jeden ďalší cudzí jazyk a vedieť ich používať,
- viesť žiakov k rozvíjaniu pohybových schopností a aplikácii pohybových zručností,
- naučiť žiakov zaraďovať získané informácie a poznatky do zmysluplného kontextu v nadväznosti na ďalšie vzdelávanie alebo uplatnenie na trhu práce,

- g) prehĺbiť u žiakov abstraktné a logické myslenie s dôrazom na pochopenie kauzálnych, funkčných a vývinových vzťahov medzi javmi a procesmi,
- h) naučiť žiakov samostatne identifikovať, analyzovať a riešiť problémy, úlohy, realizovať skúmanie a vyvodzovať logické závery,
- i) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo na trhu práce,
- j) viesť žiakov ku kritickému mysleniu s uplatnením mnohostranného pohľadu pri riešení úloh,
- k) poskytnúť žiakom možnosti pre optimálny výber ďalšieho vzdelávania/pracovného zaradenia podľa ich schopností, záujmov a potrieb spoločnosti,
- l) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- m) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd¹ ako aj úctu k zákonom a osobitne vzťah k prevencii a zamedzeniu vzniku a šírenia kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- n) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami náboženskej tolerancie,
- o) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,
- p) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeľudské etické hodnoty,
- q) prehĺbiť u žiakov sociálne kompetencie, osobitne schopnosť kultivovane komunikovať, racionálne argumentovať a efektívne spolupracovať v rôznych skupinách,
- r) viesť žiakov k uvedomeniu si potreby celoživotnej starostlivosti o svoje duševné a fyzické zdravie, osvojenie si teoretických vedomostí a praktických zručností súvisiacich so zdravým životným štýlom,
- s) viesť žiakov k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygiene práce a požiarnej ochrane,
- t) motivovať žiakov k tomu, aby sa zaujímal o svet a ľudí okolo seba, aby boli aktívni pri ochrane ľudských a kultúrnych hodnôt, životného prostredia a života na Zemi,
- u) viesť žiakov k tomu, aby si uvedomili globálnu previazanosť udalostí, vývoja i problémov na miestnej, regionálnej, národnej i svetovej úrovni,
- v) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania v našom školskom vzdelávacom programe pre študijný odbor 6323 K hotelová akadémia vychádza z cieľov stanovených v Zákone o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a Štátnom vzdelávacom programe pre skupinu odborov 64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby. Poslanie školy vyplýva aj z komplexnej analýzy školy.

Poslaním našej školy nie je len odovzdávať vedomosti a pripravovať našich žiakov na povolanie a získanie prvej kvalifikácie, ale aj formovať u mladých ľudí ich postoje, viesť ich k dodržiavaniu etických a ľudských princípov. Škola sa stane otvorenou inštitúciou pre rodičov, sociálnych partnerov a širokú verejnosť s ponukou rôznej vzdelávacej a spoločenskej činnosti.

Naša škola má nielen vzdelávať, ale aj vychovávať. Naše **ciele v systéme výchovy a vzdelávania** spočívajú v cieľavedomom a systematickom rozvoji poznávacích schopností, emocionálnej zrelosti

žiaka, motivácie k sústavnému zdokonaľovaniu sa, prosociálneho správania, etiky, sebaregulácie ako vyjadrenia schopnosti prevziať zodpovednosť za seba a svoj rozvoj a tvorivosť.

Ciele výchovy a vzdelávania orientované na vytváranie predpokladov celoživotného vzdelávania sú zamerané na:

Posilnenie výchovnej funkcie školy so zámerom:

- umožniť všetkým žiakom prístup ku kvalitnému záujmovému vzdelávaniu a voľnočasovým aktivitám, najmä žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia ako formy prevencie sociálno-patologických javov a podchytenia nadaných a talentovaných jedincov
- vytvárať motiváciu k učeniu, ktorá žiakom umožní pokračovať nielen v ďalšom vzdelávaní, ale aj v kultivovaní a rozvoji vlastnej osobnosti
- podporovať špecifické záujmy, schopnosti a nadania žiakov
- formovať ucelený názor na svet a vzťah k životnému prostrediu
- vytvárať vzťah k základným ľudským hodnotám ako je úcta a dôvera, sloboda a zodpovednosť, spolupráca a kooperácia, komunikácia a tolerancia
- poskytovať čo najväčšie množstvo príležitostí, podnetov a možností v oblasti záujmovej činnosti
- poskytovať pre žiakov a širokú verejnosť ponuku vzdelávacích služieb vo voľnom čase

Realizáciu stratégie rozvoja školy s dôrazom na:

- a) **prípravu a tvorbu vlastných školských vzdelávacích programov**
- b) **posilnene úlohy a motivácie učiteľov, ich profesijný a osobný rozvoj**
- c) **podporu talentu, osobnosti a záujmu každého žiaka**
- d) **skvalitnenie spolupráce so sociálnymi partnermi, verejnosťou a ostatnými školami**
- e) **zlepšenie estetického prostredia budovy školy**

Moderná vzdelávacia ustanovizeň s verifikovateľnými parametrami, metódami a postupmi, uznávaná v odbornej a laickej verejnosti. Škola, ktorá motivuje, inšpiruje, napĺňa a posúva vpred. Našou víziou je škola – základ života.

SWOT analýza

S | Silné stránky

- Postavenie v regióne, viac ako storočná tradícia, výhodná poloha, záujem a podpora zriaďovateľa.
- Vlastný internát, školská jedáleň.
- Moderný školský vzdelávací program.
- Vysoká kvalifikovanosť pedagogického zboru
- Schválená akreditácia v rámci programu Erasmus+ pre obdobie 2021 – 2027 (predtým charta za úspešnú, kvalitnú realizáciu mobilit), Certifikát značky excelentnosti.
- Veľké množstvo školských a mimoškolských aktivít.
- Úspešnosť žiakov v odborných súťažiach.
- Úzka spolupráca so zamestnávateľmi, duálne vzdelávanie.
- Úzka spolupráca so študentským parlamentom.
- Systém manažmentu kvality Peer review.

W | *Slabé stránky*

- Nízke percentuálne zastúpenie mužov v pedagogickom zbore.
- Neustále sa zvyšujúca, ale stále nedostatočná vybavenosť učebnými pomôckami.
- Nutnosť modernizácie priestorov.
- Nedostatočná infraštruktúra pre inklúziu.
- Inflácia a zvyšovanie cien energií a materiálov s dopadom nielen na praktické vyučovanie.

O | *Príležitosti*

- Profesionálny rast učiteľov a majstrov odbornej výchovy a zvyšovanie ich kompetencií.
- Práca s talentovanou mládežou.
- Zjednocovanie požiadaviek na študentské výkony.
- Zatraktívnenie ponuky beauty odborov o učebný odbor barbier, barbierka.
- Využitie skúseností z dištančného vzdelávania .
- Využitie eurofondov, napr. prestavba objektu „aranžovne“ na školské dielne a prepojenie objektu s pavilónom C – Fond na spravodlivú transformáciu.

T | *Hrozby*

- Vývoj demografickej krivky populácie (nízka natalita).
- Zvyšujúci sa priemerný vek pedagogických zamestnancov.
- Ustavične sa meniaci školská legislatíva.
- Vplyv spoločenských kríz u nás i v Európe na rozpočet zriaďovateľa.
- Dopady obdobia pandémie a z nej vyplývajúcej sociálnej izolovanosti na interakcie žiakov, učiteľov i interakcie žiakov a učiteľov navzájom.

Charakteristika pedagogického zboru a ostatných zamestnancov

Pedagogický zbor tvorí 36 učiteľov, 25 majstrov odbornej výchovy, 1 špeciálny pedagóg, 1 výchovný poradca a zároveň kariérový poradca, 1 školský digitálny koordinátor, 1 pedagogický asistent, 1 koordinátor prevencie, 1 supervízor, 3 vychovávateľky.

Nepedagogických zamestnancov: 32

Riadenie, manažment školy a poradenstvo

V škole aktívne pracuje 7 predmetových komisií:

PK ekonomických predmetov,

PK telesnej a športovej výchovy,

PK spoločného stravovania,

PK beauty služieb

PK cudzích jazykov,

PK spoločensko-vedných predmetov a slovenského jazyka a literatúry,

PK prírodovedných predmetov.

Zasadnutia jednotlivých PK sa uskutočňujú podľa potreby a vždy na začiatku a konči školského obdobia. Práca predmetových komisií je účelná a vecná, návrhy a pripomienky sa riešia priamo s vedením školy. Poradenstvo zabezpečujú: školský podporný tím, školský digitálny koordinátor, špeciálny pedagóg, výchovný poradca a koordinátor prevencie, pedagogický asistent.

Pri škole pracuje Rada školy. Na svojich jednaniach je zo strany riaditeľky školy a členov vedenia informovaná o pedagogicko-organizačnom a materiálnom zabezpečení výchovno-vzdelávacieho procesu, profilácii školy, o náboře žiakov na nový školský rok, o rozpočte školy, výsledkoch hospodárenia, koncepčných zámeroch rozvoja školy, o priebehu a výsledkoch prijímacieho konania a výchovno-vzdelávacích výsledkoch za jednotlivé klasifikačné obdobia.

Rada rodičov je nezávislým občianskym združením a jej poslaním je vytváranie čo najlepších materiálnych a spoločenských podmienok na výchovu, vzdelávanie a telesný rozvoj žiakov školy. Snahou školy je vziať rodičov priamo do diania v škole, do riešenia problémov vo výchove a vzdelávaní žiakov. Tento proces uľahčujú osobné kontakty s rodičmi, hlbšie vzájomné sa poznanie rodičov a učiteľov, možnosti spoločných zážitkov priamo so žiakmi a učiteľmi. Komunikácia nie je jednosmerná od školy k rodičom, ale obojsmerná a jej súčasťou je pravidelná spätná väzba.

Školy organizujú aj vzdelávacie a zážitkové podujatia, ktoré poskytujú rodičom možnosť spoznať hlbšie filozofiu školy, spôsoby učenia. Ide o formu triednych stretnutí (informačné a konzultačné), ich zapojenie do otvorených hodín, participácia na dni otvorených dverí, prezentácií školy, pri projektových aktivitách...

Študentský parlament reprezentuje žiakov tejto školy a zastupuje ich záujmy vo vzťahu k vedeniu školy. Jeho poslaním je riešenie problémov žiakov, organizovanie školskej záujmovej činnosti, zveľaďovanie priestorov školy a i. Zvýšenú pozornosť venujú téme dobrovoľníctva: K pravidelným aktivitám patria:

- „Z lásky k seniorom“ – v spolupráci s Mestským mládežníckym parlamentom Prievidza a CVČ Prievidza,
- „Úsmev pre úsmev“ – spolupracujú s organizáciou Úsmev ako dar, regionálna pobočka v Prievidzi,
- „Z lásky k zvieratám“ – formou zbierky,
- celoslovenský projekt „200 ton z lesa von“,
- „Green Erasmus and volunteering“

Stavovské a profesijné organizácie - škola úzko spolupracuje so Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou, Slovenskou živnostenskou komorou a Republikovou úniou zamestnávateľov. Spolupráca školy so stavovskými a profesijnými organizáciami predstavuje dôležitý prvok prepojenia odborného vzdelávania s praxou. Vďaka tejto spolupráci škola zohľadňuje aktuálne potreby trhu práce a prispôsobuje obsahy vzdelávania požiadavkám zamestnávateľov. Zástupcovia profesijných združení sa aktívne podieľajú na tvorbe a overovaní výkonových štandardov, participujú na odborných skúškach a prispievajú k skvalitňovaniu praktickej prípravy žiakov. Takéto partnerstvá zároveň uľahčujú žiakom prechod zo školy do zamestnania a podporujú budovanie ich profesijnej identity.

Vzdelávanie pedagogických zamestnancov školy

Podľa § 4 ods. 1 písm. i) zákona č. 138/2019 Z. z. je pedagogický a odborný zamestnanec povinný udržiavať a rozvíjať svoje profesijné kompetencie. Plán profesijného rozvoja vychádza u osobného plánu profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov, vízie a cieľov školy. Vychádza tiež z potrieb samotnej školy, štruktúry žiakov, platnej legislatívy.

Prioritnými zostáva zabezpečiť:

- uvádzanie začínajúcich učiteľov do pedagogickej praxe,
- prípravu pedagogických zamestnancov na zvyšovanie si svojich kompetencií hlavne jazykových spôsobilostí, schopností efektívne pracovať s IKT,
- prípravu pedagogických zamestnancov na tvorbu školského vzdelávacieho programu,
- motivovanie pedagogických zamestnancov pre neustále sebazvdelávanie, zdokonaľovanie profesijnej spôsobilosti,
- zdokonaľovanie osobnostných vlastností pedagogických zamestnancov, spôsobilosti pre tvorbu efektívnych vzťahov, riešenie konfliktov, komunikáciu a pod.,
- sprostredkovanie pedagogickým pracovníkom najnovšie poznatky (inovačné vzdelávanie) z metodiky vyučovania jednotlivých predmetov, pedagogiky a príbuzných vied, ako aj z odboru,
- prípravu pedagogických zamestnancov na výkon špecializovaných funkcií, napr. triedny učiteľ, výchovný poradca, predseda predmetovej komisie,

- prípravu pedagogických zamestnancov pre výkon činností nevyhnutných pre rozvoj školského systému, napr. pedagogický výskum, tvorba ŠkVP, tvorba štandardov, tvorba pedagogickej dokumentácie,
- prípravu pedagogických zamestnancov pre prácu s modernými IKT
- zhromažďovanie a rozširovanie progresívnych skúseností z pedagogickej a riadiacej praxe,
- podnecovať a rozvíjať tvorivosť pedagogických zamestnancov.

Vnútný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy

Je účinným nástrojom zabezpečenia harmonickej organizácie celého výchovno-vzdelávacieho procesu a ďalších školských aktivít. Vnútný systém kontroly by sa mal zameriavať hlavne na celkový priebeh výchovno-vzdelávacej činnosti na škole, na tvorbu školských vzdelávacích programov, na dodržiavanie plnenia plánov predmetových komisií, na zabezpečenie vyučovania didaktickou technikou a ostatným materiálno-technickým vybavením, na hodnotenie žiakov počas vyučovacej hodiny s uplatnením sebahodnotenia žiaka, na vystupovanie a rečovú kultúru vyučujúcich, na uplatňovanie didaktických zásad, na krúžkovú činnosť.

Hodnotenie pedagogických zamestnancov školy- metódy:

- pozorovanie (hospitácie),
- rozhovor,
- výsledky žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, súťaže),
- hodnotenie výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.,
- hodnotenie pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy,
- vzájomné hodnotenie učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“).

1.3 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie

Základné priestorové podmienky

a) Kapacita školy:

1.Školský manažment

Kancelária riaditeľa školy

Kancelária pre zástupcov riaditeľ školy TV

Kancelária pre zástupcu riaditeľa školy PV

Kancelária pre personalistu školy

Kancelária pre technicko-ekonomické činnosti

2.pedagogickí zamestnanci

Kancelária pre výchovnú poradkyňu

Kancelária pre špeciálneho pedagóga

Kabinety pre učiteľov

Pracovisko s VT pre pedagógov

3.Nepedagogickí zamestnanci školy

Kancelária pre sekretárske a administratívne činnosti

Kancelária pre hospodárske činnosti

Kabinet správcu VT

Kancelária pre personálne a mzdové činnosti

Kancelárie pre účtovné činnosti

Kancelária vedúcej účtovníčky
Kancelária vedúcej školskej jedálne
Kancelária pre zamestnancov školskej jedálne
Miestnosť pre upratovačky
Miestnosť pre údržbárov

b) makrointeriéry

- 1.školská budova
 - 2.školský dvor
 - 3.školská jedáleň
 - 4.školský internát
- pracoviská: Dom služieb Kalina, cukrárska výrobná, Visage 4 you, A klub

c) vyučovacie priestory

- odborných učebni pre VT a ADK, EKO
- odborné jazykové učebne
- spoločenská miestnosť
- odborné učebne pre odbory spoločného stravovania
- cvičné kuchyne
- triedy pre teoretické vyučovanie
- 2 telocvične
- 1 posilňovňa

Ostatné priestory

Skladové priestory – kancelárske a čistiace potreby
Údržbárska dielňa – technické činnosti
Kotolňa
Práčovňa
Skladové priestory školskej jedálne
Kuchyňa
Výdajňa
Stolovňa
Sklad učebníc
Sklad bielizne

d) Vyučovacie exteriéry

Multifunkčné ihrisko
Zmluvné pracoviská

Personálne podmienky

- Požiadavky na manažment školy, ktorý realizuje školský vzdelávací program je v súlade s požiadavkami odbornej a pedagogickej spôsobilosti a s kvalifikačnými predpokladmi, ktoré sú nevyhnutné pre výkon náročných riadiacich činností podľa platných predpisov
- Odborná a pedagogická spôsobilosť pedagogických zamestnancov všeobecno-vzdelávacích predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program, je v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci zabezpečujú súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.

- Odborná a pedagogická spôsobilosť pedagogických zamestnancov odborných predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program je v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci zabezpečujú súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.
- Odborná a pedagogická spôsobilosť majstrov odbornej výchovy, ktorí realizujú školský vzdelávací program je v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci zabezpečujú súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.
- Plnenie požiadaviek poradenskej činnosti sa riadi platnými predpismi. Poradenstvo zabezpečujú: školský podporný tím, školský digitálny koordinátor, špeciálny pedagóg, pedagogický asistent, výchovný poradca a koordinátor prevencie.

2 CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU OBCHODNÉ SLUŽBY PRE ŠTUDIJNÝ ODBOR 6403 L podnikanie v remeslách a službách

2.1 Popis školského vzdelávacieho programu

Názov a adresa školy	Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábrežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza
Názov školského vzdelávacieho programu	Obchodné služby
Kód a názov ŠVP	64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby II
Kód a názov učebného odboru	6403 L podnikanie v remeslách a službách
Stupeň vzdelania	stredné odborné vzdelanie – ISCED 354
Dĺžka štúdia	2 roky, 3 roky
Forma štúdia	Denná, diaľková

2.2 Základné údaje o štúdiu

Kód a názov učebného odboru: 6403 L podnikanie v remeslách a službách

Dĺžka štúdia:	2 roky
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov trojročných učebných odborov
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplne stredné odborné vzdelanie
Vyučovací jazyk	Štátny jazyk – slovenský jazyk
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Stredné odborné vzdelanie v príslušnom odbore vzdelávania a splnenie podmienok prijímacieho konania.
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania:	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Doklad o získanej kvalifikácii:	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Absolvent nájde uplatnenie v podnikoch cestovného ruchu, v hotelierstve a v gastronómii, v obchode a v podnikoch poskytujúcich prevádzkové služby a beauty služby, v administratíve a v logistike ako výkonný pracovník, riadiaci pracovník nižšej alebo strednej úrovne alebo sa môže uplatniť ako súkromný podnikateľ.
Nadväzná odborná príprava (ďalšie vzdelávanie, možnosti ďalšieho štúdia):	Pomaturitné špecializačné štúdium alebo vyššie odborné štúdium, študijné programy prvého stupňa vysokoškolského štúdia alebo ďalšie vzdelávacie programy zamerané na rozšírenie kvalifikácie, jej zmenu alebo zvýšenie.

2.3 Organizačné podmienky

Formy výchovy a vzdelávania

Vzdelávanie v študijnom odbore **6403 L podnikanie v remeslách a službách** vychádza zo všeobecne záväzných právnych predpisov, normatífov materiálno-technického a priestorového zabezpečenia. Pri teoretickom vyučovaní a hlavne praktickej príprave žiakov sa naša škola riadi zákonom o hygiene, ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Učebné priestory musia vyhovovať požiadavkám hygieny práce, bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, ochrany pred požiarom.

DIALKOVÁ FORMA ŠTÚDIA - trvá 3 roky, je určená pre absolventov 3-ročných učebných odborov, končí maturitnou skúškou a je organizovaná spravidla raz týždenne v rozsahu 6 konzultačných hodín.

Formy praktického vyučovania

Praktické vyučovanie žiaka v študijnom odbore 6403 L podnikanie v remeslách a službách sa vykonáva formou odbornej praxe a praktických cvičení. Odborná prax sa realizuje v odborných učebniach v škole. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania škola vytvára podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení v odborných učebniach. Praktické cvičenia sa realizujú v predmetoch cvičenia z ekonomiky, cvičenia z informatiky ktorý sa vyučuje v 1. a 2. ročníku.

Dištančné vzdelávanie

Pokiaľ sa v škole uskutoční dištančná forma štúdia podľa § 54 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, škola stanovila pravidlá dištančného vzdelávania. Pri prechode na dištančné vzdelávanie sa vyučovanie neprerušuje, ale mení formu. Všetky povinnosti pre vyučujúcich, žiakov a rodičov týkajúce sa ich účasti a aktivity na vyučovaní zostávajú nezmenené. O prechode na dištančné vzdelávanie je oboznámený každý učiteľ, žiak a zákonní zástupcovia žiakov, akým spôsobom bude prebiehať výučba. Riaditeľ školy rozhodne aktuálne o platforme, ktorá sa bude pri elektronickej komunikácii používať.

Pri dištančnom vzdelávaní sa môže používať kombinovaná forma prezenčného a dištančného vzdelávania podľa prijatého modelu v určenom časovom intervale v danej situácii, pri vyučovaní s obmedzeným počtom žiakov v triede a pri vyučovaní prioritne určenom pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Dištančné vzdelávanie v čase mimoriadneho prerušenia školského vyučovania v škole v súlade s § 150 ods. 8 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa bude realizovať podľa osobitného predpisu. V študijnom odbore možno dištančnou formou vyučovať iba v rámci teoretického vyučovania, maximálne v rozsahu 10 % vyučovacích hodín za školský rok v príslušnom ročníku.

Vzdelávanie cudzincov

Vzdelávanie detí cudzincov v regionálnom školstve je legislatívne zabezpečené § 146 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa tohto zákona (§ 146 ods. 2) sa deťom cudzincov s povoleným pobytom na území Slovenskej republiky, deťom žiadateľov o udelenie azylu a deťom Slovákov žijúcich v zahraničí „poskytuje výchova a vzdelávanie, ubytovanie a stravovanie v školách za tých istých podmienok ako občanom Slovenskej republiky.“ Podmienky vzdelávania detí cudzincov v školách v Slovenskej republike upravuje:

- zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 146 Vzdelávanie cudzincov,

- zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 10 ods. 13,
- zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení.

3 CHARAKTERISTIKA ABSOLVENTA

3.1 Profil absolventa

Všeobecná charakteristika absolventa

Profil absolventa sa odvíja od kompetencií vychádzajúcich z cieľov výchovy a vzdelávania a vzdelávacích štandardov, ktoré žiak získa v procese vzdelávania a sebazvdelávania. Umožňujú mu úspešné začlenenie sa do pracovných a mimopracovných spoločenských štruktúr. Cieľom vzdelávacieho programu skupiny študijných odborov 63 Ekonomika a organizácia, obchod a služby I je pripraviť absolventov, ktorí budú schopní uplatniť sa vo svojich povolaniach so všeobecno-vzdelávacím základom a odbornými teoretickými vedomosťami a praktickými zručnosťami aplikovateľnými v praxi s prirodzenou profesionálnou hrdosťou.

Absolvent:

- má osvojené funkčné znalosti a kompetencie z oblasti prírodných, spoločenských vied, športu a príslušného odboru vymedzené vzdelávacími štandardami, ktoré dokáže využiť v praktickom živote a pri ďalšom štúdiu/pracovnom zaradení; - efektívne komunikuje v materinskom jazyku a v minimálne jednom cudzom jazyku;
- ovláda a využíva súčasné informačno-komunikačné technológie;
- vie vyhodnotiť a zaujať kritický postoj k informáciám, vrátane masmediálnych informácií;
- vie riešiť problémové úlohy a pracovať v skupine;
- sa vie aktívne zapájať do spoločnosti a svoje vedomosti a zručnosti priebežne aktualizovať podľa potrieb a požiadaviek trhu práce;
- uvedomuje si svoje schopnosti, silné a slabé stránky a v súlade s nimi sa rozhoduje pre ďalšie/celoživotné vzdelávanie a svoju budúcu profesiu;
- akceptuje a uplatňuje ľudské práva vo vzťahu k sebe a iným, rešpektuje inakosť v spoločnosti;
- je schopný prijímať zodpovednosť za vlastnú prácu a za prácu ostatných;
- vie efektívne využívať informačné a komunikačné technológie pre svoj osobný rast a výkonnosť v práci;
- je si vedomý svojich občianskych práv a povinností, uvedomuje si význam a potrebu občianskej angažovanosti v národnom a globálnom kontexte;
- uznáva a je pripravený v praxi aplikovať demokratické princípy spoločnosti;
- zaujíma sa o svet a ľudí okolo seba, je pripravený aktívne chrániť ľudské a kultúrne hodnoty a životné prostredie na Zemi.

Absolvent študijného odboru 6403 L podnikanie v remeslách a službách

Absolvent strednej odbornej školy skupiny študijných odborov 64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby II je schopný ďalej rozvíjať svoju odbornú kariéru a uplatniť sa vo svojom povolaní. V študijnom odbore 6403 L podnikanie v remeslách a službách je vzdelávanie zamerané na oblasť ekonomiky, manažmentu, marketingu, základy účtovníctva, administratívy a korešpondencie. Absolvent získa teoretické vedomosti, praktické zručnosti a schopnosti na úseku ekonomiky, administratívy a podnikania, prevádzkových služieb, v závislosti od zamerania smerom ku konkrétnym povolaniam v oblasti remesiel a služieb. V odbornej príprave žiaka sa kladie veľký dôraz na praktickú prípravu v odbornej praxi pri nadobudnutí a upevňovaní praktických zručností v oblasti vzdelávania podľa absolvovaného učebného odboru, v ktorom žiak získal výučný list, podľa špecializácie: spoločné stravovanie a prevádzka v remeslách.

3.2 Zdravotné požiadavky na uchádzača

Zdravotný stav uchádzačov o štúdium a vhodnosť štúdia v odbore posudzuje lekár. Kontraindikáciou pre výkon povolania sú diagnózy ako autizmus, poruchy správania a psychiatrické diagnózy. Vyjadrenie lekára so špecializáciou všeobecné lekárstvo o zdravotnej spôsobilosti študovať zvolený odbor vzdelávania (prikladá len uchádzač/uchádzačka, ktorý je žiakom so zdravotným znevýhodnením). Študijný odbor pripravuje absolventov na výkon povolania ako zamestnancov, aj ako samostatných podnikateľov v oblasti obchodu, hotelierstva a gastronómie a iných prevádzkových služieb. Sú kvalifikovaní stredoškolsky vzdelaní pracovníci so širokým odborným profilom schopní samostatne vykonávať odborné činnosti zamerané na obchod a služby. V praxi aplikujú obchodno-podnikateľské aktivity a zásady marketingu, získavajú, spracúvajú a využívajú ekonomické informácie, v práci využívajú moderné informačno-komunikačné technológie, orientujú sa v základných právnych normách a predpisoch, ovládajú zásady komunikácie s klientmi, zákazníkmi a spolupracovníkmi, dokážu zostaviť ponuku produktov. Absolventi sa uplatňujú na pozíciách strednej úrovne riadenia. Získali znalosti, zručnosti, schopnosti počas štúdia potrebné pre uplatnenie sa na trhu práce, s možnosťami ďalšieho vzdelávania. Dokážu riešiť problémové situácie, pracovať v tíme, komunikovať v cudzom jazyku, samostatne zvládať pracovné činnosti v prevádzkach obchodu, ubytovacích zariadeniach, gastronomických prevádzkach, a v iných prevádzkových službách, aktívne sa zapájajú do spoločnosti a svoje vedomosti a zručnosti priebežne aktualizujú. Majú znalosť o organizačnej štruktúre, úlohách a právnej forme jednotlivých podnikov a prevádzok.

Pracovníci obchodu a služieb pracujú v prevádzkach (ako napr. maloobchodné predajne, veľkoobchodné sklady, kuchyne, reštaurácie, hotely, remeselné dielne), kde sú kladené vyššie požiadavky na fyzickú kondíciu, zvládanie záťažových situácií počas manuálne vykonávaných prác. Okrem sústredenosti, trpezlivosti, presnosti a manuálnej zručnosti je dôležité zvládnutie práce s nástrojmi IKT a modernými aplikáciami. Pri organizovaní a riadení práce zamestnancov sa vyžadujú dobré organizačné schopnosti a bezkonfliktnosť, zvládanie kritických situácií, samostatnosť, rozhodnosť a zodpovednosť.

Telesné postihnutie	Pre študijný odbor sa vyžaduje dobrý zdravotný stav uchádzačov. Kontraindikáciou pre výkon povolania sú diagnózy ako autizmus, poruchy správania a psychiatrické diagnózy. Vhodnosť vzdelávania v odbore posudzuje lekár a príslušné zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v závislosti od druhu a stupňa postihnutia a narušenia.
Mentálne postihnutie	Študijný odbor nie je vhodný pre uchádzačov s mentálnym postihnutím.
Zrakové postihnutie	Vhodnosť vzdelávania v odbore posudzuje lekár a príslušné zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v závislosti od druhu a stupňa postihnutia a narušenia.
Sluchové postihnutie	Vhodnosť vzdelávania v odbore posudzuje lekár a príslušné zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v závislosti od druhu a stupňa postihnutia a narušenia.

Špecifické poruchy učenia	Záleží od individuálneho prípadu, od typu poruchy a úrovne jej kompenzácie. Vzhľadom na vysoké nároky na študijné predpoklady žiaka (chápanie abstraktných vzťahov, logická predstavivosť, matematická zručnosť, čítanie predpisov a príprava ekonomickej a účtovnej dokumentácie, obchodnej korešpondencie), treba zvážiť ich vhodnosť pre žiakov s dyslexiou, dysgrafiou a dyskalkúliou. Vhodnosť študijného odboru pre žiakov so špecifickými vývinovými poruchami učenia treba konzultovať so zariadeniami poradenstva a prevencie.
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	Žiakov zo SZP je vhodné integrovať do SOŠ, pokiaľ sú fyzicky a psychicky spôsobilí na výkon príslušných povolání. Integrácia musí zahŕňať ich aktivizáciu, motiváciu, pestovanie pozitívneho vzťahu k práci, povolaniu, osvojenie pracovných návykov, rozvoj profesijných záujmov. V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevok na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.
Mimoriadne nadaní žiaci	Je spoločensky prospešné, ak sa o tento študijný odbor uchádzajú nadaní žiaci so záujmom o prácu s logickými systémami, schopní abstrakcie a kreativity. Výučba sa u nich môže organizovať formou individuálnych učebných plánov a vzdelávacích programov, ktoré sa vypracujú podľa reálnej situácie.

3.3 Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie sú tie, ktoré potrebujú všetci ľudia na svoje osobné naplnenie a rozvoj, zamestnateľnosť, sociálne začlenenie, udržateľný životný štýl, úspešný život v spoločnosti, ktorá žije v mieri, pre riadenie života so zodpovedným prístupom ku zdraviu a aktívne občianstvo.

Všetky kľúčové kompetencie sa považujú za rovnako dôležité. Každá z nich prispieva k úspešnému životu v spoločnosti. Kompetencie možno využívať v mnohých rôznych súvislostiach a rozličných kombináciách. Prekrývajú sa a nadväzujú na seba; aspekty, ktoré sú podstatné v jednej oblasti, zvyčajne podporujú kompetencie aj v ďalšej oblasti.

V súlade s Odporúčaním rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie má absolvent úplného stredného odborného vzdelávania v rámci teoretického a praktického

vyučovania nadobudnúť schopnosť rozvíjať tieto kľúčové kompetencie v nasledujúcich opisoch:

a) Gramotnosť

je schopnosť identifikovať, pochopiť, tvoriť a interpretovať koncepty, pocity, fakty a názory ústnou aj písomnou formou pomocou vizuálnych, zvukových a digitálnych materiálov v rozličných odboroch a kontextoch. Zahŕňa schopnosť efektívne komunikovať a nadväzovať kontakty s ostatnými.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- porozumieť akémukoľvek počutému vecnému textu, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho osobným a odborným záujmom;

- porozumieť obsahu a významu vecného textu (vrátane tabuliek, grafov, nákresov a schém), vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie a spojiť ich do ucelenej informácie;
- identifikovať v texte logické, časové a príčinnno-následné súvislosti;
- uplatniť základy kritického čítania, t. j. vie vnímať väčšinu problémov nastolených textom a identifikuje explicitné chyby a protirečenia, ktoré sa v texte nachádzajú;
- vyjadriť súvislé a logicky usporiadané ústne prejavy s rôznym cieľom pre špecifické publikum na témy, ktoré sú blízke jeho osobným a odborným záujmom;
- sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájiť;
- bez prípravy začať, udržiavať a ukončiť komunikáciu na akúkoľvek jemu blízku všeobecnú a odbornú tému;
- aktívne zapojiť do diskusie, svoj prejav formuluje zrozumiteľne a pokojne; dokáže sa pohotovo zorientovať v komunikačnej situácii a jasne reagovať zrozumiteľnou odpoveďou alebo otázkou;
- dodržiavať zásady spoločenskej komunikácie, dokáže komunikačnej situácii vhodne prispôbiť stratégiu, charakter a tón komunikácie;
- vytvoriť štruktúrovaný a kompozične zrozumiteľný text, ktorý mu je blízky témou alebo odbornosťou;
- pri tvorbe textu uplatniť logické, časové a príčinnno-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v súlade s komunikačnou situáciou.

b) Viacjazyčnosť

je kompetencia, ktorá vymedzuje schopnosť používať rozličné jazyky na vhodnú a účinnú komunikáciu v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí. Ide o schopnosti sprostredkovať informácie medzi rôznymi jazykmi a médiami. Pokiaľ je to vhodné, môže zahŕňať zachovanie a ďalší rozvoj kompetencií v materinskom jazyku, ako aj osvojenie si úradného jazyka (jazykov) danej krajiny.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- pochopiť hlavné body jasnej štandardnej reči o známych veciach, s ktorými sa pravidelne stretáva vo svojom živote. Rozumie zmyslu mnohých rozhlasových alebo televíznych programov o aktuálnych udalostiach a témach osobného či odborného záujmu, keď je prejav relatívne pomalý a jasný;
- porozumieť textom, ktoré pozostávajú zo slovnej zásoby často používanej v každodennom živote alebo ktoré sa vzťahujú na jeho prácu;
- zvládnuť väčšinu situácií, ktoré sa môžu vyskytnúť počas cestovania v oblasti, kde sa hovorí daným cudzím jazykom. Dokáže nepripravený vstúpiť do konverzácie na témy, ktoré sú známe, ktoré ho osobne zaujímajú, alebo ktoré sa týkajú osobného každodenného života;
- spojiť slovné spojenia jednoduchým spôsobom tak, aby opísal skúsenosti a udalosti, vlastné sny, nádeje a ambície. Stručne dokáže uviesť dôvody a vysvetlenia názorov a plánov, vyrozprávať príbeh alebo zápletku knihy či filmu a opísať vlastné reakcie;
- napísať jednoduchý súvislý text na témy, ktoré sú mu známe alebo ho osobne zaujímajú, alebo napríklad aj e-mailu opisujúce jeho skúsenosti a dojmy.

c) Matematická kompetencia a kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie a porozumenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Kompetencia vo vede sa vzťahuje na schopnosť vysvetliť prírodné javy pomocou základných vedomostí a metodiky vrátane pozorovania a experimentovania s cieľom klásť otázky a odvodiť závery podložené dôkazmi. Kompetencie v technológii a inžinierstve sa chápu ako uplatňovanie daných vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve zahŕňa porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- efektívne aplikovať matematické princípy a postupy v rámci svojho odboru;
- komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky vrátane štatistických údajov a grafov;
- chápať vedu ako proces bádania rôznymi metódami vrátane pozorovania a riadených experimentov, logicky a racionálne myslieť pri overovaní hypotéz;
- aktívne zaujímať o etické otázky a podporu bezpečnosti a environmentálnej udržateľnosti, najmä pokiaľ ide o vedecko-technický pokrok v súvislosti s jednotlivcom, rodinou, komunitou a celosvetovými otázkami.

d) Digitálna kompetencia

zahrňa sebaistú, kritickú a zodpovednú využívanie digitálnych technológií na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti, ako aj interakciu s digitálnymi technológiami. Zahŕňa informačnú a dátovú gramotnosť, komunikáciu a spoluprácu, mediálnu gramotnosť, tvorbu digitálneho obsahu, bezpečnosť, otázky súvisiace s duševným vlastníctvom, riešenie problémov a kritické myslenie.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- používať digitálne technológie na podporu svojho aktívneho občianstva a sociálneho začlenenia, spoluprácu s ostatnými a kreativnosť pri dosahovaní osobných, sociálnych alebo obchodných cieľov s uvedomením si príležitosti, obmedzení, vplyvov a rizík, ktoré predstavujú;
- kriticky pristupovať k platnosti, spoľahlivosti a vplyvu informácií a údajov dostupných vďaka digitálnym prostriedkom a poznať právne a etické zásady súvisiace s prácou s digitálnymi technológiami;
- chrániť informácie, obsah, údaje a digitálne identity, ako aj rozoznávať softvéry, zariadenia, umelú inteligenciu alebo roboty a efektívne s nimi pracovať;
- chápať všeobecné zásady, mechanizmy a logiku vyvíjajúcich sa digitálnych technológií a poznať základné funkcie a spôsoby použitia rôznych zariadení, softvérov a sietí.

e) Osobná a sociálna kompetencia a schopnosť učiť sa

je schopnosť uvažovať o vlastnej osobnosti, efektívne riadiť čas a informácie, konštruktívne spolupracovať s ostatnými a riadiť vlastné vzdelávanie a kariéru. Zahŕňa schopnosť zvládnuť zložité situácie, učiť sa, zachovať si fyzické aj duševné zdravie a dbať o svoje zdravie a viesť život zameraný na budúcnosť, byť empatický a zvládať konflikty v inkluzívnom a podporujúcom prostredí.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- starať o svoj fyzický a duševný rozvoj, uvedomovať si dôsledky nezdravého životného štýlu a závislostí;
- kriticky uvažovať o svojich vlastných predsudkoch a stereotypoch a o tom, čo sa za nimi skrýva;
- preukázať istotu vo svojej schopnosti zvládnuť výzvy v živote;
- dôsledne dodržiavať svoje záväzky voči iným;
- pri práci podporovať druhých aj napriek rozdielnym názorom;
- identifikovať zdroje učenia sa, vybrať najspoľahlivejšie zdroje informácií alebo uskutočniť zodpovedný výber z existujúcich možností;
- dokáže použiť explicitné a definovateľné kritériá, princípy alebo hodnoty pri tvorbe úsudkov.

f) Občianska kompetencia

je schopnosť konať ako zodpovedný občan a v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom a sociálnom živote, a to opierajúc sa o znalosť sociálnych, hospodárskych, právnych a politických konceptov a štruktúr, ako aj o chápanie celosvetového vývoja a udržateľnosti.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- rešpektovať ľudí, ktorí majú odlišné názory v oblasti politiky a vierovyznania;
- vykonávať povinnosti aktívneho občana na miestnej, národnej alebo globálnej úrovni;

- porozumieť rôznym spôsobom, akými občania môžu ovplyvňovať politiku;
- kriticky uvažovať o vplyve propagandy na život jednotlivca, spoločnosti a vývoj súčasného sveta;
- dokáže zhodnotiť vplyv spoločnosti na svet prírody, napríklad z hľadiska rastu a vývoja populácie, spotreby prírodných zdrojov.

g) Podnikateľská kompetencia

sa vzťahuje na schopnosť využívať príležitosti a myšlienky a meniť ich na hodnoty pre ostatných. Je založená na tvorivosti, kritickom myslení a riešení problémov, iniciatívnosti, vytrvalosti, ako aj schopnosti spolupracovať s cieľom plánovať a riadiť projekty s kultúrnou, sociálnou alebo finančnou hodnotou.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- opísať a pochopiť prístupy k plánovaniu a riadeniu projektov;
- uvedomiť etické zásady a výzvy udržateľného rozvoja;
- chápať sociálne a hospodárske príležitosti a výzvy, ktorým čelí zamestnávateľ, organizácia či spoločnosť.

h) Kompetencia v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu

zahŕňa chápanie a rešpektovanie toho, ako sa myšlienky a význam kreatívne vyjadrujú a šíria v rôznych kultúrach a prostredníctvom rôznych druhov umenia a iných kultúrnych foriem. Zahŕňa rozvoj a vyjadrovanie vlastných názorov a schopnosť identifikovať svoje miesto alebo úlohu v spoločnosti rôznymi spôsobmi a v rôznych kontextoch.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- vyhľadávať možnosti spoznať iné kultúry s cieľom spoznať tradície a iný pohľad na svet;
- zaujať otvorený postoj a rešpekt k rôznorodosti kultúrneho prejavu, ako aj etický a zodpovedný prístup k intelektuálnemu a kultúrnemu vlastníctvu;
- poznať miestnu, národnú, regionálnu, európsku a globálnu kultúru a jej prejavy vrátane jazyka, dedičstva a tradícií či kultúrnych produktov a porozumieť tomu, ako sa tieto prejavy môžu navzájom ovplyvňovať a ako môžu ovplyvňovať názory jednotlivca.

Tabuľka vzťahu kľúčových kompetencií k obsahu vzdelávania

Prehľad kľúčových kompetencií	Gramotnosť	Viacjazyčnosť	Matematická komp. a kompetencia vo vede, technológii a inžinierstve	Digitálna kompetencia	Osobná a sociálna kompetencia, schopnosť učiť sa	Občianska kompetencia	Podnikateľská kompetencia	Kompetencia v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu
Prehľad názov predmetov			Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií					
Všeobecnovzdelávacie predmety								
Slovenský jazyk a literatúra	+				+			+
Anglický jazyk	+	+			+			+
Občianska náuka	+				+	+		+
Dejepis	+				+			+
Geografia	+							+

Biológia	+				+			
Matematika			+					
Informatika	+		+	+				
Telesná a športová výchova	+					+		
Odborné predmety								
Ekonomika	+		+	+	+		+	
Marketing	+				+		+	
Účtovníctvo	+		+		+		+	
Manažment	+				+		+	
Administratíva a korešpondencia	+		+	+	+	+		+
Praktické vzdelávanie								
Odborná prax	+		+		+			
Cvičenia z ekonomiky	+		+	+			+	
Cvičenia z informatiky	+		+	+				

Kľúčové kompetencie predstavujú spoločne uplatňované zásady a pravidlá pri vybraných postupoch, metódach a formách práce, pri organizovaní rôznych slávnostných alebo výnimočných príležitostí, akcií alebo aktivít, mali by podporovať a rozvíjať aktivitu, tvorivosť, zručnosť, učenie žiaka. Výchovné a vzdelávacie stratégie nie sú formulované ako ciele, konkrétne metódy, postupy, pokyny alebo predpokladané výsledky žiakov, ale predstavujú spoločný postup, prostredníctvom ktorého by učitelia doviedli žiakov k vytváraniu alebo ďalšiemu rozvoju kľúčových kompetencií.

3.4 Vzdelávacie štandardy

Študijný odbor PODNIKANIE V REMESLÁCH A SLUŽBÁCH
V študijnom odbore je vzdelávanie zamerané na oblasť ekonomiky, manažmentu, marketingu, základy účtovníctva, administratívy a korešpondencie. Absolvent získa teoretické vedomosti, praktické zručnosti a schopnosti na úseku ekonomiky, administratívy a podnikania, prevádzkových služieb, v závislosti od zamerania smerom ku konkrétnym povolaniam v oblasti remesiel a služieb. V odbornej príprave žiaka sa kladie veľký dôraz na praktickú prípravu v odbornej praxi pri nadobudnutí a upevňovaní praktických zručností v oblasti vzdelávania podľa absolvovaného učebného odboru, v ktorom žiak získal výučný list, podľa špecializácie: obchodná prevádzka, spoločné stravovanie, beauty služby, fotografické služby, prevádzka v remeslách.
VZDELÁVACIE ŠTANDARDY SPOLOČNÉ pre všetky oblasti vzdelávania
TEORETICKÉ VYUČOVANIE
Výkonové štandardy

Absolvent má:

- orientovať sa v základných predpisoch a ustanoveniach obchodného a občianskeho zákonníka, zákona o živnostenskom podnikaní, zákona o ochrane spotrebiteľa;
- popísať základné ekonomické pojmy, národné hospodárstvo, právne formy podnikania a podnikateľskej činnosti, vecnú, ekonomickú a personálnu stránku podniku;
- vysvetliť úlohu bánk, poisťovní, daňovej sústavy;
- popísať úlohu podnikového manažmentu, manažmentu ľudských zdrojov, pravidiel ochrany osobných údajov;
- popísať podstatu, úlohy marketingu a jeho uplatnenie v podnikaní;
- popísať základné nástroje marketingovej komunikácie;
- popísať ponúkané produkty a služby, zásady predaja a propagácie, formy platobného styku; - vysvetliť prieskum trhu produktov a služieb, cenotvorbu;
- navrhovať spôsob predaja zákazníkom;
- popísať zostavenie podnikateľského plánu pre zriadenie obchodnej prevádzky alebo prevádzky služieb;
- popísať etiketu obchodu a poradenstva, etické princípy v správaní a konaní;
- vysvetliť techniky spoločenskej komunikácie, komunikácie na pracovisku s obchodnými, partnermi, so zákazníkom;
- orientovať sa v psychológii;
- popísať pravidlá a postupy evidencie, základné náležitosti úradnej a obchodnej korešpondencie, obchodných zmlúv;
- ovládať písomnosti pracovného aj osobného charakteru, vecné, štylisticky a gramaticky správne spracovanie jednotlivých druhov písomností;
- orientovať sa vo vedení skladovej evidencie, evidencii tržieb, vybavovaní objednávok; - popísať platobný styk.

Obsahové štandardy

Ekonomika

Základné ekonomické pojmy, trh a trhový mechanizmus, národné hospodárstvo, podnik a právne formy podnikania, vecná a ekonomická stránka činnosti podniku, personálna činnosť podniku, manažment podniku, banková sústava a poisťovne, daňová sústava, Európska únia.

Marketing a manažment

Základy marketingu - podnik v marketingovom prostredí; marketingový výskum trhu; marketingové plánovanie; marketingové stratégie; trh a cielený marketing; analýza nákupného správania spotrebiteľov; produkt služieb; cena a cenová stratégia; distribúcia produktov a distribučné kanály; komunikácia a stimulácia predaja; aplikácia marketingu v službách, moderné technológie v marketingu, zostavenie podnikateľského plánu pre zriadenie obchodnej prevádzky alebo prevádzky služieb.

Manažment – manažment ako proces; manažéri a vedenie ľudí; organizácia a organizačné štruktúry podnikov v obchode a službách; strategický manažment; personálny manažment; charakteristika manažérskych rozhodnutí; moderné metódy manažmentu, motivácia pracovníkov. Administratíva a korešpondencia

Základná terminológia z oblasti techniky administratívy, obchodnej a úradnej korešpondencie, desaťprstová hmatová metóda, aplikačný softvér pre písanie desaťprstovou hmatovou metódou, normalizovaná úprava písomností, základné zásady tvorby obchodných listov a písomností, personálne a právne písomnosti.

Sociálna komunikácia

Jednotlivec a komunikácia, spoločenská etiketa, rétorika a prezentácia, komunikácia so zákazníkom, komunikácia a marketing v zariadeniach poskytujúcich služby.

PRAKTICKÉ VYUČOVANIE

Výkonové štandardy

Absolvent má:

- ovládať riadenie obchodných firiem a firiem poskytujúcich služby na strednej úrovni;
- uplatňovať právne normy a predpisy v podnikateľskej činnosti;
- aplikovať ochranu osobných údajov;
- aplikovať komunikáciu s inštitúciami pri vybavovaní dokladov v živnostenskom / obchodnom registri; - uplatňovať progresívne trendy v obchode a pri poskytovaní služieb;
- viesť základnú účtovnú evidenciu podniku;
- viesť obchodnú dokumentáciu a vyhotovovať účtovné doklady;
- orientovať sa v nových technológiách, aplikačných softvéroch pri poskytovaní a propagácii remesla, služieb a predaja;
- podporovať a prezentovať predaj produktov a služieb;
- vytvoriť ponukový list produktov;
- vyhodnocovať obchodné a marketingové aktivity;
- používať pri vybavovaní agendy prostriedky IKT;
- ovládať postup pri reklamácii výrobkov, tovarov a služieb;
- poznať a aplikovať práva spotrebiteľov;
- ovládať vecne, štylisticky, gramaticky a formálne správne normalizovanú úpravu písomností;
- komunikovať so sociálnymi partnermi, s obchodnými partnermi, so zákazníkmi;
- zvládať kritické situácie v komunikácii;
- využívať hospodárne a ekologicky pracovné prostriedky so snahou dosiahnuť efektívny ekonomický výsledok;
- koordinovať prácu v tíme, vykonávať pracovné činnosti tak, aby nenarušovali pracovné prostredie;
- vykonávať základné úkony rozboru finančného hospodárenia;
- dodržiavať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, požiaru ochranu, poskytovať prvú pomoc.

Obsahové štandardy

Odborná prax

BOZP a pracovno-právne predpisy - bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, ochrana životného prostredia na pracovisku a civilná ochrana, odpadové hospodárstvo, pracovno-právne predpisy, ochrana osobných údajov a aplikácia GDPR v praxi.

Podnikateľské a manažérske činnosti - upevňovanie a rozširovanie nadobudnutých zručností vo svojom povolání v odbore, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri práci, zásady hygieny, zásady protipožiarnej ochrany, zásady prvej pomoci. Používanie riadiacich nástrojov v manažérskej činnosti, tvorivé uplatňovanie manažérskych postupov v práci s ľuďmi, využitie metód a spôsobov efektívnej pracovnej motivácie a hodnotenia pracovníkov, zostavenia podnikateľského plánu pre zriadenie prevádzky, základné zručnosti v riešení problémových úloh, interpretácia ich výsledkov uplatňovanie právnych predpisov v oblasti platobného styku, základné znalosti o druhoch platobných operácií.

Prevádzkové a právne formy podniku, aplikácia právnej legislatívy upravujúcej činnosť podniku; dodržiavanie platných predpisov; aplikácia základných znalostí o formách podnikania a podnikateľskej činnosti, základné pojmy v oblasti podnikateľskej činnosti, komunikácia s inštitúciami pri vybavovaní dokladov pri zápise, výmaze alebo zmenách v živnostenskom registri, postup pri reklamáciách, práva spotrebiteľov, Zákon o ochrane spotrebiteľov. Založenie, evidencia a likvidácia firmy, všetkých pracovných činností v prevádzke, ponuka a predaj výrobkov, tovarov a služieb; základné zručnosti v riešení problémových úloh; vybavovanie objednávok, vedenie skladovej evidencie, evidencia tržieb, realizácia platobného styku, spracovanie spisovej agendy a jej archivácie, základy účtovnej a daňovej evidencie.

Komunikácia a práca s IKT - komunikácia a správanie sa v kontakte so zákazníkom a na rokovaníach, uplatňovanie psychologických poznatkov v komunikácii, riešenie konfliktných situácií v komunikácii. Prostriedky IKT, písanie hmatovou metódou. Moderné technológie a ich aplikácia v odbore za účelom zefektívnenia a skvalitnenia procesov. Prezentácia firmy navonok s využitím IKT.

3.5 Spôsob a podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania

Podmienkou získania úplného stredného odborného vzdelania je úspešné ukončenie posledného ročníka štúdia a úspešné absolvovanie maturitnej skúšky. Cieľom maturitnej skúšky je overenie vedomostí, zručností a kompetencií žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými osnovami v tomto školskom vzdelávacom programe a vzdelávacími štandardami štátneho vzdelávacieho programu. Maturitná skúška zo slovenského jazyka a literatúry a cudzích jazykov sa skladá z externej a internej časti. Externá časť maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry sa skladá z centrálne vypracovanej, vo všetkých školách v rovnakom čase zadanej a externe vyhodnotenej písomnej skúšky – testu. Písomnou formou internej časti sú centrálne pripravené štyri témy. Žiak si vyberie a vypracuje iba jednu tému. Písomná práca sa zadáva v rovnakom čase a vyhodnocuje sa interne na základe centrálnych pokynov. Cieľom ústnej formy internej časti maturitnej skúšky je overenie vedomostí a zručností žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými osnovami školského vzdelávacieho programu a vzdelávacími štandardami štátneho vzdelávacieho programu pre tento študijný odbor. Maturitná skúška z cudzích jazykov pozostáva z externej a internej časti. Žiaci majú možnosť vybrať si stupeň náročnosti úrovne B1 alebo B2. Externá časť maturitnej skúšky z cudzích jazykov sa skladá z centrálne vypracovanej, vo všetkých školách v rovnakom čase zadanej a externe vyhodnotenej písomnej skúšky – testu. Téma písomnej formy internej časti je pripravená centrálne a vyhodnocujú ju vyučujúci cudzieho jazyka danej školy. Cieľom ústnej formy internej časti maturitnej skúšky je overenie vedomostí a zručností žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými osnovami školského vzdelávacieho programu a vzdelávacími štandardami štátneho vzdelávacieho programu pre tento študijný odbor.

Maturitná skúška z odborných predmetov pozostáva z teoretickej časti a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky. Teoretická časť odbornej zložky MS je celoodborová, komplexná a jej cieľom je overiť úroveň teoretických vedomostí a poznatkov. Praktická časť odbornej zložky MS overuje úroveň osvojených zručností žiakov a ich schopnosť aplikovať teoretické poznatky pri riešení konkrétnych praktických úloh komplexného charakteru.

Maturitná skúška sa koná v riadnom alebo mimoriadnom skúšobnom období v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Maturitnú skúšku žiak koná pred predmetovou maturitnou komisiou. Klasifikácia žiaka na maturitnej skúške je vyjadrená stupňom prospechu alebo percentom úspešnosti. Žiak úspešne zložil maturitnú skúšku, ak úspešne zložil maturitnú skúšku zo všetkých predmetov maturitnej skúšky. Dokladom o vzdelaní a zároveň kvalifikácii je vysvedčenie o maturitnej skúške. V študijných odboroch, v ktorých žiaci absolvujú najmenej 1400 vyučovacích hodín praktického vyučovania, je dokladom o získanej kvalifikácii výučný list. Maturitné skúšky zdravotne znevýhodnených žiakov škola pripravuje v súlade s platnou legislatívou. Škola požadované úpravy či formy MS konzultuje s príslušnými poradenskými centrami, popr. s NIVAM.

Témy maturitnej skúšky

Témy ÚFIČ MS pripravujú predmetové komisie. Ich príprava sa bude riadiť platnými predpismi o maturitnej skúške. Pri MS sledujeme nielen schopnosť žiaka využívať medzipredmetové vzťahy vo všeobecnej a odbornej zložke vzdelávania, ale aj úroveň jeho ústneho prejavu a to z jazykovej stránky a stránky správneho uplatňovania odbornej terminológie na **základe kritériálneho hodnotenia výkonov**. Bude formulovaná v podobe konkrétnej úlohy/činnosti. Má svoju profilovú a aplikačnú časť. Profilová časť témy MS sa orientuje na stanovenie prioritných výkonov, ktoré sú určené v rámci profilových predmetov. Aplikačná časť MS uvádza všetky dôležité väzby a súvislosti, ktoré dopĺňajú profilovú časť. Každá profilová a aplikačná časť MS má svoje podtémy, ktoré sú koncipované tak, aby absolvent mal možnosť v plnom rozsahu pochopiť komplexnosť témy a preukázať naplnenie všetkých výkonov v rámci danej témy. Naša škola bude uplatňovať pri tvorbe tém nasledujúce pravidlá:

Každá téma má:

- vychádzať z výkonových štandardov kompetenčného profilu absolventa študijného odboru,

- uplatňovať hľadisko akumulácie vedomostí viacerých odborných predmetov obsahovo príbuzných,
- vychádzať z rozsiahlejších tematických celkov viacerých odborných predmetov (komplexnosť obsahu vzdelávania),
- umožniť a podporiť využitie všetkých podporných učebných zdrojov (pomôcky, písomné materiály, informácie a údaje, atď.) pre splnenie danej témy,
- umožniť preverenie schopnosti žiaka využívať vedomosti a intelektuálne schopnosti získané počas štúdia na posúdenie konkrétneho odborného problému, ktorý je daný v téme MS,
- dodržiavať pravidlo zrozumiteľnosti, konzistentnosti a komplexnosti tak, aby náročnosť, vecný a časový rozsah tém bol pre žiaka optimálny, primeraný a zvládnuteľný na danom stupni vzdelania,
- svoje podtémy a ich formulácia musí byť jasná, jednoznačná, v logickom slede od riešenia jednoduchého problému k zložitejšiemu javu v závislosti od problému alebo situácie, ktoré sa majú v téme MS riešiť. Podtémy sú aplikačného charakteru a dopĺňajú informácie, ktoré žiak v priebehu štúdia odborných a všeobecno-vzdelávacích predmetov daného študijného odboru získal.

Pre hodnotenie ústneho prejavu na maturitnej skúške sú stanovené nasledovné všeobecné kritériá:

Stupeň hodnotenia	Kritériá hodnotenia ústneho prejavu (prezentácia prejavu)
Výborný	• Kontaktoval sa s poslucháčmi • Rečníkovi bolo dobre rozumieť • Hlavná myšlienka bola po celú dobu jasná • Príklady boli presvedčivé a dobre zvolené • Slovná zásoba bola výrazovo bohatá • Nevyskytovali sa žiadne jazykové chyby ani chyba v stavbe vety • Dĺžka prejavu bola primeraná a mala spád • Prejav bol výzvou k diskusii
Chváľitebný	• Kontaktoval sa s poslucháčmi • Rečníkovi bolo dobre rozumieť • Hlavná myšlienka bola po celú dobu jasná • Príklady boli presvedčivé a s malou pomocou dobre zvolené • Slovná zásoba bola výrazovo bohatá • Nevyskytovali sa žiadne jazykové chyby ani chyba v stavbe vety • Dĺžka prejavu bola primeraná • Prejav mohol byť výzvou k diskusii
Dobrý	- Čiastočne sa kontaktoval s poslucháčmi - Rečníkovi bolo niekedy zle rozumieť - Prejav nemal výraznú hlavnú myšlienku - Príklady boli uplatnené iba niekedy - Slovná zásoba bola postačujúca - Vyskytovali sa jazykové chyby a chyby v stavbe vety - Dĺžka prejavu bola primeraná - Prejav nebol výzvou k diskusii
Dostatočný	• Minimálne sa kontaktoval s poslucháčmi • Rečníkovi bolo zle rozumieť • Prejav nebol presvedčivý

	- Ústny prejav bol zle štruktúrovaný, hlavná myšlienka bola nevýrazná - Príklady boli nefunkčné - Slovná zásoba bola malá - Vyskytovali sa časté chyby v jazyku a chyby v stavbe vety - Dĺžka prejavu nezodpovedala téme
Nedostatočný	- Chýbal kontakt s poslucháčmi - Rečníkovi nebolo vôbec rozumieť - Prejav nebol presvedčivý a zaujímavý - Chýbala hlavná myšlienka - Chýbali príklady - Slovná zásoba bola veľmi malá - Vyskytovali sa veľmi časté chyby v jazyku, stavba vety nebola správna - Dĺžka prejavu bola veľmi krátka, zmysel vystúpenia nebol jasný

Pre hodnotenie výsledkov vzdelávania na maturitnej skúške sú stanovené nasledovné všeobecné kritériá:

Stupeň hodnotenia	Výborný	Chváľitebný	Dobrý	Dostatočný	Nedostatočný
Kritériá hodnotenia					
Porozumenie téme	Porozumel téme dobre	V podstate porozumel	Porozumel s nedostatkami	Porozumel so závažnými nedostatkami	Neporozumel téme
Používanie odbornej terminológie	Používal samostatne	Používal s malou pomocou	Vyžadoval si pomoc	Robil zásadné chyby	Neovládal
Vecnosť, správnosť a komplexnosť odpovede	Bol samostatný, tvorivý, pohotový, pochopil súvislosti	Bol celkom samostatný, tvorivý a pohotový	Bol menej samostatný, nekomplexný a málo pohotový	Bol nesamostatný, často vykazoval chyby, nechápal súvislosti	Bol nesamostatný, ťažkopádny, vykazoval zásadné chyby
Samostatnosť prejavu	Vyjadroval sa výstižne, súvisle a správne	Vyjadroval sa celkom výstižne a súvisle	Vyjadroval sa nepresne, niekedy nesúvisle, s chybami	Vyjadroval sa s problémami, nesúvisle, s chybami	Nedokázal sa vyjadriť ani s pomocou skúšajúceho
Schopnosť praktickej aplikácie teoretických poznatkov	Správne a samostatne aplikoval	Celkom správne a samostatne aplikoval	Aplikoval nepresne, s problémami a s pomocou	Aplikoval veľmi nepresne, s problémami	Nedokázal aplikovať

			skúšajúceho	a zásadnými chybami	
Pochopenie praktickej úlohy	Porozum el úlohe dobre	V podstate porozumel	Porozumel s nedostatkami	Porozumel so závažnými nedostatkami	Neporozumel úlohe
Voľba postupu	Zvolil správny a efektív ny postup	V podstate zvolil správny postup	Zvolil postup s problémami	Zvolil postup s problémami a s pomocou skúšajúceho	Nezvolil správny postup ani s pomocou skúšajúceho
Výber prístrojov, strojov, zariadení, náraďa, materiálov, surovín	Zvolil správny výber	V podstate zvolil správny výber	Zvolil výber s problémami	Zvolil výber s problémami a s pomocou skúšajúceho	Nezvolil správny výber ani s pomocou skúšajúceho
Organizácia práce na pracovisku	Zvolil veľmi správnu organizáciu	V podstate zvolil dobrú organizáciu	Zvolil organizáciu s problémami	Zvolil organizáciu s problémami a s pomocou skúšajúceho	Nezvládol organizáciu
Kvalita výsledku práce	Pripravil kvalitný produkt / činnosť	V podstate pripravil kvalitný produkt / činnosť	Pripravil produkt / činnosť s nízkou kvalitou	Pripravil produkt / činnosť s veľmi nízkou kvalitou	Pripravil nepodarok
Dodržiavanie BOZP a hygieny pri práci	Dodržel presne všetky predpisy	V podstate dodržel všetky predpisy	Dodržel predpisy s veľkými problémami	Dodržel iba veľmi málo predpisov	Nedodržiaval predpisy

4 VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA ŽIAKOV ŠTUDIJNÉHO ODBORU 6403 L PODNIKANIE V REMESLÁCH A SLUŽBÁCH

Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza považuje vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov za najvýznamnejšiu kategóriu celého procesu, ktorá vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 a z usmernenia k súhrnnému hodnoteniu žiakov stredných škôl. V novele školského zákona č. 415/2021 z. z. sa upravuje priebežné hodnotenie žiaka počas školského roka a súhrnné hodnotenie žiaka za prvý a druhý polrok školského roka. Na základe tejto novelizácie našim cieľom je vytvorenie štruktúry hodnotenia tak, aby bolo jednoznačne odlišené priebežné hodnotenie v predmete, súhrnné hodnotenie v predmete, ako aj celkové hodnotenie žiaka na konci prvého a druhého polroka. Definujeme podmienky pri hodnotení predmetu formou aktívne absolvoval, absolvoval, neabsolvoval. Pri súhrnnom hodnotení (t.j. na vysvedčení) žiaka budeme zohľadňovať nové ustanovenia školského zákona a aplikovať ich. Súhrnné hodnotenie vo vyučovacom predmete sa vykonáva formou klasifikácie alebo kombinácie klasifikácie a slovného hodnotenia. Súhrnné hodnotenie vykonané formou klasifikácie je hodnotené klasifikačným stupňom, súhrnné hodnotenie formou kombinácie klasifikácie a slovného hodnotenia je hodnotenie klasifikačným stupňom a opisom toho, ako žiak plnil ciele vzdelávania vo vyučovacom predmete.

Prospech žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa klasifikuje týmito stupňami:

1 – výborný, 2 – chváľitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 – nedostatočný.

Riaditeľ strednej školy oznámi v deň začiatku príslušného školského roka, ktoré predmety sa klasifikujú a ktoré sa neklasifikujú v súlade so školským vzdelávacím programom. Žiakovi, ktorý v niektorom vyučovacom predmete nie je hodnotený žiadnou formou (klasifikačným stupňom, kombináciou klasifikácie a slovného hodnotenia) sa na vysvedčení a v katalógovom liste uvádza:

- **aktívne absolvoval**, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu aktívne zúčastňoval,
- **absolvoval**, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu ospravedlnene nezúčastňoval alebo bol prítomný a zo závažných dôvodov nepracoval, alebo
- **neabsolvoval**, ak žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu nepracoval alebo sa neospravedlnene nezúčastňoval.

Žiak z vyučovacieho predmetu **neprospel**, ak

- je hodnotený klasifikačným stupňom nedostatočný,
- neabsolvoval vyučovací predmet

celkové hodnotenie žiaka na konci prvého a druhého polroka vyjadruje hodnotenie jeho správania a výsledky jeho hodnotenia vo vyučovacích predmetoch a vyjadruje sa takto

- **prospel s vyznamenaním** ak v žiadnom vyučovacom predmete nemá stupeň klasifikácie horší ako chváľitebný, priemerný stupeň klasifikácie z vyučovacích predmetov nemá horší ako 1,5 a jeho správanie je hodnotené ako „veľmi dobré“
- **prospel veľmi dobre** ak v žiadnom vyučovacom predmete nemá stupeň klasifikácie horší ako dobrý, priemerný stupeň klasifikácie z vyučovacích predmetov nemá horší ako 2,0 a jeho správanie je hodnotené ako „veľmi dobré“
- **prospel** ak v žiadnom vyučovacom predmete hodnotenom formou klasifikácie alebo formou kombinovaného hodnotenia nemá stupeň klasifikácie nedostatočný alebo v niektorom vyučovacom predmete má vyjadrenie „aktívne absolvoval“ alebo „absolvoval“.
- **neprospel** ak z niektorého vyučovacieho predmetu neprospel.

Ak majú všetci žiaci triedy pre vyučovací predmet na vysvedčení uvedené „absolvoval“, „aktívne absolvoval“ alebo „neabsolvoval“, tento vyučovací predmet sa nezahŕňa do výpočtu priemerného stupňa klasifikácie z vyučovacích predmetov. Priemerný stupeň klasifikácie v tomto prípade závisí od hodnotenia vyučovacích predmetov, v ktorých boli žiaci hodnotení klasifikáciou alebo kombináciou klasifikácie a slovného hodnotenia.

4.1 Všeobecné zásady hodnotenia a klasifikácie žiakov

Počas štúdia hodnotíme všetky **očakávané vzdelávacie výstupy**, ktoré sú formulované v učebných osnovách každého vyučovacieho predmetu. Ku každému vzdelávaciemu výstupu vymedzujeme kritériá hodnotenia, učebné zdroje, medzipredmetové vzťahy, metódy a prostriedky hodnotenia, ktoré sú v súlade s cieľmi vyučovacieho predmetu a jeho výchovnými a vzdelávacími stratégiami. Tým zabezpečíme komplexnosť vedomostí a ich aplikáciu. Hodnotenie a klasifikácia preukázaného výkonu žiaka v príslušnom predmete nemôžu byť znížené na základe správania žiaka.

Nasledujúce **všeobecné zásady** sú **platné pre celé obdobie vzdelávania žiaka** a sú v súlade so spoločenskými výchovnými a vzdelávacími stratégiami na úrovni školy:

Hodnotenie žiakov ako nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu má motivačnú, informatívnu, komparatívnu a korekčnú funkciu. Žiak má právo vedieť, čo sa bude hodnotiť a akým spôsobom, dozvedieť sa výsledok každého hodnotenia, na objektívne hodnotenie.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa vykonáva priebežná a súhrnná klasifikácia. Priebežná klasifikácia sa uplatňuje pri hodnotení čiastkových výsledkov žiaka a súhrnná sa vykonáva na konci každého polroka.

Pri hodnotení sa uplatňuje primeraná náročnosť a pedagogický takt voči žiakovi, jeho výkony sa hodnotia komplexne, berie sa do úvahy vynaložené úsilie žiaka a v plnej miere sa rešpektujú jeho ľudské práva. Hodnotenie je motivačný a výchovný prostriedok, ako aj prostriedok pozitívneho podporovania zdravého sebavedomia žiaka.

Pri hodnotení a klasifikácii žiakov so zdravotným znevýhodnením je potrebné zohľadňovať zdravotné postihnutie žiakov a vychádzať zo záverov a odporúčaní k hodnoteniu a klasifikácii školských poradenských zariadení.

V záujme poskytnutia objektívnej spätnej väzby a poukázania na rozvojové možnosti žiaka v danej oblasti učiteľ pri písomných prácach môže pri klasifikácii známku uviesť slovný komentár, v ktorom vysvetlí nedostatky a zdôrazní pozitíva písomnej práce. Podklady na hodnotenie a klasifikáciu výchovno-vzdelávacích výsledkov žiaka získava učiteľ:

- sledovaním stupňa individuálnych osobnostných predpokladov a talentu,
- ústavným sledovaním výkonov žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôznymi druhmi skúšok (písomné, ústne, grafické, praktické, pohybové, didaktické testy), konzultáciami s ostatnými pedagogickými zamestnancami, výchovným poradcom, školským psychológom, rozhovormi so žiakom.

Žiak z predmetu je skúšaný ústne, písomne alebo prakticky. Žiak by mal v priebehu polroka z jedného vyučovacieho predmetu s hodinovou dotáciou vyskúšaný minimálne dvakrát, s vyššou, minimálne trikrát.

Hodnotenie vo vyučovacom predmete s prevahou teoretického zamerania

Hodnotíme hlavne ucelenosť, presnosť, trvalosť osvojenia požadovaných poznatkov, kvalitu, rozsah získaných spôsobilostí, schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a najmä praktických úloh, pri výklade a hodnotení spoločenských a prírodných javov a zákonitostí. Posudzuje sa kvalita myslenia, jeho logika, samostatnosť a tvorivosť, aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o tieto činnosti a vzťah k týmto činnostiam, výstižnosť a odborná jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu, kvalita výsledkov činností, osvojené metódy samostatného štúdia.

Pri hodnotení vzdelávacích výstupov sa budú používať nasledovné všeobecné kritériá hodnotenia:

Žiak:

Uplatnil osvojené poznatky, fakty, pojmy, definície, zákonitosti, vzťahy a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri vysvetľovaní a hodnotení spoločenských prírodných javov, Preukázal kvalitu a rozsah získaných vedomostí vykonávať požadované intelektuálne a motorické činnosti,

Prezentoval kvalitu myslenia, predovšetkým jeho logiku, samostatnosť a tvorivosť,

Mal aktívny prístup, záujem a vzťah k daným činnostiam,

Preukázal presný, výstižný, odborný a jazykovo správny ústny a písomný prejav,

Preukázal kvalitu výsledkov zadaných činností,

Osvojil si účinné metódy a formy štúdia.

Hodnotenie vo vyučovacom predmete s prevahou praktického zamerania

Hodnotí sa vzťah k práci, pracovnému kolektívu a praktickým činnostiam, osvojenie praktických zručností a návykov, ovládanie účelných spôsobov práce, využívanie získaných teoretických vedomostí v praktických činnostiach, aktivita, samostatnosť, tvorivosť, iniciatíva v praktických činnostiach, kvalita výsledkov činnosti, organizácia vlastnej práce a pracoviska, udržiavanie poriadku na pracovisku, dodržiavanie predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, starostlivosť o životné prostredie, hospodárne využívanie surovín, materiálov a energie.

Pri hodnotení vzdelávacích výstupov sa budú používať nasledovné všeobecné kritériá hodnotenia:

Žiak:

Si osvojil praktické zručnosti a návyky a ich využitie. Preukázal vzťah k práci, pracovnému kolektívu, pracovným činnostiam, aktivitu, samostatnosť a tvorivosť. Preukázal kvalitu výsledkov zadaných činností. Zvládol efektívne spôsoby práce a organizáciu vlastnej práce ako aj pracoviska, udržiaval na pracovisku poriadok. Dodržiaval predpisy o BOZP a starostlivosť o životné prostredie. Hospodárne využíval suroviny, materiál, energiu, prekonal prekážky v práci. Zvládol obsluhu a údržbu zariadení, používaných prístrojov, nástrojov a náradia, prekonal prekážky v práci.

Hodnotenie vo vyučovacom predmete s prevahou výchovného zamerania

Hodnotíme hlavne tvorivosť a samostatnosť prejavu, osvojenie potrebných vedomostí a zručností, ich tvorivú aplikáciu, poznávanie zákonitostí daných činností a ich uplatňovanie vo vlastnej činnosti, kvalitu prejavu, vzťah žiaka k činnostiam a jeho záujem o tieto činnosti, estetické vnímanie, prístup k umeleckému dielu a estetike spoločnosti, rešpekt k tradíciám, kultúrnemu a historickému dedičstvu našej krajiny, aktívne zapojenie sa do kultúrneho diania a športových akcií.

Pri hodnotení vzdelávacích výstupov sa budú používať nasledovné všeobecné kritériá hodnotenia:

Žiak:

Preukázal tvorivosť a samostatnosť prejavu,

- Si osvojil potrebné vedomosti, skúsenosti, činnosti a ich tvorivú aplikáciu,
- Prezentoval poznatky o zákonitostiach daných činností a uplatnil ich vo vlastnej činnosti
- Preukázal kvalitu prejavu,
- Preukázal vzťah a záujem o dané činnosti,
- Prezentoval estetické vnímanie, svoj prístup k umeleckému dielu a skomentoval estetické reakcie spoločnosti.

Hodnotíme nasledovne:

Prácu v škole: pripravenosť na vyučovanie, aktívne zapojenie sa do výučby, prezentácia vedomostí, zručností a kompetencií.

Vzdelávacie výstupy: podľa kritérií hodnotenia.

Domácu prípravu: formálne a podľa kritérií hodnotenia.

Práce žiakov: didaktické testy, písomné práce, úlohy, eseje, cvičenia, praktické.

V predmete telesná a športová výchova podľa Usmernenia k súhrnnému hodnoteniu od 1.1.2022, kedy nadobudla účinnosť novela školského zákona č. 415/2021 Z. z., ktorá (okrem iného) upravuje priebežné hodnotenie žiaka za prvý a druhý polrok školského roka, sa miesto „absolvoval“ bude uvedené:

- aktívne absolvoval – ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu aktívne zúčastňoval;
- absolvoval – ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu ospravedlnene nezúčastňoval alebo bol prítomný a zo závažných dôvodov nepracoval,
- neabsolvoval – ak žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu nepracoval alebo sa neospravedlnene nezúčastňoval.

Žiak, ktorý je oslobodený od vyučovania TSV na vysvedčení bude mať uvedené – absolvoval.

Po absolvovaní mobility stáže Erasmus+ ako súčasť štúdia, jeho účastníkovi – žiakovi je uznanie kreditov plne v kompetencií školy. Škola ako vysielajúca organizácia uznáva výstupy a výsledky, ktoré účastníci dosiahli v rámci mobility. Na základe certifikátu sa účastníkovi (žiakovi) SOŠ OaS uznáva absolvovanie odbornej stáže – náhradu súvislej odbornej praxe (v závislosti od dĺžky mobility) do predmetu odborný výcvik. Zároveň je na základe celkového hodnotenia uznaná ekvivalentná známka do odborných predmetov a cudzieho jazyka. Dokladom pre žiaka je tak certifikát vydaný školou.

5 RÁMCOVÝ A UČEBNÝ PLÁN

5.1 Rámcový a učebný plán pre 2-ročné nadstavbové študijné odbory (L)

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ²	Celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	27	864
Odborné vzdelávanie	32	1024
Disponibilné hodiny	7	224
CELKOM	66	2112

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov	Počet týždenných vyučovacích hodín za celé štúdium		
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	27		
Jazyk a komunikácia slovenský jazyk a literatúra ^{a)} cudzí jazyk ^{b)}	16 9 7		
Človek a spoločnosť ^{c)} občianska náuka dejepis geografia	2		
Človek a príroda biológia	1		
Matematika a práca s informáciami matematika ^{d)} informatika ^{e)}	6 4 2		
Zdravie a pohyb telesná a športová výchova ^{f)}	2		
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	32		
	Teoretické vyučovanie	Praktické vyučovanie	Spolu
	14	18	32
teoretické predmety	14	4 ^{h)}	18
odborná prax ⁱ⁾	-	14	14
Disponibilné hodiny ^{j)}	7		
SPOLU	66		

² Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné nadstavbové študijné odbory (L):

- a) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa realizuje s dotáciou v rozsahu minimálne 4 hodiny týždenne v 1. ročníku a 5 hodín týždenne v 2. ročníku.
- b) Vyučuje sa jeden z cudzích jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský španielsky, taliansky. Podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba cudzieho jazyka sa realizuje s minimálnou dotáciou 3 hodiny týždenne v 1. ročníku a 4 hodiny týždenne v 2. ročníku. Ďalší cudzí jazyk sa môže vyučovať ako voliteľný predmet z časovej dotácie disponibilných hodín.
- c) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis, občianska náuka a geografia.
- d) Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou minimálne 2 hodiny týždenne v každom ročníku.
- e) V prípade, že škola učí informatiku v prepojení s konkrétnym študijným odborom (t. j. aplikovanú informatiku, resp. informatiku v odbore) presunie sa dotácia 2 hodín týždenne z kategórie všeobecnovzdelávacích predmetov do kategórie odborných predmetov.
- f) Predmet telesná a športová výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať do viachodinových celkov.
- g) Na cirkevných školách môže byť súčasťou všeobecného vzdelávania predmet „náboženstvo“ (podľa konfesie).
- h) Predmety sa vyučujú formou praktických cvičení.
- i) Na odbornej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Súčasťou predmetu odborná prax je prax organizovaná súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v 1. a 2. ročníku v rozsahu minimálne 10 pracovných dní, 7 hodín za deň.
- j) Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie, škola ich použije pri dopracovaní školského vzdelávacieho programu. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade a po prerokovaní so zmluvnými zamestnávateľmi poskytujúcimi praktické vyučovanie. Na posilnenie hodinovej dotácie odborného výcviku môže škola využiť aj hodiny praktických cvičení.
- k) V triedach s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „Jazyk a komunikácia“ predmet jazyk národnostnej menšiny a literatúra s minimálnou dotáciou 1 hodina týždenne.
- l) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou a radou školy rozhodne, ktoré predmety v rámci teoretického vyučovania a praktického vyučovania možno spájať do viachodinových celkov.
- m) Stredné odborné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako stredné odborné školy pre intaktných žiakov. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.

Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Výučba sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva ap. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

Učebný plán študijného odboru 6403 L podnikanie v remeslách a službách - denné nadstavbové štúdium				
Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe		Celkový počet hodín za štúdium	
Všeobecné vzdelávanie	27		864	
Odborné vzdelávanie	32		1024	
Disponibilné hodiny	7		224	
Celkom	66		2112	
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov	Počet týždenných vyučovacích hodín v ročníku			
Všeobecné vzdelávanie	29			
	1. ročník	2.ročník	Spolu	
Jazyk a komunikácia a)				
slovenský jazyk a literatúra	4	5	9	
cudzí jazyk b)	3	4	7	
Človek a spoločnosť c)				
občianska náuka	1			
dejepis	0,5			
geografia	0,5		0,5	
Človek a príroda				
biológia	1		1	
Matematika a práca s informáciami d)				
matematika	2	2	4	
informatika	1	1	2	
Zdravie a pohyb				
telesná a športová výchova f)	2	2	4	
Odborné vzdelávanie	37			
	Teoretické vzdelávanie	19	Praktické vyučovanie	18
ekonomika	2	3	5	
účtovníctvo	2	3	5	
marketing	2	2	4	
manažment	1	2	3	
cvičenia z ekonomiky h)	2		2	
cvičenia z informatiky h)	1	1	2	
administratíva a korešpondencia	1	1	2	
odborná prax	7	7	14	
SPOLU	66			

Činnosť	1. ročník	2. ročník
Vyučovanie podľa rozpisu učiva	33	30
Časová rezerva (opakovanie učiva, exkurzie, výchovno - vzdelávacie akcie, kurzy a i.)	7	6
Maturitná skúška	-	1
Spolu týždňov	40	37

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné nadstavbové študijné odbory (L):

- Výučba slovenského jazyka a literatúry sa realizuje s dotáciou v rozsahu 4 hodín týždenne v 1. ročníku a 5 hodín týždenne v 2. ročníku.
- Vyučuje sa jeden z cudzích jazykov: jazyk anglický. Výučba cudzieho jazyka sa realizuje s dotáciou 3 hodiny týždenne v 1. ročníku a 4 hodiny týždenne v 2. ročníku.
- Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis, občianska náuka a geografia.
- Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou 2 hodiny týždenne v každom ročníku.
- V prípade, že škola učí informatiku v prepojení s konkrétnym študijným odborom (t. j. aplikovanú informatiku, resp. informatiku v odbore) presunie sa dotácia 2 hodín týždenne z kategórie všeobecnovzdelávacích predmetov do kategórie odborných predmetov.
- Predmet telesná a športová výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať do viachodinových celkov.
- Na cirkevných školách môže byť súčasťou všeobecného vzdelávania predmet „náboženstvo“ (podľa konfesie).
- Predmety sa vyučujú formou praktických cvičení.
- Na odbornej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Súčasťou predmetu odborná prax je prax organizovaná súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v 1. a 2. ročníku v rozsahu minimálne 10 pracovných dní, 7 hodín za deň.
- Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie, škola ich použije pri dopracovaní školského vzdelávacieho programu. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade a po prerokovaní so zmluvnými zamestnávateľmi poskytujúcimi praktické vyučovanie. Na posilnenie hodinovej dotácie odborného výcviku môže škola využiť aj hodiny praktických cvičení. Disponibilné hodiny sú posilnené o 2 hodiny telesnej a športovej výchovy, 5 hodín na teoretické odborné vzdelávanie, praktické cvičenia 4 hodiny- z toho 2 hodiny cvičenia z ekonomiky, 2 hodiny z informatiky.
- V triedach s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „Jazyk a komunikácia“ predmet jazyk národnostnej menšiny a literatúra s minimálnou dotáciou 1 hodina týždenne.
- Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou a radou školy rozhodne, ktoré predmety v rámci teoretického vyučovania a praktického vyučovania možno spájať do viachodinových celkov.
- Stredné odborné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako stredné odborné školy pre intaktných žiakov. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a

vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.

Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Výučba sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

5.2 Rámcový učebný plán pre 2 (3)-ročné nadstavbové študijné odbory – diaľkové vzdelávanie

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných konzultačných hodín vo vzdelávacom programe ³ za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	6	192
Odborné vzdelávanie	5	160
Disponibilné hodiny	1	32
CELKOM	12	384

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných konzultačných hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	6	192
Jazyk a komunikácia slovenský jazyk a literatúra cudzí jazyk	4	128
Človek a spoločnosť dejepis občianska náuka geografia	0,5	16
Človek a príroda fyzika chémia biológia	0,5	16
Matematika a práca s informáciami matematika informatika	1	32
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	5	160
Teoretické vyučovanie	3	96
Praktické vyučovanie	2	64
Disponibilné hodiny	1	32
SPOLU	12	384

³ Minimálny počet týždenných konzultačných hodín je 6 (rozpätie 6 – 7 hodín)

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2 (3) --ročné nadstavbové študijné odbory – diaľkové vzdelávanie

- a) Rámcový učebný plán pre diaľkové vzdelávanie je vymedzený v rovnakej dĺžke štúdia ako pre dennú formu, stanovuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov.
- b) Počet týždenných konzultačných hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 6 hodín a maximálne 7 konzultačných hodín v jednom ročníku štúdia, za celé štúdium je počet týždenných vyučovacích hodín minimálne 12 hodín a maximálne 14 hodín (celkový počet hodín za celé štúdium je minimálne 384, maximálne 448 hodín). Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva.
- c) Dĺžka externej formy štúdia je najviac o jeden rok dlhšia ako denná forma štúdia.
- d) V externej forme štúdia sa nevyučujú predmety telesná a športová výchova a etická výchova/náboženská výchova.
- e) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Jazyk a komunikácia“ sú predmety slovenský jazyk a literatúra a prvý cudzí jazyk.
- f) Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, taliansky. Podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Druhý cudzí jazyk sa môže vyučovať ako voliteľný predmet z časovej dotácie disponibilných hodín.
- g) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ sú predmety dejepis, občianska náuka a geografia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- h) Na cirkevných školách môže byť súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ predmet náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa).
- i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety mate-matika a ak súčasťou odborného vzdelávania nie je v odborných predmetoch aplikovaná informatika, vyučuje sa aj predmet informatika.
- k) Praktické vyučovanie sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v laboratóriách, odborných učebniach a pod.) a odbornej praxe v dielňach školy alebo na pracoviskách organizácií alebo v cvičných firmách. Na praktických cvičeniach a odbornej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Najvyšší počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- l) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie.

Učebný plán študijného odboru 6403 L podnikanie v remeslách a službách - diaľkové vzdelávanie 3. roky								
Cieľové zložky vzdelávania	Minimálny počet týždenných konzultačných hodín vo vzdelávacom programe za štúdium				Minimálny celkový počet hodín za štúdium			
Všeobecné vzdelávanie	6				192			
Odborné vzdelávanie	5				160			
Disponibilné hodiny	1				32			
Celkom	12				384			
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov	192							
	Minimálny počet týždenných konzultačných hodín vo vzdelávacom programe za štúdium				Minimálny celkový počet hodín za štúdium			
Všeobecné vzdelávanie	6				192			
	1. ročník	2.ročník	3. ročník	Spolu	1. ročník	2.ročník	3. ročník	Spolu
Jazyk a komunikácia								
slovenský jazyk a literatúra	0,5	0,5	1	4	16	16	32	64
cudzí jazyk	0,5	0,5	1		16	16	32	64
Človek a spoločnosť								
občianska náuka	0,5			0,5	16			16
dejepis								
geografia								
Človek a príroda								
fyzika				0,5				
chémia	0,5				16			16
biológia								
Matematika a práca s informáciami								
matematika	0,25			0,25	8			32
informatika		0,25	0,5	0,75		8	16	
Odborné vzdelávanie	192							
	Teoretické vzdelávanie				Praktické vyučovanie			Spolu
	128				64			192
ekonomika	0,5	0,5	0,5	4	16	16	16	48
manažment	0,25	0,25			8	8		16
marketing	0,25	0,25			8	8		16
účtovníctvo		0,25	0,25			8	8	16
administratíva a korešpondencia	0,25	0,25			8	8		16
podnikanie		0,25	0,25			8	8	16
cvičenia z ekonomiky		0,25	0,25	2		8	8	16
cvičenia z informatiky		0,25	0,25			8	8	16
odborná prax	0,5	0,5			16	16		32
SPOLU	4	4	4	12				384

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 3-ročné nadstavbové študijné odbory s vyučovacím jazykom národnostných menšín – diaľkové vzdelávanie

- a) Rámcový učebný plán pre diaľkové vzdelávanie je vymedzený v rovnakej dĺžke štúdia ako pre dennú formu, stanovuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov.
- b) Počet týždenných konzultačných hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 6 hodín a maximálne 7 konzultačných hodín v jednom ročníku štúdia, za celé štúdium je počet týždenných vyučovacích hodín minimálne 12 hodín a maximálne 14 hodín (celkový počet hodín za celé štúdium je minimálne 384, maximálne 448 hodín). Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva.
- c) Dĺžka externej formy štúdia je o jeden rok dlhšia ako denná forma štúdia.
- d) V externej forme štúdia sa nevyučujú predmety telesná a športová výchova a etická výchova/náboženská výchova.
- e) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Jazyk a komunikácia“ sú predmety slovenský jazyk a slovenská literatúra, jazyk národnostnej menšiny a literatúra a cudzí jazyk.
- f) Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický.
- g) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ sú predmety dejepis, občianska náuka a geografia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- h) Na cirkevných školách môže byť súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ predmet náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa).
- i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety mate-matika a ak súčasťou odborného vzdelávania nie je v odborných predmetoch aplikovaná informatika, vyučuje sa aj predmet informatika.
- k) Praktické vyučovanie sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v laboratóriách, odborných učebniach a pod.) a odbornej praxe v dielňach školy alebo na pracoviskách organizácií alebo v cvičných firmách. Na praktických cvičeniach a odbornej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Najvyšší počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- l) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie. Škola posilnila teoretické odborné vzdelávanie – 1 hodina.

6 OSOBITOSTI A PODMIENKY VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM A ŽIAKOV S NADANÍM V SÚLADE S PRINCÍPMI INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA

Názov a adresa školy	Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábrežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza
Názov školského vzdelávacieho programu	Obchodné služby
Kód a názov ŠVP	64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby II
Kód a názov učebného odboru	6403 L podnikanie v remeslách a službách
Stupeň vzdelania	ústredné odborné vzdelanie - ISCED 354
Dĺžka štúdia	2 roky
Forma štúdia	denná

Škola pri výchove a vzdelávaní žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vytvára atmosféru a klímu, ktorá pozitívne ovplyvňuje úroveň ich individuálneho začlenenia - úpravu podmienok, obsahu, foriem, metód a prístupov, ktoré vyplývajú z potrieb zdravotného znevýhodnenia žiaka, alebo jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí. Ich uplatnenie je nevyhnutné na rozvoj schopností alebo osobnosti žiaka, dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Vzdelávanie žiakov prebieha v súlade so štátnym vzdelávacím programom a Zákonom o výchove a vzdelávaní (školský zákon), ktoré stanovujú zásadné pravidlá vzdelávania a prípravy žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „ŠVVP“). Pri formulovaní požiadaviek na ich štúdium sme vychádzali z analýzy podmienok školy, analýzy potrieb a požiadaviek trhu práce, analýzy povolání a odborných konzultácii so špecializovanými zamestnancami pedagogicko-psychologických centier, špeciálneho pedagóga.

6.1 Inkluzívne vzdelávanie

Inkluzívna škola vytvára podmienky pre edukáciu žiakov telesne, zmyslovo a zdravotne postihnutých, pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, pre prisťahovalcov aj pre žiakov nadaných. Škola sa zapojila do stratégie riešenia problematiky prístupnosti vzdelávania v súlade so Stratégiou inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní. Na účely inkluzívneho vzdelávania sme vytvorili školský podporný tím, ktorého úlohou je koordinovať rozvoj inkluzívneho vzdelávania, spolupracovať so zariadeniami prevencie a poradenstva, poskytovať poradenstvo žiakom a zákonným zástupcom. Členmi školského podporného tímu sú špeciálny pedagóg, výchovný poradca, pedagogický asistent a podľa potreby iní pedagogickí zamestnanci (triedni učitelia).

Škola vypracovala dodatok k školskému poriadku č.1/ 2024/2025 „**Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní**“. Cieľom je, aby všetci žiac boli plne začlenení do vzdelávacieho systému, pomáhajú vytvárať inkluzívne prostredie, poskytujú účinné nástroje na odhaľovanie, prevenciu a riešenie prípadov segregácie.

Žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) prijímame v súlade so zdravotnými požiadavkami na uchádzača, ktoré vychádzajú zo štátnych vzdelávacích programov jednotlivých odborov. Žiak so ŠVVP sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy, ale ak ŠVVP neumožňujú žiakovi, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu školy, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Podľa § 2 písmen j) – p) zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov je špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou požiadavka určená diagnostikou v zariadeniach poradenstva a prevencie na poskytnutie podporného opatrenia vo výchove a vzdelávaní (ďalej len „podporné opatrenie“) žiakovi, ktorého zdravotný stav, sociálne podmienky, jazykové schopnosti, nadanie, správanie, kognitívne schopnosti, motivácia, emocionalita, tvorivosť alebo zručnosti vyžadujú poskytnutie podporného opatrenia a to:

- j.** žiakom so zdravotným znevýhodnením - žiak so zdravotným postihnutím, žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami, žiak s poruchou správania,
- k.** žiakom so zdravotným postihnutím - žiak s mentálnym postihnutím, sluchovým postihnutím, zrakovým postihnutím, telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami alebo s viacnásobným postihnutím,
- l.** žiakom chorým alebo zdravotne oslabeným - žiak s ochorením, ktoré je dlhodobého charakteru, a žiak vzdelávajúci sa v školách pri zdravotníckych zariadeniach,
- m.** žiakom s vývinovými poruchami - žiak s poruchou aktivity a pozornosti; žiak s vývinovou poruchou učenia,
- n.** žiakom s poruchou správania - žiak s narušením funkcií v oblasti emocionálnej alebo sociálnej okrem žiaka uvedeného v písmene n),
- o.** žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia - žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti,
- p.** žiakom s nadaním - žiak, ktorý má nadpriemerné schopnosti v intelektovej oblasti v oblasti umenia alebo športu alebo v týchto oblastiach dosahuje v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výsledky alebo mimoriadne výkony a prostredníctvom výchovy a vzdelávania sa jeho nadanie cielene rozvíja.

Individuálny vzdelávací program obsahuje podporné opatrenie a úpravy jednotlivých častí školského vzdelávacieho programu podľa špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka, najmä úpravu obsahu, metód, foriem alebo spôsobu hodnotenia a spolupráce s odbornými zamestnancami. Žiaci so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako žiaci intaktní. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Učebné plány pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sú rovnaké ako pre ostatných žiakov strednej školy.

6.2 Podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)

„Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej aj „ŠVVP“) je žiak, ktorý má zariadením poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka určená diagnostikou v zariadeniach poradenstva a prevencie na poskytnutie podporného opatrenia vo výchove a vzdelávaní žiakovi so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia, nadaním a žiakovi, ktorého zdravotný stav, sociálne podmienky, jazykové schopnosti, správanie, kognitívne schopnosti, motivácia, emocionalita, tvorivosť alebo zručnosti vyžadujú poskytnutie podporného opatrenia. Zohľadnenie individuálnych potrieb žiaka sa realizuje s cieľom zabezpečiť mu rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností a osobnosti, a s cieľom dosiahnuť primeraný stupeň vzdelania a primerané začlenenie do spoločnosti. Inkluzívnym vzdelávaním sa rozumie spoločná výchova a vzdelávanie žiakov, ktorá je uskutočňovaná na základe rovnosti príležitostí a rešpektovania ich výchovno-vzdelávacích potrieb a individuálnych osobitostí a podporujúca ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy alebo školského zariadenia.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je:

- a) žiak so zdravotným znevýhodnením, podľa § 2 písm. j) až m) zákona č. 245/2008 Z. z.,

- b) žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia, podľa § 2 písm. o) zákona č. 245/2008 Z. z.,
- c) žiak s nadaním podľa § 2 písm. p) zákona č. 245/2008 Z. z.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy. Ak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú žiakovi, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu školy, ktorú navštevuje, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Individuálny vzdelávací program obsahuje podporné opatrenie a úpravy jednotlivých častí školského vzdelávacieho programu podľa špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka, najmä úpravu obsahu, metód, foriem alebo spôsobu hodnotenia, dochádzky do školy a spolupráce s odbornými zamestnancami.

Podporným opatrením je opatrenie poskytované školou potrebné na to, aby sa žiak mohol plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti. Podporné opatrenia a ich poskytovanie upravuje § 145a a § 145b zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

6.3 Podporné opatrenia

Cieľom podporného opatrenia podľa § 145a ods. 2, písm. a) školského zákona - *Poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy cieľov, metód, foriem a prístupov vo výchove a vzdelávaní* - je poskytnúť individualizovanú podporu a prispôbiť vyučovanie tak, aby sa zabezpečilo optimálne prostredie pre výchovu a vzdelávanie a rozvoj každého dieťaťa/žiaka. Podporné opatrenie reflektuje právo dieťaťa/žiaka na inkluzívnu výchovu a vzdelávanie, na individuálny prístup rešpektujúci jeho potreby, schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav. Podporné opatrenie je členené na základe možných vývinových a psychosociálnych oslabení. Oslabením sa rozumie znížená schopnosť, zručnosť alebo funkčnosť napríklad vykonávať pohyb, sústrediť sa, zmyslovo prijímať a spracúvať informácie a podobne. Oslabenie môže byť zapríčinené trvalými alebo dočasnými zmenami vo vývine dieťaťa/žiaka, ale aj vplyvom traumy, či nepriaznivej a ťažkej životnej situácie.

Medzi podporné opatrenia podľa § 145 písmena školského zákona patrí:

- a) poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy cieľov, metód, foriem a prístupov vo výchove a vzdelávaní,
- b) poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy obsahu výchovy a vzdelávania a hodnotenia výsledkov dosiahnutých žiakmi vo výchove a vzdelávaní,
- c) zabezpečenie činností na rozvoj pohybovej schopnosti, zmyslového vnímania, komunikačnej schopnosti, kognitívnej schopnosti, sociálno-komunikačných zručností, emocionality a sebaobsluhy,
- d) činnosť na podporu dosahovania školskej spôsobilosti,
- e) zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy,
- f) zabezpečenie doučovania alebo cieleného učenia na dosiahnutie najvyššieho individuálneho kognitívneho potenciálu dieťaťa alebo žiaka,
- g) skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia,
- h) zabezpečenie vzdelávania sa vo vyučovacom predmete alebo vo vzdelávacej oblasti vo vyššom ročníku,
- i) zabezpečenie osobitných foriem komunikácie dieťaťa žiaka so zdravotným postihnutím so školou,
- j) činnosť na podporu sociálneho zaradenia,
- k) činnosť na podporu predchádzania ukončenia školskej dochádzky v nižšom ako poslednom ročníku strednej školy,

- l) špecializované kariérové poradenstvo,
- m) zabezpečenie pôsobenia pedagogického asistenta v triede,
- n) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- o) zabezpečenie sebaobslužných úkonov v čase výchovno-vzdelávacieho procesu,
- p) poskytnutie špeciálnych edukačných publikácií a kompenzačných pomôcok,
- q) zabezpečenie úpravy priestorov školy určených na podporu vnímania a nadobúdanie zručností,
- r) odstraňovanie fyzických bariér v priestoroch školy a organizačných bariér pri výchove a vzdelávaní,
- s) zabezpečenie diétného stravovania,
- t) prevencia na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevencia výskytu rizikového správania,
- u) krízová intervencia.

ŽIACI ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

Žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia určujeme pomocou záväznej smernice MŠ SR prostredníctvom aspoň troch merateľných ukazovateľov – podmienkou je splniť minimálne tri z nasledujúcich kritérií súčasne:

- žiak pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- aspoň jeden zákonný zástupca žiaka (rodič) je dlhodobo nezamestnaný,
- najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny,
- vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk, ktorým hovorí dieťa doma.

Osobitne treba zdôrazniť význam cielenej prevencie pred vznikom sociálno-patologických javov (agresivita, kriminalita, drogové závislosti), nakoľko žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia sú sociálnou patológiou zvýšene ohrození. V podmienkach školy budú preventívne aktivity realizované školským psychológom v spolupráci s triednymi učiteľmi.

VZDELÁVANIE NADANÝCH ŽIAKOV

Výchova a vzdelávanie mimoriadne nadaných žiakov sa považuje vo všeobecnosti za veľmi efektívne, žiaduce, a to tak zo spoločenského, individuálneho, ľudského hľadiska, ako aj z hľadiska ekonomického, návratnosti investovaného času a finančných prostriedkov. Osobitne v odbornom vzdelávaní a príprave odboru má škola záujem podchytiť nadaných žiakov a systematicky s nimi pracovať. Pritom nemusí ísť len o podporu mimoriadne intelektovo nadaných žiakov, ale aj žiakov nadaných manuálne, remeselne, prakticky, ktorí vynikajú svojimi vedomosťami, zručnosťami, záujmom, kreativitou, výsledkami práce a zaslúžia si výnimočnú pedagogickopsychologickú starostlivosť pri rozvíjaní svojho špecifického nadania.

Na druhej strane môžu mať mimoriadne nadaní žiaci množstvo problémov pri zvládaní štúdia, či pri nadväzovaní sociálnych vzťahov. Zatiaľ čo v činnostiach, pre ktoré majú mimoriadne nadanie alebo o ktoré majú vysoký záujem, dosahujú vynikajúce výsledky, môžu dosahovať v iných oblastiach priemerné alebo slabé výsledky. Príčinou môže byť napríklad skutočnosť, že sa nevedia efektívne učiť, podceňujú precvičovanie a opakovanie učiva, preferujú vlastné tempo a spôsob učenia, zatiaľ čo spoločné tempo a frontálny spôsob výučby ich spomaľuje a demotivuje. Mimoriadne nadaní žiaci sa často prejavujú ako výrazné osobnosti, čo však môže mať svoje negatíva, hlavne v oblasti sociálnej komunikácie. Môžu mať tiež problémy v sebahodnotení, v ponímaní seba samého, sú často citliví na hodnotenie inými, ťažko nadväzujú kontakty s druhými ľuďmi.

Títo žiaci nebývajú často pozitívne prijímaní svojím okolím – a to tak spolužiakmi, ako aj učiteľmi. Konflikty s učiteľmi môžu vznikať napríklad preto, že žiak nepovažuje niektoré predmety za dôležité, tiež preto, že svojimi vedomosťami a zručnosťami a neustálym záujmom o obsah výučby prevyšuje učiteľa alebo narúša vyučovanie. Problémy v komunikácii so spolužiakmi môžu prerásť do šikanovania nadaného žiaka – alebo na druhej strane môže dôjsť k prispôsobeniu sa skupinovému normám a k zníženiu výkonnosti a ďalšieho rozvoja žiaka.

Pre pedagogických a odborných pracovníkov školy je veľmi dôležité zistiť, v čom žiak vyniká, ale aj aké má nedostatky a problémy a prispôbiť tomu svoju prácu s ním. Rovnako je dôležité, aby škola poznala vývoj žiaka už na základnej škole, doterajšiu pedagogicko-psychologickú prácu s ním, jeho anamnézu, vrátane rodinnej anamnézy. Významná je spolupráca všetkých učiteľov, ktorí mimoriadne nadaného žiaka učia, tiež spolupráca s rodičmi žiaka, so školským psychológom, výchovným poradcom, špeciálnym pedagógom, prípadne spolupráca so špecializovanými odbornými pracoviskami (centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, výskumným pracoviskom, vysokou školou). Vo výučbe týchto žiakov (praktickej a teoretickej) je vhodné využívať náročnejšie metódy a postupy, problémové a projektové vyučovanie, na základe individuálneho posúdenia. Aj mimoriadne nadaných žiakov treba vhodne zapájať do skupinovej výučby, do tímovej spolupráce (buď v roli vedúceho, alebo radového člena), čím sa rozvíja ich socializácia, tolerantnosť, adaptabilita, schopnosť kooperovať, včleňovať sa do pracovného kolektívu.

Škola môže umožniť mimoriadne nadaným žiakom výučbu niektorých špeciálnych predmetov, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho plánu, na základe odporúčaní so psychologického a špeciálno-pedagogického vyšetrenia. V rámci individuálneho vzdelávacieho plánu môže riaditeľ upraviť aj organizáciu vzdelávania a odbornej prípravy mimoriadne nadaného žiaka napríklad skrátením jej dĺžky, prípadne kombináciou obsahu vzdelávania viacerých odborov.

Pre mimoriadne nadaných žiakov sme pripravili tieto úpravy:

- žiaci budú integrovaní do bežných tried (nebudeme zriaďovať osobitné triedy, nepokladáme to za dobrý výchovný moment),
- žiaci budú absolvovať, v rámci štúdia v jednotlivých ročníkoch, preventívne skupinové programy zamerané na osobnostný rozvoj, rozvoj kreativity, zvládanie záťažových situácií, zdravý životný štýl pod vedením školskej psychologičky a následne, podľa potreby, individuálne konzultácie,
- v prípade mimoriadnych podmienok a situácií pripravíme individuálne učebné plány,
- podľa potreby budú navštevovať výchovnú poradkyňu a v mimoriadnych prípadoch budú navštevovať školskú psychologičku a špecializované odborné pracoviská (za podmienok výskytu istých anomálií v ich správaní),
- vo výučbe týchto žiakov budeme využívať nadštandardné vyučovacie metódy a postupy, budú zapájaní do problémového a projektového vyučovania, umožní sa im práca na vlastných projektoch, vo výnimočných prípadoch môže byť poskytnuté štúdium formou on-line,
- v individuálnych plánoch sa môžu zaviesť aj špeciálne predmety štúdia, prípadne kombinácia viacerých obsahov predmetov,
- škola bude intenzívne spolupracovať najmä s rodičmi tak, že bude organizovať mesačné stretnutia (neformálne) učiteľov vrátane výchovnej poradkyne (školskej psychologičky), žiakov, rodičov a (prípadne) zamestnávateľov počas ktorého budú žiaci prezentovať svoje názory,
- škola v spolupráci so zamestnávateľmi bude riešiť ich zamestnanecké príležitosti.

VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

V Deklarácii práv zdravotne postihnutých osôb vo vyhlásení Valného zhromaždenia OSN je definovaná zdravotne postihnutá osoba ako "osoba, ktorá nie je schopná si zaistiť, úplne alebo čiastočne, potreby bežného spoločenského života v dôsledku vrodeného či získaného nedostatku fyzických alebo duševných schopností". Zdravotne postihnuté osoby majú okrem iných práv právo na

lekárske, psychologické a funkčné ošetrovanie, vrátane protetických a ortopedických pomôcok, na liečebnú a sociálnu rehabilitáciu, vzdelanie, pracovnú rehabilitáciu, poradenstvo, pomoc pri pracovnom umiestnení a ďalšie služby, ktoré im umožnia maximálne rozvinúť ich schopnosti a zručnosti a urýchlia proces ich začlenenia alebo návratu do spoločnosti. Tieto práva sú zakotvené aj v Ústave SR v čl. 38 v ods. 2, ktorý hovorí: Mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.

Medzi žiakov so zdravotným postihnutím sú zaradení žiaci s mentálnym, zmyslovým alebo telesným postihnutím, zdravotne oslabení alebo chorí, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s vývinovými poruchami učenia alebo správania sa, s autistickým syndrómom alebo žiaci s poruchami psychického alebo sociálneho vývinu.

Špeciálne vzdelávanie a odborná príprava pre žiakov so zdravotným postihnutím sa zabezpečuje formou individuálnej integrácie, integráciou v špeciálnej triede pre žiakov s určitým druhom postihnutia v bežnej strednej škole, alebo v špeciálnej škole pre zdravotne postihnutých žiakov. Podľa špecifických potrieb žiaka a požiadaviek odbornej prípravy je možné adaptovať štátny vzdelávací program, modifikovať obsah vzdelávania, upraviť organizáciu vyučovania, rozložiť do viacerých ročníkov, špecifické potreby zapracovať do individuálneho vzdelávacieho programu s využitím odbornej pomoci špeciálneho pedagóga (tiež triedneho učiteľa, výchovného poradcu, odborného lekára, detského lekára, školského psychológa, rehabilitačnej sestry). Formu špeciálneho vzdelávania žiaka treba dôsledne zvážiť podľa potrieb žiaka, druhu a stupňa jeho postihnutia, znevýhodnenia, charakteru vzdelávania, možností vytvoriť v bežnej škole špeciálne podmienky na vzdelávanie žiakov so zdravotným postihnutím.

ŽIACI S TELESNÝM POSTIHNUTÍM

Pri zabezpečovaní podmienok na vzdelávanie žiakov s telesným postihnutím sa dostáva do popredia úprava prostredia školy – prístup k budove, vstup do budovy, vyučovacie priestory v učebniach a dielnach, úprava hygienických zariadení, zabezpečenie dopravy do školy. Realizovaná úprava prostredia musí viesť k maximálnej samostatnosti žiakov za dodržania požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Nevyhnutnou podmienkou integrácie žiakov s primárne telesným zdravotným problémom, je bezbariérovosť.

V rámci „Akčného plánu debarierizácie“ škola prechádza mnohými úpravami:

- osadenie rampy pred vstupom do budovy školy,
- výstavba výťahu na sprístupnenie podlažia do školskej jedálne,
- interiérové priestory upravené o schodolez, pomôcku pre hendikepovaných,
- úprava hygienických priestorov.

V rámci školy vytvárame podmienky pre žiakov so záchvatovými stavmi (hlavne epilepsiou), ktorí patria do skupiny žiakov s telesným postihnutím, a ktorých odborná príprava a následné umiestnenie na trhu práce je viac ako problémové.

Efektívna integrácia žiakov s telesným postihnutím do bežných stredných škôl predpokladá odbornú prípravu učiteľov a úpravu organizácie vzdelávania a odbornej prípravy, primeraný špeciálnopedagogický, zdravotný, psychologický a sociálno-poradenský servis, ktorý zabezpečujeme úzkou spolupracou s odbornými inštitúciami. Nevýhnutná je aj spolupráca školy so špecializovanými odbornými pracoviskami – centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centrom špeciálno-pedagogického poradenstva a spolupráca s občianskymi združeniami pre telesne postihnutých, so zamestnávateľmi v regióne zamestnávajúcimi telesne postihnutých (chránené dielne).

ŽIACI S PORUCHAMI SLUCHU

Pri vytváraní podmienok vzdelávania žiakov s poruchami sluchu integrovaných v bežnej strednej škole sa zameriavame predovšetkým na formu komunikácie s nimi. Žiaci majú právo zvoliť si komunikačný prostriedok (posunková reč, kombinácia s hovorenou rečou, odpozeraním); veľkou výhodou je zapájanie IKT, audiovizuálnej techniky do vyučovania žiakov s poruchami sluchu (internet, grafické znázornenie učiva, využitie web-kamery, dištančná komunikácia, chat, e-mail, mobil, televízia s teletextom, video kopírujúce aj skryté titulky ap.). Formu komunikácie prispôsobujeme podľa potrieb žiaka, stupňa jeho sluchového postihnutia a realizovanej formy vyučovania. Vo vyučovaní v škole dodržiavame pravidlá komunikácie so žiakmi s poruchami sluchu:

- hovoriť smerom k triede, používať názorné prostriedky – nákresy, grafy,
- komentovať neočakávané reakcie na sluchové podnety, overovať pochopenie nových pojmov,
- zabezpečiť odhlučnenie tried,
- zvýšenú pozornosť venovať písomným prejavom žiakov, hlavne ak slúžia na hodnotenie výsledkov; treba sa vystríhať pred formálnymi chybami, pred skreslením preukaznosti skutočných vedomostí žiakov,
- v rámci praktického vyučovania zvoliť najvhodnejší spôsob komunikácie so zákazníkom, Podmienkou efektívnej integrácie žiakov s poruchami sluchu do bežných stredných škôl je primeraný špeciálno-pedagogický a psychologický servis (špeciálny pedagóg, výchovný poradca, školský psychológ), odborná príprava učiteľov a úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. V prípade potreby je možné zaradiť do učebného plánu sluchovo postihnutým žiakov strednej školy (kde dané postihnutie nie je kontraindikované pre výkon povolania) vyučovací predmet rozvoj komunikačných zručností. Vyučovať ho musí špeciálny pedagóg - surdopéd.

ŽIACI S PORUCHAMI ZRAKU

Pre žiakov s poruchami zraku integrovaným v bežných stredných školách je potrebné sprístupniť obsah vzdelávania v jednotlivých predmetoch vhodnou formou za využitia primeraných didaktických pomôcok, kompenzačných pomôcok (využitie elektronických alebo zvukových nosičov, reliéfnej podoby materiálov ap.). V písomnej komunikácii využívať čo najviac informačné a komunikačné technológie, aj s hlasovým výstupom. Podmienky odborného vzdelávania a prípravy čo najviac prispôsobiť podmienkam výkonu povolání na trhu práce, zakomponovať prípravu na využívanie kompenzačných pomôcok pri práci. Nevyhnutné je upraviť organizáciu vzdelávania a odbornej prípravy žiakov s poruchami zraku v bežných stredných školách (učebný plán, dĺžka vzdelávania, individuálny vzdelávací plán, modifikácia vyučovacích metód, spôsobu hodnotenia žiaka ap.).

Podmienkou efektívnej integrácie žiakov s poruchami zraku do bežných stredných škôl je primeraný špeciálno-pedagogický a psychologický servis (školský špeciálny pedagóg, výchovný poradca, školský psychológ), odborná príprava učiteľov a úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy žiakov s poruchami zraku.

Prijatie uchádzačov s poruchami zraku o štúdium v učebnom odbore barbier, barbierka je posudzované individuálne v závislosti od druhu a stupňa postihnutia.

ŽIACI S AUTIZMOM

Ide o veľmi špecifickú skupinu žiakov so zdravotným postihnutím s veľmi rôznorodými predpokladmi, potrebami a požiadavkami na vzdelávanie. Integrácia do bežných škôl závisí od ich mentálnej úrovne,

na spôsobe ich komunikácie s prostredím, na celkovom správaní žiakov. Pri začleňovaní žiakov s autizmom do školského prostredia budeme dodržiavať uvedené zásady:

- čo najviac štrukturovať vyučovanie (obsah, miesto aj čas),
- konkretizovať požiadavky,
- zabezpečiť maximálnu vizualizáciu informácií, ú
- vytvárať malé skupinky autistických žiakov,
- štrukturovať teoretické vzdelávanie aj praktickú prípravu

ŽIACI SO ŠPECIFICKÝMI VÝVOJOVÝMI PORUCHAMI UČENIA (DYSLEXIA, DYSGRAFIA, DYSKALKÚLIA, DYSORTOGRAFIA AI.)

Počet žiakov so špecifickými vývojovými poruchami učenia je vysoký, preto venujeme tejto problematike primeranú pozornosť. Ide o žiakov ohrozených školskou neúspešnosťou a ďalšími rizikami vzniku sociálno-patologických javov, nakoľko toto postihnutie je skryté. Problémy v správaní, ktoré sa občas vyskytujú u týchto žiakov, možno zvyčajne zvládnuť bežnými výchovnými a poradenskými postupmi. Vo všeobecnosti ide o žiakov s priemerným nadaním (vyskytujú sa aj nadpriemerní jedinci) – intelektové prekážky v ďalšom vzdelávaní na stredných školách teda nie sú.

Škola zabezpečuje, prostredníctvom odborných pracovníkov centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, špeciálneho pedagóga, školského psychológa), aby boli pedagógovia dobre informovaní o možnostiach a prekážkach vo vzdelávaní žiakov so špecifickými vývojovými poruchami učenia, o individuálnych predpokladoch a potrebách konkrétnych žiakov o voľbe vhodných metód a foriem vyučovania a hodnotenia výsledkov (individuálne tempo, nahradenie písania dlhých textov testami, špeciálne formy skúšania) a v niektorých prípadoch aj o kompenzačných pomôckach (počítače – využitie korektúry textu, farebné čítanie, grafické počítačové programy).

Škola úzko spolupracuje s rodičmi žiakov, realizuje pravidelné stretnutia (klasifikačné obdobie, v prípade potreby častejšie), a tým priamo prezentuje podiel rodiča i samotného žiaka v procese začlenenia.

Úspešná integrácia týchto žiakov na stredných školách, získanie odbornej kvalifikácie, je predpokladom a podmienkou ich úspešnej integrácie do života, na trhu práce. Škola rešpektuje a aplikuje na vlastné podmienky systém nápravných postupov, kompenzačných postupov a pomôcok využívaných už v základnej škole. Rešpektovanie týchto postupov, pravidiel, ich tvorivá aplikácia na ďalšie úlohy, s ktorými sa žiak stretáva mu napomôžu zvládnuť aj úlohy, odborné učivo na strednej škole.

Vzdelávanie žiakov prebieha v súlade so štátnym vzdelávacím programom a Zákonom o výchove a vzdelávaní (školský zákon), ktoré stanovujú zásadné pravidlá vzdelávania a prípravy žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „ŠVVP“). Pri formulovaní požiadaviek na ich štúdium sme vychádzali z analýzy podmienok školy, analýzy potrieb a požiadaviek trhu práce, analýzy povolania a odborných konzultácií so špecializovanými zamestnancami VUDPAP, pedagogicko – psychologických poradní a dorastového lekára.

Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia

Tento vzdelávací program je otvorený aj pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Sú to žiaci, ktorí spĺňajú nasledujúce kritériá:

1. žiak pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima
2. aspoň jeden zákonný zástupca žiaka (rodič) je dlhodobo nezamestnaný

3. najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie
4. neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny

Všeobecné odporúčania – ako pracovať so žiakmi s jednotlivými diagnózami

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami **vyžaduje poskytnutie podporných opatrení** (PO) - podľa § 145 a) zákona 245/2008 Z. z. (školský zákon) - v bežnej triede SŠ so všetkými náležitosťami.

Vzdelávanie žiakov v SŠ podľa štátneho vzdelávacieho programu pre žiakov so ŠVVP (ISCED 354 - úplné stredné odborné vzdelanie).

Pokiaľ žiak nemá vypracovaný individuálny vzdelávací program (IVP), platí nasledovné:

Požiadavky na úpravu prostredia triedy:

- nie sú nutné žiadne zmeny v organizácii vyučovania, žiak s PO sa bude zúčastňovať vyučovania spolu s kolektívom triedy;
- je vhodné, aby sedel v prvej lavici, resp. v prednej časti triedy, aby naňho pôsobilo čo najmenej rušivých podnetov, aby mohol učiteľ častejšie kontrolovať a overovať porozumenie inštrukciám, aby žiak mohol vnímať výklad učiteľa všetkými zmyslami,
- umožniť žiakovi sedieť v lavici so spolužiakom, ktorý je schopný a ochotný v prípade potreby pomôcť,
- eliminovať množstvo predmetov vyložených na lavici počas vyučovacích hodín, mal by mať vyložené len aktuálne potrebné pomôcky, ostatné môžu byť pripravené vnútri lavice, aby zbytočne nerozptyľovali pozornosť,
- žiakovi s PO treba vysvetliť, že cieľom zmien je minimalizovať nadmerné podnety, ktoré prichádzajú z okolia a vyrušujú ho pri práci.

Kompenzačné pomôcky, špeciálne učebné pomôcky:

- didaktické: **všetky dostupné pomôcky, ktoré žiakovi zjednodušia proces učenia sa a prijímania nových poznatkov**, napr.:
 - práca so slovníkom (cudzí jazyk),
 - umožniť používať pomocné tabuľky (napr. informácie z gramatiky materinského a cudzieho jazyka),
 - pravidlá slovenského pravopisu – kartičky s preberaným gramatickým javom,
 - tabuľka násobenia, vzorové príklady jednotlivých matematických postupov, kalkulačka,
 - názorný a obrazový materiál,
 - metodické materiály potrebné na pochopenie, resp. preskúšanie učiva,
 - podľa potreby umožniť písať poznámky na notebooku alebo poskytnúť žiakovi prefotené poznámky (prípadne umožniť skopírovať si ich od spolužakov),
 - umožniť spracovať písomný prejav na PC (referát, sloh...) a iné.

Učebné osnovy:

- žiak postupuje podľa učebných osnov SŠ vo všetkých predmetoch v plnom rozsahu bez ich redukovania, do úvahy sa berú odporúčania poradne.

Učebné plány:

- žiak postupuje podľa učebného plánu SŠ príslušného ročníka pri dodržiavaní MP a konkrétnych možností hodnotenia.

Úprava organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu:

- je zhodná so vzdelávaním v bežnej triede.

Zabezpečenie personálnej pomoci, odborného psychologického a špeciálno-pedagogického servisu:

- pre optimálny priebeh výchovy a vzdelávania žiaka so ŠVVP škola zabezpečí spoluprácu so zariadením poradenstva a prevencie, ktoré žiak navštevuje (CPP, súkromným CPP, ŠCPP a pod.).

Konkrétne vzdelávacie ciele (dlhodobé, krátkodobé):

Cieľom vzdelávania je, aby žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zvládol daný postupový ročník a štúdium ukončil záverečnou skúškou, resp. maturitnou skúškou.

Metódy hodnotenia a klasifikácie žiaka podľa druhu zdravotného znevýhodnenia:

- riadiť sa Vyhláškou 224/2022 Z. z. o strednej škole v znení neskorších predpisov,
- zákonom č. 182/2023, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 245/2008 (hodnotenie a klasifikácia žiaka s vývinovými poruchami alebo žiaka so zdravotným postihnutím – zohľadňovanie jeho poruchy alebo postihnutia),
- postupovať v súlade s Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov SŠ (č. 2011-3533/8039-1:922),
- pri práci so študentom zohľadňovať informácie a odporúčania metodického materiálu „Metódy hodnotenia, tolerancie a práce s deťmi so špecifickými poruchami učenia“,
- obsah vzdelávania vychádza zo Vzdelávacieho programu pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie č. 2017/10211-2:10G0 s platnosťou od 1. 9. 2017,
- Metodicko-informatívny materiál Žiak s poruchami správania v základnej a strednej škole: časť venovaná žiakom so sy. ADHD, schválený MŠVVaŠ SR dňa 10. 4. 2013 pod číslom 20133982/16490:4-914;
- Vyhláška 318/2008 Z. z. z 23. júla 2008 „O ukončovaní štúdia na stredných školách“ a jej novelou č. 209/2011, ktorou sa dopĺňa Vyhl. 318/2008.
- v doložke vysvedčenia sa žiakom s PO uvedie : „Žiak/žiačka postupoval/-a podľa individuálneho vzdelávacieho programu.“

Žiaci so zdravotným znevýhodnením – porucha aktivity a pozornosti (ADHD/ADD)

Vo výchovno-vzdelávacom procese prihliadať na vlastnosti a prejavy, ktoré sú dôsledkom poruchy učenia a pozornosti:

- poruchy pracovnej pamäti a krátkodobého zapamätávania,
- poruchy priestorovej predstavivosti,
- odchýlky pozornosti najmä v distribúcii (rozdelenie) pozornosti,
- odchýlky zrakovéj a sluchovej percepcie,
- znížená kvalita písomného prejavu,
- potreba individuálneho pracovného tempa,
- rýchlejšie sa dostavujúci pocit únavy,
- nevyrovnané školské výkony,
- prípadne emocionálna labilita, neistota, obavy,
- nesamostatnosť v organizovaní svojej činnosti,
- možné poruchy emocionálneho vývinu, tenzia, úzkosť, obavy z neúspechu a pod.

Odporúčania vyplývajúce z poruchy učenia a pozornosti – VŠETKY PREDMETY:

- znížiť pracovné zaťaženie žiaka/žiačky tak, aby sa dostalo do súladu s jeho/jej schopnosťou udržať pozornosť a primeranú aktivitu,
- oslobodiť od časovo limitovaných prác, resp. ich obmedziť a hodnotiť tolerantne,
- napísať osnovu učebnej látky, ktorú sa má naučiť, vizualizácia, prehľadné usporiadanie učiva s farebným zvýraznením dôležitých pojmov, napr. prehľad gramatického a matematického učiva, vzorové postupy s vyznačeným postupom počítania,
- podľa potreby redukovať množstvo úloh, nie obsah učiva,
- zadávať najskôr jednoduché úlohy, ak ich zvláda, postupovať k zložitejším,
- čo nestihne vypracovať, doskúšať ústne,
- dovoliť vizualizáciu učiva, gramatické tabuľky, ponechať vzorové postupy, tabuľky,
- využívať pomôcky pri pamäťovom učení - pojmové mapy, osnova učiva, ktoré sa má naučiť - doplnená jednoduchými obrázkami, farebne zvýraznenými pojmami,
- používať jednoduché pokyny, ktoré má splniť - vzhľadom na oslabenú bezprostrednú sluchovú pamäť,
- na lavici počas vyučovania má len tie učebné pomôcky, ktoré momentálne potrebuje,
- počítať s dlhším pracovným časom vzhľadom na pomalšie psychomotorické tempo na základe oslabenej CNS a uplatňovaní kompenzácií,
- poskytnúť dostatok času na vyjadrenie myšlienky pri ústnych odpovediach,
- umožniť porozumenie učiva predĺženým výkladom, viackrát úlohu zopakovať,
- overiť si, či žiak/žiačka vypracoval/-a všetky zadania, ak nie, uistiť sa, či je to nevedomosť, alebo problém s pozornosťou,
- učivo precvičovať na jednom type príkladov a následne rovnaký typ použiť pri písomnej práci alebo ústnom skúšaní,
- tolerovať ťažšie čitateľné písmo, motorickú neobratnosť na základe oslabenej CNS,
- viesť žiaka/žiačku k značeniu domácich úloh hneď na vyučovacej hodine, overiť ich zapísanie do zošita, resp. slovníka na úlohy, prípadne poveriť kontrolou spolužiaka,
- preferovať tú formu overovania vedomostí, ktorá žiakovi/žiačke viac vyhovuje, postupovať individuálne s ohľadom na druh poruchy,
- dlhodobú úlohu rozdeliť na viac menších úloh s určeným termínom splnenia,
- úlohu rozdeliť na viac samostatných jednotiek, ktoré rieši postupne,
- mať napísanú osnovu látky, ktorú sa má naučiť,
- dbať na správne porozumenie zadaných otázok a úloh, overiť pochopenie zadania,
- vzhľadom k pomalému tempu v prípade potreby znížiť počet cvičení na samostatnú prácu, ale aj ďalej dbať na dokončenie úlohy,
- dostatočne včas informovať o ústnom preskúšaní, písomnej práci, upozorniť na preopakovanie si učiva (väčšie množstvo učiva, opakovanie tematického celku), dať viac času na domácu prípravu pred písomnou prácou,
- pri písaní písomných prác, slohových prác dať viac času na sformulovanie odpovedí a ich kontrolu, rešpektovať osobné tempo,
- v prípade nezvládnutej písomnej práce žiaka/žiačky ho/ju individuálne ústne doskúšať,
- pri priebežnom hodnotení učebných výsledkov ako aj pri záverečnej klasifikácii sa kladie dôraz na motivačnú zložku hodnotenia,
- pri overovaní vedomostí formou samostatnej práce s textom, vypracovávaní testov a pod. poskytnúť dlhší čas ako ostatným študentom - predĺžiť čas o 25 %, resp. o 50%,
- dovoliť kopírovanie poznámok od spolužiakov,
- klásť na žiaka/žiačku primerané nároky, zohľadňovať osobné limity podmienené poruchou,
- nevyzývať ho/ju k činnostiam, v ktorých z hľadiska svojho znevýhodnenia nemôže podať optimálny výkon,
- striedať činnosti vyžadujúce zvýšenú pozornosť s činnosťami, kedy pracuje samostatne, prípadne s relaxačnými chvíľkami,
- dôraz klásť na správnu motiváciu pri osvojovaní si nových poznatkov,
- citlivo prihliadať na osobnostné charakteristiky,
- posilňovať cieľavedomú a systematickú prácu,

- prihliadať na osobnostné charakteristiky žiaka/žiačky,
- podporovať jeho/jej sebadôveru, sebahodnotenie, seberealizáciu najmä prostredníctvom činností, v ktorých je úspešný/-á,
- oceňovať aj za snahu a čiastkové úspechy v učení.

SLOVENSKÝ JAZYK:

- v prípade písomnej práce a pri vypracovávaní úloh vyplývajúcich z prečítaného textu poskytnúť viac času na písomné vypracovanie úlohy (podľa konkrétneho odporúčania),
- v prípade zlého výsledku z písomnej práce umožniť opravu ústnou formou,
- dovoliť používať kompenzačné pomôcky aj pri overovaní učiva,
- gramatické učivo overovať ústnou odpoveďou a doplňovacími cvičeniami,
- v diktátoch, ale tiež vo všetkých písomných prácach odlišiť chyby v dôsledku oslabenej činnosti CNS (pozornosť, zrakové vnímanie, priestorová orientácia, psychomotorická koordinácia) - t. j. vynechávanie dĺžňov a mäkčeňov, zámena vizuálne podobných grafém, úprava;
- umožniť tiché predriekanie diktovaných slov a poskytnúť naň dostatok času, častejšie opakovať diktované slová, využívať výraznú artikuláciu,
- diktát neopravovať červenou farbou, zapisovať počet chýb, komentovať posun vo výkonoch,
- vhodné je diktát opravovať so žiakom/žiačkou ústne, aby sme získali reálny prehľad o jeho/jej vedomostiach,
- žiak/žiačka môže byť hodnotený/-á výsledkom nedostatočný z diktátu za podmienky, ak jej výkon nie je determinovaný diagnostikovanou poruchou, ale je dôsledkom nezájmu a slabej prípravy,
- znalosť gramatického učiva/pravopisných javov preverovať skôr ústne,
- pri písaní slohových prác nehodnotiť pravopisnú, ale obsahovú časť, sústrediť sa na celkový dojem, nehodnotiť ani úpravu,
- porozumenie prečítaného textu preverovať po častiach, viesť žiaka/žiačku k zapisovaniu kľúčových pojmov z textu či k vytvoreniu osnovy, podľa ktorej bude prečítaný text reprodukovat;

CUDZÍ JAZYK:

- chybovosť v písomnom prejave hodnotiť tolerantne, nehodnotiť chyby vo vynechaní alebo zámene písmen, kritériom ovládania slovnej zásoby by malo byť jej ústne overovanie,
- v písomných prácach nehodnotiť pravopis,
- pri overovaní vedomostí formou samostatnej práce, testov poskytnúť viac času na vypracovanie zadanej úlohy (o 25%, resp. o 50 %),
- v prípade zlého výsledku z písomnej práce umožniť opravu ústnou formou,
- pozornosť zamerať viac na zvládnutie a osvojenie si slovnej zásoby, na zvládnutie prekladu a osvojenie si komunikačných zručností,
- nehodnotiť gramatickú stránku jazyka,
- v písomnom prejave tolerovať fonetický zápis slov,
- pri výučbe sa zamerať prednostne na praktické používanie cudzieho jazyka ako na dokonalé osvojenie si gramatických pravidiel,
- preferovať ústne preverovanie vedomostí a slovnej zásoby,
- poskytnúť dostatok času na prečítanie textu,
- čítanie a porozumenie hodnotiť len z vybranej časti textu,
- pomôcť žiakovi/žiačke so zvýraznením podstatných častí v textoch, prípadne jej pomôcť s jednoduchou osnovou či zapísaním kľúčových slov, podľa ktorých môže reprodukovat látku,
- redukovat obsah slovnej zásoby;

MATEMATIKA:

- dovoliť používať kompenzačné pomôcky (vzorové postupy, tabuľka vzorcov, premeny jednotiek, karty so vzorovým riešením) aj pri overovaní učiva,
- oslobodiť od písania časovo limitovaných úloh a úloh, kde má žiak/žiačka po ústnom zadaní učiteľa napísať/povedať výsledok,
- tolerovať použitie názoru,
- overiť porozumenie zadaným úlohám,
- pracovné postupy rozdeliť na menšie kroky,
- v slovných úlohách zvýrazniť podstatné údaje, farebne zvýrazniť podstatné údaje,
- čo nestihne vypracovať, doskúšať ústne,
- tolerovať nižšiu úroveň rysovania, rysovanie s presnosťou na mm,
- pri písomných a samostatných prácach poskytnúť dlhší čas alebo redukovať množstvo úloh,
- učivo precvičovať na jednom type príkladov a následne rovnaký typ použiť pri písomnej práci alebo ústnom skúšaní,
- zabezpečiť premostenie preberaného učiva s jeho praktickým využitím.

ODBORNÉ/NÁUKOVÉ PREDMETY :

- využívať grafické znázornenie, názor, vizuálnu oporu, pamäťové pomôcky aj počas overovania učiva ako kompenzačné pomôcky,
- dôležité informácie zapísať v bodoch,
- dovoliť odpovedať na otázky učiteľa,
- pri písomnom skúšaní voliť také formy, aby stačila len krátka odpoveď,
- preferovať ústne overovanie vedomosti pred písomným,
- pri písomných a samostatných prácach poskytnúť dlhší čas alebo redukovať množstvo úloh, overiť porozumenie zadaným úlohám,
- žiak s poruchou pozornosti sa učí najmä sluchovou cestou, preto je potrebné počas hodiny hlavnú myšlienku zdôrazniť viackrát, vždy inými slovami aj prostredníctvom žiaka,
- poznámky pre žiaka pripraviť vopred, žiak do poznámok dopisuje len kľúčové slová,
- kvôli oslabenému procesu automatizácie na zvládnutie učiva potrebuje viac času a časté opakovanie, ak nemá poznatky dostatočne zautomatizované, zabudne ich,
- využívať vizuálne aktivity (film, video), zvukové nahrávky, názorný materiál, manipuláciu s ním, prácu s pohybom,
- pri komplikovanom nákrese, grafickom znázornení sa stráca v čiarach, klesá koncentrácia pozornosti, nevie ich interpretovať,
- pri odpovedi treba pomôcť otázkami, lebo si ťažko vybavuje informácie z pamäti, všima si nepodstatné podnety, informácie,
- nové učivo usporiadať po krokoch, systematicky,
- zadávať otázky, na ktoré je jednoznačná odpoveď - aj pri písomnej práci.

Aplikácia špeciálnych vzdelávacích postupov u žiakov s pervazívnymi vývinovými poruchami (PVP) - (autistická porucha, Aspergerov syndróm):

- žiak vyžaduje poskytnúť dostatok času na splnenie úlohy, predĺžený výklad, viacnásobné opakovanie inštrukcie, jasné a konkrétne vysvetlenie zadania k samostatnej práci,
- je potrebné dodržiavať metódy:
- **vizualizácie učiva** (využívanie názorných pomôcok),
- **štrukturalizácie** (času, priestoru, jednotlivých činností),
- **individualizácie** (poznať špecifiká žiaka, intelektové predpoklady, úroveň pozornosti),
- **motivácie** (ľahšie sa motivuje cez činnosti, ktoré žiakovi idú, zaujímajú ho),
- žiaka nevystavovať činnostiam, v ktorých nemôže aj napriek snahe podávať optimálny výkon:

- diktátoch odlišiť špecifické chyby od ostatných (diakritika, interpunkcia, zámena y/i vynechanie alebo prehodenie grafém, nedopísanie slova, uplatnenie gramatických pravidiel, chyby pri spodobovaní a pod.),
 - alebo diktát napísať, ale nehodnotiť známku, prípadne motivačne oznámkovať vydarený diktát - 1, 2, 3,
 - pri overovaní vedomostí umožniť žiakovi pracovať s korekčnými a kompenzačnými pomôckami (pomocná tabuľka, pojmové mapy atď.),
 - jednotný postup všetkých vyučujúcich, aby žiak/žiačka nebol/-a disproporciami stresovaná pri overovaní vedomostí formou samostatnej práce s textom vo všetkých predmetoch,
 - poskytnúť dlhší čas ako ostatným žiakom,
 - najdôležitejšie časti v texte zvýrazniť,
 - preferovať „tiché“ činnosti,
 - pri súhrnnom vyjadrení hodnotenia brať do úvahy výsledok, ktorý žiak dosahuje s pomocou kompenzačných pomôcok rovnocenne s výsledkami ostatných žiakov,
 - dieťaťu s PVP, pomáha, ak má napísanú osnovu učebnej látky, ktorú sa má naučiť, vizualizácia, prehľadné usporiadanie učiva s farebným zvýraznením dôležitých pojmov, napr. prehľad gramatického a matematického učiva, vzorové postupy s vyznačeným postupom počítania,
 - podľa potreby redukcia množstva úloh, nie obsahu učiva,
 - zadávať najskôr jednoduché úlohy ak ich zvláda, postupovať k zložitejším,
 - overiť si, či žiak/žiačka vypracoval/-a všetky zadania; ak nie, uistiť sa, či je to nevedomosť.
1. požiadavky na zabezpečenie učebných materiálov, kompenzačných a špeciálnych učebných pomôcok:
- o vyžaduje sa podľa potreby (pomocné tabuľky, pojmové mapy, osnovy textov...),
 - o kompenzačné pomôcky sú potrebné pri aplikácii vedomostí dieťaťa do praxe, dieťa môže zlyhávať pri pamäťovej aplikácii vedomostí z jednej oblasti do druhej, nedokáže sa sústrediť a pozornosť rozdeliť na pamäťové vybavovanie učiva a zároveň sa koncentrovať na jeho aplikáciu, k práci potrebuje vizuálnu oporu,
 - o pomôcky pri pamäťovom učení – pojmové mapy, osnova učiva, ktoré sa má naučiť - doplnená jednoduchými obrázkami, farebne zvýraznenými pojmi,
 - o na lavici počas vyučovania má len tie učebné pomôcky, ktoré momentálne potrebuje predpísané poznámky (alebo prefotené) vlepovať do zošita,
 - o názorné pomôcky, vizuálne pomôcky (obrázky, fotografie, 3D predmety...).

Zoznam úprav, ktoré žiak potrebuje v danom vyučovacom predmete:

SLOVENSKÝ JAZYK:

Čítanie:

- rozvíjať prácu s textom, vyhľadávať informácie v texte, dodržiavať dejovú postupnosť textu porozumieť hlavnej myšlienke textu,
- orientovať sa v rôznych druhoch textov: pozvánka, oznam, inzerát, jedálny lístok, tlačivá a formuláre...,
- rozvíjať verbálny prejav, slovnú zásobu,
- vysvetľovať neobvyklé slová,
- reprodukcia textu - dbať na presnosť a rozvoj porozumenia prečítaného;

Písanie:

- oslobodiť od písania dlhších poznámok, dať možnosť odkopírovať si ich od spolužiakov alebo prefotené vlepovať do zošita,
- poskytnúť zvýšenú časovú dotáciu pri písaní a následnej kontrole,
- prejavovať zhovievavosť pri hodnotení písma,
- tolerovať výkyvy v tempe,
- diktáty – častejšie zopakovať diktovanú vetu, jej úseky, výrazne nadiktovať slová s dlhou samohláskou, dať čas na opravu,
- sloh: hodnotiť obsahovú stránku, dať predpísanú osnovu, zoznam použiteľných slov,

- dovoliť používať tabuľku slovných druhov, gramatických kategórií, vetných členov... - pomocné gramatické tabuľky podľa potreby,

CUDZÍ JAZYK:

- zamerať sa na osvojenie najdôležitejšej slovnej zásoby a vetných spojení najmä ústnou cestou,
- využívať v čo najväčšej miere názor (napr. spájať obrázky, predmety, situácie s napísanými slovami),
- sústrediť sa na praktické využitie jazyka,
- tolerovať fonetický zápis slov,
- nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických pravidiel naraz,
- texty zväčšiť, rozstrihať a skladať ich do viet, textu,
- postupovať po malých krokoch od učiva, ktoré žiak zvládol k novému učivu;

MATEMATIKA:

- oslobodiť od písania časovo limitovaných úloh a úloh, kde má žiak po ústnom zadaní učiteľa napísať (povedať) výsledok bleskovky, päťminútovky (dať ich predpísané na papieri),
- často kontrolovať pochopenie zadania úlohy a správnosť postupu,
- poskytnúť dostatok času na riešenie, tolerovať použitie názoru a kalkulačky,
- odlíšiť chyby vzniknuté z nevládnutého učiva od chýb vzniknutých nesprávnym odpisom (zápisom), nepochopením,
- zadanie úloh voliť jednoducho a jednoznačne,
- preferovať numerické príklady pred dlhšími slovnými zadaniami a slovnými úlohami;

NÁUKOVÉ PREDMETY:

- žiak s PVP sa učí najmä **vizuálnou cestou**, počas hodiny hlavnú myšlienku zdôrazniť viackrát, podporiť vizualizáciou (obrázky, nákresy, fotografie, pomôcky...), využívať grafické znázornenie, názorný materiál, manipuláciu s ním, prácu s pohybom, využívať vizuálne aktivity (film, video), zvukové nahrávky,
- dôležité informácie zapísať v bodoch,
- poznámky pre žiaka pripraviť vopred, žiak do poznámok dopisuje len kľúčové slová,
- dovoliť odpovedať na otázky učiteľa,
- pri písomnom skúšaní voliť také formy, aby stačila len krátka odpoveď,
- preferovať ústne overovanie vedomostí pred písomným,
- môže byť oslabený proces automatizácie, na zvládnutie učiva potrebujú viac času a časté opakovanie, ak nemajú poznatky dostatočne zautomatizované, zabudnú ich,
- komplikovaný nákres, grafické znázornenie – stráca sa v čiarach, klesá koncentrácia pozornosti, nevie interpretovať,
- pri odpovedi pomôcť otázkami – ťažko si vybavuje informácie z pamäti, všima si nepodstatné podnety, informácie,
- nové učivo usporiadať po krokoch, systematicky,
- zadávať otázky, na ktoré je jednoznačná odpoveď (aj pri písomnej práci),
- poruchy priestorovej orientácie, zrakovej percepcie, pozornosti sťažujú orientáciu na mapách, grafických zobrazeniach, orientácia v slovníkoch;
 - o **GEOGRAFIA:**
- namáhavejšia orientácia na mape, slepé mapy, súradnice, pozor na striedanie máp;
 - o **DEJEPIS:**
- orientácia v časovej osi, letopočty problematicky sa v tom orientuje, zapamätanie si cudzích (latinských) pojmov, mien,
 - CHÉMIA:** vzorce, rovnice, názvoslovie, prevody jednotiek, grafy,
 - BIOLÓGIA:** množstvo pojmov, orientácia na obrázkoch,
 - ODBORNÉ KRESLENIE:** perspektíva, proporcionalita, presnosť,

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA, ODBORNÝ VÝCVIK: hyper-/hypoaktivita, koordinácia, postreh, úrazy, neobratnosť,

- **zacieliť vzdelávanie žiaka/žiačky na praktické rady, potreby do života.**

Vyučovací proces je pre žiakov s PVP je náročnejší a vyžaduje špecifické prístupy:

- pri vysvetľovaní učiva používať krátke a výstižné vety (aj príkazy a inštrukcie musia byť jasné a jednoduché). Hovorme jasne a zreteľne žiakovi/žiačke môže byť problém selektovať z počutého to podstatné (**porucha selektivity podnetov, narušenie sluchového kanála**),
- nechať radšej žiaka/žiačku urobiť jednu časť práce správne, než celú s chybami.
- zadávať kratšie úlohy postupne, radšej než jednu dlhú,
- radšej menej, ale správne, čo sa týka množstva látky,
- snažiť sa so žiakom/žiačkou vytvoriť si pozitívny a dôveryhodný vzťah, aby cítil/-a záujem a ochotu pomôcť,
- eliminovať negatívne hodnotenia, ktoré zväčša nevedú k náprave,
- **žiaka/žiačku je potrebné vopred osobne upozorniť, že dôjde k nejakej zmene vo vyučovacom procese a uistiť sa, či porozumel/-a, lebo nepredvídaná okolnosť môže spôsobiť veľkú neistotu a stres**, môže sa prejaviť ako dezorientácia, odmietavý postoj a iné problémové správanie,
- **jasne a zrozumiteľne ustanoviť požiadavky na prácu, mali by byť prehľadné, jednotné a v primeranom množstve,**
- ak žiak/žiačka odmieta konfrontačné situácie, napríklad súťaženie s rovesníkmi (telesná výchova), odporúčame rešpektovať tento postoj, nakoľko sa ťažko vyrovnáva so sociálnou konfrontáciou a neúspechom,
- vytvoriť priestor na tzv. relaxačné chvíľky – miesto na oddych, zohľadňovať rýchlejšiu unaviteľnosť,
- **venovať zvýšenú pozornosť prestávkam, kedy činnosti nie sú presne stanovené, štruktúrované**, je vyššia intenzita hluku, náročnosť riešenia sociálnych situácií a prichádza k zbytočným konfliktom. Žiak/žiačka ich nemusí vedieť adekvátne riešiť, potrebuje byť sám/sama, v pokoji, v tichu,
- počas školského roka sa môžu striedať tzv. lepšie a horšie obdobia, treba rešpektovať tieto výkyvy v školských výkonoch,
- v prípade výraznejšieho zmnoženia problémov v správaní, je vždy nutné zvažovať možnosť sociálneho presýtenia sa žiaka/žiačky (zvýšená miera sociálnej úzkosti) **a umožniť mu/jej tzv. sociálny oddych (po dohode s rodičmi vynechať napríklad jeden vyučovacý deň, kedy sa bude pripravovať v rodinnom prostredí),**
- snažiť sa o začlenenie žiaka/žiačky do kolektívu, poukázať na jeho/jej silné stránky, **prijatie inakosti myslenia**, zapájať ho/ju do každodenných činností (povinností, snaha o akceptáciu zo strany spolužiakov – vytvorenie akceptujúceho prostredia),
- podporovať sebadôveru, sebauvedomovanie, sebarealizáciu,
- **vhodný výchovný princíp je tzv. láskavá prítomnosť.**

Vo výchovno-vzdelávacom procese prihliadať na vlastnosti a prejavy, ktoré sú dôsledkom Aspergerovho syndrómu (AS) a poruchy pozornosti:

- narušenie pozornosti v koncentrácii, v distribúcii (rozdelení) pozornosti,
- deficit v porozumení,
- odchýlky zrakové a sluchovej percepcie,
- rýchlejšia unaviteľnosť – výkyvy v školskej výkonnosti, striedanie nálad,
- potreba individuálneho pracovného tempa,
- emocionálna labilita, neistota, obavy z neúspechu, znížená sebadôvera, pocity menejcennosti a pod.,

- nevysvetľovať si pasívne prejavy a lakrimatózne aspekty (plačlivosť) v správaní ako odmietanie autority (rodič, učiteľ), len **ako potrebu pomoci v sociálnom fungovaní, s potrebou vysvetlenia a tolerantného prijímajúceho prístupu,**

Špeciálny prístup a postupy pri práci s jedincom s AS:

- byť nápomocný pri aktivitách s rovesníkmi,
- motivácia, štruktúrovanosť, denný plán činností,
- citlivo prihliadať na osobnostné vlastnosti.

Spolupracovať s rodičmi:

Pravidelná pomoc pri príprave na vyučovanie. Dohodnúť si spôsob zaznamenávania domácich úloh v škole, rodina zabezpečí ich vypracovanie v domácom prostredí. Označovať cvičenia, ktoré treba doma dopísať (nie všetko, čo nestihne v škole, ale vyberať podľa dôležitosti).

Správny režim dňa (prípravu na vyučovanie realizovať najneskôr do 18.00 hodiny).

Pravidelne zapisovať známky do IŽK, aby boli rodičia neustále informovaní o výkonoch svojho dieťaťa.

Informovať školu o zdravotnom stave dieťaťa, o prípadných zmenách v diagnóze.

Posilňovať systematickú a cieľavedomú prácu. **Všimáť si a oceňovať aj za snahu a čiastkové úspechy v učení, pôsobi to motivačne.** Spoluprácou rodiny a školy sa snažiť o pochopenie a zmiernenie nápadných výkyvov v správaní, vyplývajúcich z primárnej diagnózy, zo školskej záťaže a školského prostredia. Pokiaľ by sa vyskytli situácie, v ktorých by bolo dieťa vystavené posmeškom zo strany okolia, riešiť ich hneď a adekvátnym spôsobom. **Nepotláčať inakosť žiaka/žiačky, ale vyzdvihovať ju ako pomôcku pre dosahovanie lepších výsledkov vo vzdelávaní aj v socializácii.** **Pri vzdelávaní sa budeme riadiť platnou legislatívou:**

- Zákonom 245/2008 Z. z (školský zákon),
- Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl č. 2011-3533/8039-1:922 a zároveň zohľadňovať poruchu pozornosti podľa § 55 ods. 4 Zákona 245/2008 - pri hodnotení a klasifikácii žiaka s vývinovými poruchami alebo žiaka so zdravotným postihnutím sa zohľadňuje jeho porucha alebo postihnutie,
- Vyhláškou MŠ SR 318/2008Z.z. 23.7. 2008 „O ukončovaní štúdia na stredných školách“.
- Dodatkom 11 k Štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR,
- Prílohou č. 2 k Dodatku č. 11 k Štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR - Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.
- Metodicky-informatívnym materiálom *Žiak s poruchami správania v ZŠ a SŠ* (schválilo MŠVaV SR 10.4. 2013 pod číslom 2013-3982/16490:4-914 s účinnosťou od 1.9.2013).

Hodnotenie a klasifikácia:

- pri priebežnom hodnotení je vhodné používať rôzne formy hodnotenia (napr. slovné hodnotenie, bodmi, percentami, s uvedením počtu chýb),
- pri slovnom skúšaní sa odporúča skúšať žiaka/žiačku kratšie a radšej dvakrát, ak píše písomnú úlohu, je vhodné ju rozdeliť na viac kratších častí,
- **časovo limitované testy (päťminútovky) sa neodporúčajú,**
- učiteľ môže povoliť žiakovi/žiačke opakovať slovnú odpoveď alebo test, ak bol nedostatočný výsledok zapríčinený neschopnosťou sústrediť sa z dôvodu rušivých vplyvov počas skúšania alebo **aktuálneho zdravotného či psychického stavu žiaka,**
- pri priebežnom hodnotení učebných výsledkov aj správania, ako aj pri záverečnej klasifikácii, sa **kladie dôraz na motivačnú zložku hodnotenia.**
 - **Vývinové poruchy učenia:**
 - **dyslexia, dysgrafia, dysortografia,**
 - **dyskalkúlia**

Vo výchovno-vzdelávacom procese je potrebné zohľadňovať vlastnosti a prejavy správania:

- deficit pozornosti koncentrácia, tenacita,
- intermitentné pracovné tempo, spomalené pri písomnom prejave, počítaní,
- oslabenie v oblasti verbálneho sociálneho úsudku - sociálna zrelosť, orientácia sa v sociálnych situáciách,
- oslabenie v oblasti krátkodobej auditívnej pamäti, dlhodobej pamäti vyžaduje časté opakovanie získaných informácií, pri učení zapájať čo najviac zmyslov,
- rýchlo sa dostavujúci pocit únavy,
- nevyrovnaný pracovný výkon,
- znížené porozumenie obsahu čítaného textu, neúhladný písomný prejav,
- porucha matematických schopností,
- znížená frustračná tolerancia, oslabená vôľovo-motivačná zložka osobnosti.

Odporúčania pre vyučujúcich pri poruchách učenia:

- úlohu rozdeliť na viac samostatných jednotiek, ktoré žiak rieši systémom postupných krokov,
- dlhodobejšie úlohy rozdeliť na viac menších úloh s určeným termínom splnenia,
- presvedčiť sa, či žiak pochopil zadanie ucelene, jeho podstatu, znenie otázky,
- udržiavať pozornosť žiaka pri skúšaní vyžadovaním stručných odpovedí od žiakov jedného za druhým,
- stanoviť primerané krátkodobé čiastkové študijné ciele, ktoré je žiak schopný splniť v reálnom časovom termíne a trvať na ich dodržaní,
- preferovať písomné zadávanie úloh pred slovným,
- overiť si, či žiak správne porozumel zadaniu úlohy, najmä pri písomných samostatných prácach,
- s nadhľadom hodnotiť kvalitatívnu stránku písma pri písaní poznámok a nákresov v zošitoch,
- umožniť mu odkopírovať si poznámok od spolužiakov v prípade, ak žiak z časového hľadiska nemal možnosť zaznamenať všetky poznámky na vyučovacích hodinách alebo boli nečitateľné;

Kompenzačné pomôcky, špeciálne učebné pomôcky:

- tabuľka slovných druhov, vetných členov,
- v cudzom jazyku tabuľka na tvorenie časov, slovníky,
- pomôcky pri pamäťovom učení - pojmové mapy, osnova učiva,
- predpísané poznámky (alebo prefotené) vlepovať do zošita,
- pre nečitateľné písmo využiť možnosť spracovať niektoré písomné úlohy na PC (referát, projekt, sloh a pod.).

Pre udržanie pozornosti počas celého vyučovania VO VŠETKÝCH PREDMETOCH je potrebné:

- podľa možností znížiť pracovné zaťaženie žiaka/žiačky tak, aby sa dostalo do súladu s jeho/jej schopnosťou udržať pozornosť a primeranú aktivitu,
- vplyvom oslabenia pozornosti sa môžu objavovať značné výkyvy v aktivite a vedomostiach dieťaťa, čo sa na vyučovaní môže prejaviť tým, že nevie vypracovať úlohy, ktoré inokedy vyrieši, vtedy je dôležitá práca s kompenzačnými pomôckami, pomocou ktorých sa dieťa opätovne naštartuje k práci,
- pri overovaní si vedomostí žiaka/žiačky formou samostatných prác uprednostňovať kratšie formy testov pred predĺženým pracovným časom, rozdelenie testu na dve časti, menší počet úloh a pod.,
- upútať pozornosť jeho/jej aktívnym vtiahnutím do procesu vyučovania poverením určitými úlohami, napr. rozdávaním pomôcok, písaním kľúčových slov na tabuľu a pod.,
- požiadať ho/ju, aby voľne zopakoval/-a otázku či zadanie úlohy, t. j. presvedčiť sa, či pochopil/-a zadanie ucelene, prípadne jeho podstatu alebo znenie otázky,
- je vhodnejšie preferovať písomné zadávanie úloh ako slovné zadávanie úloh,

- na začiatku hodiny oznámiť presný program hodiny, na konci ho zrekapitulovať,
- snažiť sa, aby ústne pokyny učiteľa boli krátke, jednoduché a konkrétne, využívať názor,
- rešpektovať chvíľky „nepohody“,
- dať dôraz na motiváciu a pozitívne hodnotenie, nepripustiť, aby vznikol u žiaka/žiačky pocit menejcennosti pri stálom opakovaní neúspechu ani pocit výnimočnosti pri špeciálnom vedení, ktoré mu učiteľ poskytuje,
- dovoliť kopírovanie poznámok od spolužiakov.

Metodické postupy a kroky na dosiahnutie cieľa:

SLOVENSKÝ JAZYK:

- rozvíjať porozumenie prečítaného textu a jeho reprodukciu podľa dejovej línie - tvoriť osnovu rozprávania (text rozdeliť na viac častí, prečítať prvú časť, zreprodukovať, zapísať dôležitú časť deja - heslovito, potom čítať ďalšiu časť..., pracovať tým istým spôsobom až do konca článku. V závere podľa osnovy porozprávať celý príbeh, rozvíjať dejovú líniu príbehu),
- **vzhľadom na dysgrafi v písomnostiach nehodnotiť chyby v diakritike a zámene grafém,**
- **diktát hodnotiť počtom chýb,** v doplňovacom diktáte nehodnotiť chyby v diakritike, zamerať sa na aplikáciu gramatického pravidla,
- zvládnutie gramatického javu *overiť doplňovacím cvičením*, ústnou odpoveďou (nehodnotiť chyby v diakritike, zamerať sa na hodnotenie pravopisného javu, po doplnení i-y viesť k sebakontrolu a doplneniu dlhej a krátkej slabiky - opätovne prácu skontrolovať),
- **v písomnej práci a pri práci s textom poskytnúť viac času na písomné vypracovanie úlohy alebo redukciu úloh,** overiť porozumenie zadaným úlohám,
- **pri overovaní vedomostí v písomnej práci nediktovať otázky, je potrebné ich napísať,** aby sa v nich dokázala spätne orientovať a prácu si skontrolovať,
- v prípade zlého výsledku z písomnej práce **umožniť opravu ústnou formou,**
- **umožniť používanie kompenzačných pomôcok, gramatické tabuľky.... aj pri overovaní učiva,** pri písomných prácach, naučiť ho/ ju s kompenzačnými pomôckami pracovať,
- tolerovať **zníženú kvalitu písma** vzhľadom na VPU,
- tolerovať pomalšie pracovné tempo.

CUDZÍ JAZYK:

- v prípade zlého výsledku z písomnej práce umožniť opravu ústnou formou,
- zamerať sa na osvojenie slovnej zásoby a vetných spojení najmä ústnou cestou, nehodnotiť chybovosť (zámeny, vynechávanie grafém) pri písomnom overovaní slovnej zásoby, *tolerovať fonetický zápis slov,*
- *využívať v čo najväčšej miere názor, vizualizáciu a mnestické (súvisiace so slabou pamäťou) pomôcky,*
- tolerovať zníženú kvalitu písma, pomalé pracovné tempo vzhľadom na VPU,
- **v prípade písomnej práce poskytnúť viac času na písomné vypracovanie úlohy alebo redukciu úloh,** overiť porozumenie zadaným úlohám, umožniť používanie kompenzačných pomôcok (gramatické tabuľky a iné),
- pracovné postupy rozdeliť na menšie kroky

NÁUKOVÉ PREDMETY:

- *využívať grafické znázornenie, názor, vizuálnu oporu, mnestické pomôcky, pojmové mapy,* dovoliť vizuálnu oporu (prezentáciu, projekt) pri prezentácii svojej práce,
- **dôležité informácie zapísať v bodoch** s farebným zvýraznením významných pojmov
- pri skúšaní voliť také formy, aby stačila len krátka odpoveď,

- *dovoliť odpoveď na otázky učiteľa,*

ODBORNÉ PREDMETY:

- počas hodiny hlavnú myšlienku zdôrazniť viackrát, vždy inými slovami - aj prostredníctvom žiaka,
- zaraďovať prvky kooperatívneho vyučovania,
- eliminovať frontálne vyučovanie,
- využívať grafické znázornenie, názor, vizuálnu oporu,
- dôležité informácie zapísať v bodoch,
- poznámky pre žiaka pripraviť vopred, žiak do poznámok dopisuje len kľúčové slová,
- *u žiaka s poruchami učenia je oslabený proces automatizácie, na zvládnutie učiva potrebujú viac času a časté opakovanie, ak nemajú poznatky dostatočne zautomatizované, zabudnú ich.*

MATEMATIKA (pri dyskalkúlii):

- *dovoliť používať kompenzačné pomôcky* (kalkulačka, tabuľka násobkov, tabuľka vzorcov, premeny jednotiek), naučiť dieťa s kompenzáciami pracovať,
- *dovoliť používať karty s nápovedňou riešenia* - napísaný vzorec - pod ktorým je vyriešený vzorový príklad, vzorový postup rysovania; pri dyskalkúlii je potrebné vychádzať z jednoduchých príkladov s názorom, s nízkymi číslami, dať dieťaťu jednoduchý systém počítania, až po pochopení postupu, je možné náročnosť učiva stupňovať,
- *v písomných prácach* redukovať počet úloh, dovoliť používať kompenzácie,
- *dovoliť používanie názorných pomôcok v geometrii, tolerovať nepresnosti v rysovaní.*
- *pri súhrnnej písomnej práci* nechať k dispozícii vzorovú kartu, aby si dieťa mohlo riešenie pripomenúť a aplikovať ho na daný príklad v písomnej práci, ak sa nedokáže zorientovať v učive, učiteľ ho usmerní,
- často kontrolovať porozumenie zadania úlohy a správnosť postupu, správnosť výberu kompenzačnej pomôcky,
- *oslobodiť od písania časovo limitovaných úloh a úloh, kde má žiak po ústnom zadaní učiteľa napísať (povedať) výsledok* - dieťa s poruchou pozornosti nedokáže pamäťovo aplikovať vedomosti, potrebuje zrkovú oporu, nesmie byť stresované časom, vtedy pracuje chaoticky, dostáva sa do tenzie, zhoršuje sa pozornosť,
- dovoliť farebne rozlíšiť znamienka, pozičnú hodnotu číslic v čísle,
- v slovných úlohách zvýrazniť podstatné údaje,
- odlíšiť chyby vzniknuté z nezvládnutého učiva od chýb vzniknutých nesprávnym odpisom (zápisom),
- zadanie úloh voliť jednoducho a jednoznačne,
- preferovať numerické príklady pred dlhšími slovnými zadaniami a slovnými úlohami.

Žiaci so zdravotným znevýhodnením – narušená komunikačná schopnosť (NKS)

Metodické postupy a kroky na dosiahnutie cieľa:

Vo výchovno-vzdelávacom procese zohľadňovať špecifiká osobnosti a poznávacích procesov:

- ťažkosti v schopnosti samostatného vyjadrovania a porozumenia,
- oslabené jazykové roviny,
- ťažkosti s porozumením abstraktných pojmov,
- ťažkosti v nadobúdaní a osvojovaní si novej slovnej zásoby,
- pomalšie reagovanie na pokyny,
- zníženú mieru pozornosti, zvýšenú unaviteľnosť,
- neadekvátne emocionálne reakcie,
- zníženú sebadôveru,
- nerovnomerné výkony,

- potrebu individuálneho pracovného tempa, individuálneho prístupu zo strany pedagóga (predĺženie času o 25 %, resp. o 50% v každom vyučovacom predmete).

Odporúčané pedagogické postupy:

- dovoliť využívať kompenzačné pomôcky, pomôcť využívať ich,
- pomôcť pri vytváraní systému vo vedomostiach,
- preferovať ústne skúšanie,
- poskytovať dlhší čas na vypracovanie úloh,
- kontrolovať porozumenie zadaniam,
- dovoliť opakovať slovnú odpoveď alebo test, ak bol nedostatočný výsledok zapríčinený nepriaznivým aktuálnym zdravotným alebo psychickým stavom, emocionálnou rozladenosťou,
- náročné testy zaraďovať na prvé hodiny,
- členenie zadania, zväčšené písmo, podčiarknutie dôležitých slov v texte...,
- predĺžený výklad, písomné práce rozdeliť na viac častí,
- cieľom hodnotenia je hlavne motivovanie k lepšiemu výkonu,
- pri hodnotení výkonov sa zamerať na hodnotenie obsahu a nie formy, používať pozitívne formulácie,
- písanie testov s možnosťou výberu odpovedí,
- voliť takú formu preverovania vedomostí, pri ktorej podá lepší výkon (používanie kompenzačných, vlastne vyrobených pomôcok),
- zvoliť si také spôsoby činností, v ktorých môže žiak/žiačka podávať optimálny výkon, ktorý zodpovedá jeho/jej skutočným schopnostiam,
- pri preberaní nového učiva zistiť správnosť pochopenia a umožniť dlhší čas na upevnenie, zautomatizovanie učiva,
- v prípade potreby tolerovať pomalé pracovné tempo,
- podporovať a taktne usmerňovať spôsoby seberealizácie,
- vyjadrovať sa stručne, uprednostniť krátke a jasné inštrukcie, otázky zadávať tak, aby žiak/žiačka mohol/mohla odpovedať jednoznačne,
- pri komunikácii udržiavať zrakový kontakt, poskytnúť dostatok času na dokončenie prehovoru, neprerušovať a neopravovať rečový prejav,
- **zabrániť vystavovaniu žiaka/žiačky situáciám, ktoré by mohli vyvolať pocit poníženia, napr. ústny prejav pred triedou,**
- podporovať všetky snahy žiaka/žiačky o ústnu i písomnú komunikáciu a viesť ku komunikatívnosti i ostatných spolužiakov,
- **zachovávať diskretnosť o problémoch žiakov s NKS a nereferovať o nich pred inými žiakmi či rodičmi,**
- ak sa objaví vysmievanie žiaka/žiačky spolužiakmi, treba tento problém riešiť,
- individuálny prístup.

Kompenzačné opatrenia:

- používať čo najviac názoru a čo najviac konkretizovať,
- písomku nediktovať, predkladať v písomnej podobe a prehľadnej úprave,
- v predmetoch, v ktorých sa prepisuje učivo z tabule, učebnice alebo sa priamo diktuje, v prípade potreby poskytnúť žiakovi/žiačke vypracované učivo nenechávať ho/ju prepisovať,
- **pri známkach únavy vyplývajúcej zo zdravotného postihnutia (NKS) umožniť oddych,**
- úlohy v písomných prácach pripravovať prehľadne,
- klásť na žiaka/žiačku primerané požiadavky, nevyzývať k takým činnostiam, v ktorých z hľadiska svojho zdravotného znevýhodnenia nemôže podávať optimálny výkon (prispôbiť množstvo a náročnosť úloh schopnostiam).

Spôsob overovania vedomostí vo VŠETKÝCH PREDMETOCH:

- hodnotenie má motivačnú funkciu, neporovnávať výkony žiaka/žiačky s ostatnými žiakmi, ale porovnávať vlastné výkony a napredovanie,
- vylúčiť časovo limitované úlohy,
- pri hodnotení a klasifikácii zohľadňovať individuálne schopnosti žiaka/žiačky, momentálnu náladu, psychický stav,
- **pri skúšaní vo všetkých predmetoch brať ohľad na NKS, žiak/žiačka ťažko zvláda skúšanie pred spolužiakmi, preto je potrebné uprednostniť písomnú formu preverovania vedomostí**, výber formy odpovede určiť tiež v závislosti od druhu úlohy,
- **písomné a kontrolné práce nediktovať, predkladať v písomnej podobe a v prehľadnej úprave, podľa potreby zredukovať množstvo úloh v rozsiahlej písomnej práci, poskytnúť dostatočný čas na jej vypracovanie (známku takto dosiahnutú brať ako rovnocennú so známami ostatných spolužiakov)**,
- **pri hodnotení nebrať do úvahy vynechanú úlohu**,
- v prípade neúspešnosti pri preverovaní vedomostí umožniť preskúšanie inou formou.

Aplikácia špeciálnych vzdelávacích postupov v jednotlivých predmetoch:

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA:

- **v gramatike** využívať doplňovacie cvičenia, ale aj diktáty - skrátené, s hodnotením jedného gramatického javu, nácvikové diktáty a postupne náročnosť zvyšovať, hodnotiť po známku dobrý,
- umožniť docvičenie gramatických pravidiel, pomôcť pri orientácii v gramatických tabuľkách,
- je vhodné pomôcť priblížiť zadanie, nasmerovať na využitie kompenzačných pomôcok, **uistiť o správnosti postupu**,
- **dôraz klásť na opakovanie, na zlepšovanie pamäti**,
- tolerovať ťažkosti s naučením sa pojmov, kategórií, básní, textov, s reprodukciami textov,
- zamerať sa na porozumenie textu, čítať radšej kratšie úseky, ale cvičiť orientáciu v texte, odpovede na otázky, vyhľadávanie v texte, zlepšovať tieto čitateľské zručnosti,
- **v slohových prácach nehodnotiť pravopis a úpravu, poskytnúť dostatočný čas na ich tvorbu**,
- tolerovať pomalé pracovné tempo,
- písomné práce rozdeliť na viac častí,
- nenechávať prepisovať texty,
- pomôcť pri vytváraní systému vo vedomostiach,
- dovoliť opakovať slovnú odpoveď alebo test, ak bol nedostatočný alebo zapríčinený nepriaznivým aktuálnym zdravotným alebo psychickým stavom, emocionálnou rozladenosťou,

CUDZÍ JAZYK:

- pri čítaní a práci s textom poskytnúť viac času,
- v písomnom prejave tolerovať slová, ktoré sú napísané aspoň foneticky správne - nebrať do úvahy chyby vyplývajúce z NKS: vynechané písmená, prehodené poradie písmen, zámena písmen, chýbajúca diakritika,
- zamerať sa na osvojenie si najdôležitejšej slovnej zásoby, vetných a slovných spojení, a to hlavne sluchovou cestou,
- sústrediť sa na praktické využitie jazyka,
- postupovať po menších krokoch,
- viacmyslový prístup.

MATEMATIKA:

- kontrolovať pochopenie zadania a správnosť postupu,
- poskytnúť dostatok času na riešenie úloh,
- zopakovať niektoré postupy pri riešení úloh, pomoc pri porozumení zadaniom a slovným úlohám,

- pri konštrukčných úlohách (geometria) zohľadňovať správny postup, nehodnotiť úroveň technického prevedenia zobrazenia,
- kontrolovať nielen výsledok, ale aj správnosť postupu,
- učivo nacvičovať s jednoduchými hodnotami,
- tolerovať používanie pomôcok: kalkulačka, tabuľky, číselná sieť, štvorčekový papier a pod.,
- dlhší čas na fixáciu učiva,
- na domácu úlohu zadávať príklady už počítané v škole,
- úprava písomných prác s jednoduchým zadáním, zadanie úloh písané v štruktúre: jedna veta – jeden riadok, zvýrazniť a podčiarknuť podstatné veci v slovných úlohách.

NÁUKOVÉ PREDMETY:

- podporovať vizualizáciu učiva, v prípade potreby pri písomnom hodnotení využívať formu testov s možnosťou výberu správnej odpovede.

Vzdelávanie nadaných žiakov

Škola vytvára v súlade so svojim profilom aj podmienky pre rozvoj nadaných žiakov. Výchova a vzdelávanie mimoriadne nadaných žiakov patrí vo všeobecnosti za veľmi efektívne, žiaduce, a to tak zo spoločenského, individuálneho ľudského hľadiska, ako aj z hľadiska ekonomického, návratnosti investovaného času a finančných prostriedkov. Osobitne aj v našom odbore cukrár je žiaduce podchytiť nadaných žiakov a systematicky s nimi pracovať. Pritom nemusí ísť len o podporu mimoriadne intelektovo nadaných žiakov, ale aj žiakov nadaných manuálne, prakticky, ktorí vynikajú svojimi vedomosťami, zručnosťami, záujmom, kreativitou, výsledkami práce a zaslúžia si výnimočnú pedagogicko-psychologickú starostlivosť pri rozvíjaní svojho špecifického nadania. Pre mimoriadne nadaných žiakov sme pripravili tieto úpravy:

- žiaci budú integrovaní do bežných tried (nebudeme zriaďovať osobitné triedy, nepokladáme to za dobrý výchovný moment)
 - ak si to žiaci budú vyžadovať, budú umiestnení do domova mládeže so súhlasom zákonného zástupcu
 - umožní sa im štúdium väčšieho počtu voliteľných predmetov, ako aj ďalších cudzích jazykov,
 - podľa potreby budú navštevovať výchovnú poradkyňu a v mimoriadnych prípadoch budú navštevovať aj špecializované odborné pracoviská (za podmienok výskytu istých anomálií v ich správaní)
 - vo výučbe nadaných žiakov budeme využívať nadštandardné vyučovacie metódy a postupy, budú zapájaní do problémového a projektového vyučovania, umožní sa im práca na vlastných projektoch, vo výnimočných prípadoch môže byť poskytnuté štúdium formou on-line
 - v plánoch sa môžu zaviesť aj špeciálne predmety štúdia, prípadne kombinácia viacerých obsahov predmetov
 - škola bude intenzívne spolupracovať najmä s rodičmi tak, že bude organizovať mesačné stretnutia (neformálne) učiteľov vrátane výchovnej poradkyne, žiakov, rodičov a (prípadne) zamestnávateľov, počas ktorých budú žiaci prezentovať svoje názory a požiadavky, aby sa mohli operatívne riešiť
 - škola môže umožniť žiakom aj aktívnu spoluprácu s vysokou/vysokými školami. Pre týchto žiakov bude s týmito vzdelávacími inštitúciami intenzívne spolupracovať
 - škola v spolupráci so zamestnávateľmi bude riešiť ich zamestnanecké príležitosti
- všetci žiaci bez výnimky (aj bežní žiaci) budú dodržiavať školský a interný poriadok

7 PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA PRI VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ

Na SOŠ obchodu služieb je spracovaná smernica BOZP, ktorá stanovuje základné podmienky a postupy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na vylúčenie alebo obmedzenie faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce a všeobecné zásady prevencie. Smernica stanovuje a bližšie konkretizuje práva a povinnosti zamestnancov, technika BOZP, zástupcov zamestnancov pre BOZP a všeobecne právnych predpisov. Táto smernica, je spracovaná v zmysle zákona č. 124/2006 Zb. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vytváranie podmienok bezpečnej a hygienickej práce je organickou súčasťou celého vyučovacieho procesu. Postupuje sa podľa platných predpisov, nariadení, vyhlášok, noriem a pod. Priestory, v ktorých prebieha teoretické a praktické vyučovanie musia zodpovedať platným právnym predpisom, vyhláškam, technickým normám a predpisom ES.

Škola zabezpečuje všetky technické a organizačné opatrenia na elimináciu všetkých rizík spojených najmä s praktickým vyučovaním. Učitelia, MOV, žiaci a rodičia so podrobne s týmito rizikami oboznámení.

Škola má spracovanú Metodickú osnovu vstupného školenia bezpečnosti práce, dodržiavania osobnej hygieny a protipožiarnej ochrane pre žiakov a učiteľov. Obsahom školenia sú predpisy a normy používané v odbore, miesta, na ktorých sú umiestnené lekárničky prvej pomoci, vybrané ustanovenia vyhlášky o evidencii úrazoch detí, žiakov a študentov, traumatologického plánu, nariadenie vlády o ochrane zdravia zamestnancov pri práci, o bezpečnej prevádzke a používaní strojov, Zákonníka práce, o prácach mladistvých, poskytovaní prvej pomoci, o požiarnej nebezpečnosti v organizácii, inštruktáži používania prenosných hasiacich prístrojov a pod.

8 FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ

Finančná gramotnosť je **schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.**

Východiskovým dokumentom pre zapracovanie finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov a do vyučovania je Národný štandard finančnej gramotnosti.

Národný štandard finančnej gramotnosti, verzia 1.2, platný od 1.9.2017 vymedzuje šírku poznatkov, zručností a skúseností v oblasti finančného vzdelávania a manažmentu osobných financií, z ktorého vyplýva, že absolvent strednej školy by mal byť schopný:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia financií,
- rozoznávať riziká v riadení financií,
- stanoviť si finančné ciele a naplánovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj aj zverený majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny, podniku,
- hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie, inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- porozumieť základným pojmom v jednotlivých témach,
- orientovať sa v oblasti finančného trhu (Národná banka Slovenska, komerčné banky, poisťovne, finanční sprostredkovatelia a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať,
- ovládať práva, povinnosti, klady a riziká osoby fungujúcej ako podnikateľ,
- zostaviť a prezentovať vlastný podnikateľský zámer, myslieť strategicky, analyzovať a riešiť problémy.

Národný štandard finančnej gramotnosti popisuje minimálne požiadavky na finančné, ekonomické a právne vzdelávanie žiakov prostredníctvom osvojených kompetencií. Dôraz sa kladie na praktické využitie poznatkov a prepojenie s realitou, nielen na nadobudnutie teoretických vedomostí. Žiak ovláda pojmy vyskytujúce sa v jednotlivých témach. Toto ovládanie znamená, že žiak:

- rozumie zadaniam úloh, v ktorých sa tieto pojmy vyskytujú,
- vie ich správne použiť pri formuláciách svojich odpovedí,
- vie dôležité pojmy stručne opísať (definovať).

Národný štandard finančnej gramotnosti je usporiadaný do šiestich tém:

- Finančná zodpovednosť spotrebiteľov

- Plánovanie, príjem a práca
- Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov
- Úver a dlh
- Sporenie a investovanie
- Riadenie rizika a poistenie.

Jednotlivé témy škola implementuje do svojho školského vzdelávacieho programu. Jednotlivé témy sú rozpisované do čiastkových kompetencií. Tieto čiastkové kompetencie sú popísané na úrovniach, pričom na týchto úrovniach sú opísané poznatky, zručnosti a skúsenosti, ktoré by mali byť žiaci schopní preukázať.

Témy NŠFG sú zaradené do vzdelávania podľa potrieb žiakov a vzdelávacích podmienok školy. NŠFG je využitý na vytvorenie tém v rámci učebných osnov všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov v rámci finančného vzdelávania, digitálny edukačný obsah a ďalšie podporné materiály.

Vzhľadom na charakter vzdelávania v oblasti finančnej gramotnosti je vhodné uplatňovanie integrovaného vyučovania. To umožňuje predstaviť vzdelávací obsah v jeho komplexnosti. Vedie k prepájaniu poznatkov, vnímaniu súvislostí a umožňuje aplikáciu už nadobudnutých zručností. Výsledky vzdelávania v jednotlivých predmetoch lepšie odzrkadlia životnú realitu. Integráciu je možné realizovať na úrovni čiastkovej aktivity, projektu, tematického celku, ale aj na úrovni integrovaného učebného predmetu.

Pre vzdelávanie je dôležité, aby bola problematika po odbornej stránke správna. Vo finančnom vzdelávaní je preto dôležité disponovať odbornými vedomosťami z oblasti financií. Nevyhnutná je aj schopnosť adekvátne používať základné ekonomické pojmy. Cieľ finančného vzdelávania spočíva v získavaní **kompetencií nevyhnutných pre zodpovedné finančné správanie v celoživotnej perspektíve, ako je existenčné zabezpečenie seba a svojej rodiny, rozvoj filantropie** a aktívna účasť na trhu finančných produktov a služieb.

Žiakov je potrebné pripravovať na vyhľadávanie správnych informácií, kritické myslenie, rozoznávanie potrebného od zbytočného, odlíšenie pravdivého od nepravdivého i efektívne využívanie informácií a zdrojov dostupných z okolia. Oprieť sa možno o čitateľské stratégie a o kritické myslenie, ktoré žiaka povedú k zodpovednému rozhodovaniu a správaniu.

Úlohou finančného vzdelávania nie je len rozvoj orientácie v problematike financií, ale so žiakmi je potrebné precvičovať aj to, ako vybrať najlepšie riešenie za daných podmienok. Okrem ekonomických kritérií je potrebné zvažovať i okolnosti rodinné, spoločenské, právne, etické, ale aj ekologické. Nájdene riešenia potom porovnávať s osobnými preferenciami, skúsenosťami a intuíciou. Tento širší kontext predstavuje ďalej priestor pre ekonomicky zodpovedné rozhodovanie.

Finančné vzdelávanie sa prelína viacerými vzdelávacími oblasťami i prierezovými témami. K žiakom sa teda dostáva rôznymi spôsobmi. Finančná gramotnosť nie je samostatným predmetom, preto vyžaduje začlenenie finančnej gramotnosti do vzdelávacieho procesu istú mieru koordinácie. Jednotlivé predmetové komisie majú vo svojich plánoch zapracované opatrenia na integráciu finančnej gramotnosti.

Podstatnou témou vzdelávania v oblasti finančnej gramotnosti je hospodárenie domácnosti a je úzko previazané s rodinným prostredím. Z tohto dôvodu je vhodné informovať rodičov o zámeroch, princípoch a cieľoch finančného vzdelávania. Je dôležité vytvoriť také prostredie, ktoré bude pre všetky zúčastnené strany bezpečné. Jednou z možností, ako sa vyhnúť práci s citlivými osobnými údajmi alebo rodinnými údajmi, je vyučovať finančnú gramotnosť prostredníctvom inscenačných metód. Týmto prístupom je možné rozptýliť niektoré obavy rodičov spojené s využívaním citlivých údajov a zvýšiť ochotu spolupracovať.

Metódy a formy práce

Finančné vzdelávanie je orientované na rozvíjanie zručností pre uplatnenie v živote, a preto by malo byť s každodenným životom úzko previazané. Je vhodné pripraviť také aktivity, ktoré umožňujú relatívne autentický zážitok finančnej situácie a ktoré vedú k osvojeniu stratégií zodpovedného rozhodovania. Na tento účel využívame najmä heuristickú metódu, resp. metódu riešenia problémov a situačné metódy.

Heuristická metóda býva často charakterizovaná ako metóda učenia objavovaním. Žiakom sa nepredkladajú hotové fakty alebo výsledky, ale sú podnecovaní, aby sami hľadali riešenia.

Situačné metódy majú veľmi blízko k životnej realite. Ich podstatou je riešenie istej problémovej situácie, ktorá je zrkadlom skutočnej udalosti. Žiaci potom používajú svoje vedomosti a zručnosti, pracujú s informačnými zdrojmi, ale zohľadňujú aj svoje skúsenosti, názory a postoje. Spoločne diskutujú o možných riešeniach, hľadajú ich výhody a nevýhody a rozhodujú sa, ktoré riešenie je za daných podmienok najlepšie.

- Dôležitá je podpora žiackeho objavovania a samostatného riešenia problémových situácií
- Dávať žiakom kreatívne problémové otázky a úlohy, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú. Napr. Porovnať tri ponuky telefónnych programov vhodných pre žiakov. Vybrať najvýhodnejšiu ponuku a svoj výber zdôvodniť.
- Nepredkladať žiakom k osvojeniu hotové riešenia, podporovať aktívne objavovanie efektívnych stratégií. Napr. Žiakom predložiť nevyrovnaný rodinný rozpočet. Úlohou je nájsť problém a predložiť niekoľko možností riešenia.
- Viesť žiakov k poznaniu, že každý problém má viacero možných riešení, ktoré sú ovplyvnené okolnosťami konkrétnej situácie, napr. finančnou situáciou celej rodiny, zamestnaním.
- Postaviť finančné vzdelávanie na zručnostiach potrebných pre praktický život
- Zamerať sa na finančné situácie spojené s chodom domácnosti, napr. rodinný rozpočet, plánovanie dovolenky, plánovanie štúdia detí, poistenie auta.
- Pracovať s príkladmi, ktoré sú blízke bežnému životu žiakov.
- Presunúť vyučovanie zo školských lavíc do reálneho prostredia (vzdelávacie výlety, exkurzie), napr. do banky, do zmenárne, do obchodu, kde je možné porovnávať ceny rôznych balení výrobkov alebo výhodnosť nákupu, príp. marketingové triky.
- Prekonať izolovanosť vyučovacích predmetov
- Predkladať žiakom také problémy, ktoré vyžadujú uplatnenie vedomostí, zručností a schopností z viacerých predmetov. V reálnom živote sa tiež veci nedejú izolovane, napr. nakupovanie nie je len o matematike, ale premietajú sa doň aj psychologické, sociálne, zdravotné a právne aspekty.
- Pokúsiť sa v rámci nejakej aktivity alebo projektu integrovať vzdelávací obsah niekoľkých predmetov.
- Finančné vzdelávanie realizovať prostredníctvom digitálnych technológií.
- Využívať vo výučbe počítače, mobilné telefóny, interaktívne tabule, tablety.
- Neobmedzovať sa na individuálnu prácu, digitálne technológie je možné efektívne využívať i pri skupinovej práci (napr. kvízy cez interaktívne webstránky).
- Viesť žiakov k využívaniu on-line finančných kalkulačiek

- Zoznámiť žiakov s možnosťami i rizikami on-line finančných kalkulačiek.
- Pripraviť pre žiakov úlohy, pri ktorých musia využiť on-line finančné kalkulačky (napr. prepočet kurzu pri výmene peňazí, výpočet výšky čistej mzdy, výpočet výšky splátky pri úvere).
- Porovnávať spracovanie úlohy a jej výsledky pomocou tradičných výpočtov a prostredníctvom on-line finančných kalkulačiek.

Projektová metóda vnáša do vyučovania poznanie, viac reality a samostatného hľadania informácií, tak isto pomáha u žiakov vytvárať potrebné životné kompetencie. Ide o spoločné premýšľanie, diskusiu či spoločné riešenie, ktoré vedie k uskutočneniu cieľa. Žiaci pracujú v skupine, čo podporuje ich spoluprácu. Využívajú pri tom dostupné zdroje, pri ktorých sa učia rozlišovať ich vierohodnosť. Výučba teda nemusí prebiehať len v priestoroch učebne. Je možné využívať konzultácie s odborníkmi, knižnicu, internetové zdroje, odbornú literatúru, noviny, časopisy a pod. Na projekt je vhodné využiť súvislý čas, ktorý by za ideálnych podmienok nemal byť členený pevne stanovenými vyučovacími hodinami podľa rozvrhu. Celkový čas jedného projektu sa líši a je závislý od náročnosti témy.

Organizačná štruktúra projektového vyučovania:

- Úvodná motivácia, pri ktorej sú stanovené základné otázky, vymedzené ciele a úlohy projektu, dohodnuté pravidlá a pod.
- Práca v skupinách, kedy dochádza k vyhľadávaniu informácií.
- Prezentácia projektu – sú prezentované závery, porovnávané výsledky projektov a hľadané súvislosti.
- Hodnotenie projektu, jeho jednotlivých častí a sebareflexia v rámci projektu.

Za ideálnych podmienok má žiacky projekt reálnu podobu, teda žiaci dlhodobo pripravujú a zrealizujú svoje projektové nápady v podobe podujatia, akcie (organizácia veľtrhu cvičných firiem, organizácia predajnej burzy prác žiakov pre rodičov a priateľov školy, zbierky a pod.)

Inscenačné metódy založené na simulácii a hraní rolí predstavujú spôsob ako žiakov vtiahnuť do finančnej problematiky. Je možné rozvíjať finančné stratégie, ale zároveň nepracovať s citlivými údajmi. Umožňujú hlbšie porozumenie vzdelávaciemu obsahu, ale sú vhodné najmä pre rozvoj sociálnych zručností, kedy sa žiaci učia rozhodovať. Žiaci sa správajú tak, ako to vyžaduje ich rola, vciľujú sa do situácie. Hrať rolu v prevažnej miere dospelých je pre žiakov motivujúce a zábavné. Tým, že žiaci predstierajú inú osobu, môžu problém preskúmať z iného uhla pohľadu. Inscenačné metódy sú vhodné aj pre nácvik asertívnej komunikácie. Jednoduchú úroveň simulácie predstavujú napríklad trhy, kde žiaci vytvárajú (práca) a predávajú (obchodovanie) produkty. Pokročilú úroveň simulácie predstavujú fiktívne cvičné firmy, ktoré spolu obchodujú podľa bežných pravidiel, ale používajú fiktívne peniaze.

Pre viaceré témy finančného vzdelávania sú veľmi vhodné diskusie a diskusné hry. Žiaci môžu byť rozdelení i na skupiny obhajujúce určitý názor či postoj alebo môže ísť o diskusiu žiakov a učiteľa. Žiaci by sa mali na diskusiu vopred pripraviť, nájsť si argumenty a podklady pre svoje tvrdenia. Diskusné hry precvičujú schopnosť komunikácie, vyjednávania a dosahovania súhlasu, formulácie názoru a pocitu, načúvania, vciťovania sa. Slúžia aj k ujasňovaniu a formovaniu hodnôt a postojov, zamysleniu sa nad novými problémami. Na dosiahnutie týchto je potrebné stanoviť pravidlá diskusie a kontrolovať ich dodržiavanie.

Ďalšie metódy zaradované do vyučovania:

- **Brainstorming** – predstavuje skupinovú techniku zameranú na získanie čo najväčšieho množstva nápadov na danú tému. Je založená na skupinovom výkone. Princíp spočíva v tom, že

členovia skupiny sú schopní vyprodukovať oveľa viac nápadov, ako by vymysleli jednotlivo. Pri brainstormingu je nutné dodržiavať pravidlá, najmä to, že zverejnené nápady nebudú nikým komentované ani hodnotené. I ten zdanlivo najbláznivejší nápad môže totiž niekoho ďalšieho inšpirovať. Pri brainstormingu ide predovšetkým o získanie kvantity nápadov.

- **Myšlienková (mentálna) mapa** – predstavuje graficky usporiadaný text (prípadne doplnený obrázkami) s vyznačenými súvislosťami. Využíva sa na zapamätanie, na učenie, na grafické zobrazenie alebo na riešenie problémov. Zvyčajne sa začína hlavným námetom uprostred papiera (tabule) a kreatívnym využitím rôznych obrázkov, kódov, symbolov i farieb je vytvorená myšlienková (mentálna mapa).
- **Icebreaker** (prelomenie ľadov, ľadolamka) sa zaraďuje na začiatok hodiny, pred úvodný informačný blok. Poskytuje priestor na bližšie vzájomné zoznámenie. Slúži k prelomeniu ľadov, k prekonaniu začiatočných formálnych bariér, k odpútaniu účastníkov od problémov každodenného života, na naladenie sa na program a na navodenie neformálnej priateľskej atmosféry. Vhodný je tiež vtip alebo krátky príbeh.
- **Doplňovačky, osemsmerovky** – tvoria metodický základ, ktorý je jednoduchý a časovo nenáročný. Ide o rýchle cvičenia, pomocou ktorých si žiaci zopakujú to podstatné z preberanej látky. Niekedy môžu slúžiť aj ako motivácia. Učebnú metódu zvolí vyučujúci v závislosti od preberaného učiva. Pri niektorých témach je vhodnejší tradičný frontálny výklad spojený so záverečným zopakovaním, pri iných aktivizujúce metódy.
- **Didaktické hry** predstavujú ďalšiu možnosť, ako v praxi realizovať alebo spestriť finančné vzdelávanie. Medzi didaktické hry môžeme zaradiť aj klasické skupinové hry alebo strategické hry, ktoré sú spracované ako doskové hry, prípadne počítačové aplikácie. Môžu plniť funkciu motivačnú i upevňovaciu. Prostredníctvom didaktických hier je možné so žiakmi riešiť aj zložité učebné problémy:
 - Zbierať skúsenosti s hraním didaktických hier
 - Čerpať námety z odborných publikácií
 - Získať osobnú skúsenosť s hraním týchto hier: vyskúšať hru napr. Business Master a pod.
 - Využívať rôzne dostupné aplikácie s finančnou tematikou.Finančné vzdelávanie je koncipované tak, že prostredníctvom vzdelávacieho obsahu prepája konkrétne učebné predmety s činnosťou žiakov realizovanou v škole i mimo nej.

9 ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ

Čitateľská gramotnosť sa považuje za **existenčnú a základnú kompetenciu** vzdelaného človeka, bez ktorej nemožno dosiahnuť všetky ďalšie kompetencie. Nároky na čitateľskú zručnosť sa stále zvyšujú a jednotlivci sa ocitajú pred nutnosťou pracovať s textovými informáciami novými a komplikovanejšími spôsobmi. Ukazuje sa, že čoraz viac žiakov a dospelých osôb má **problém so základnými jazykovými zručnosťami**, ako je napríklad **slovná zásoba a jazyková vybavenosť**. Ide pritom o nevyhnutný základ pre vývoj vyšších úrovní čitateľskej gramotnosti.

Čitateľská gramotnosť tvorí základný prvok, základnú stavebnú jednotku, bez ktorej nemožno budovať ďalšie prvky a celkovo funkčnú gramotnosť. Ak totiž žiak nerozumie prečítanému textu a nevie odpovedať na úlohy, ktoré sú späté s textom, len veľmi ťažko bude môcť riešiť slovné úlohy z matematiky, vysvetliť príčiny vzniku vojny v dejepise, objasniť „záhady“ vo svete prírody, súvisiacej s predmetmi ako biológia, fyzika či chémia a podobne. Na základe štúdií PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) a PISA (Programme for International Students Assessment), ktoré monitorujú úroveň čitateľskej gramotnosti, pričom PIRLS sa zameriava na čitateľskú gramotnosť žiakov 4. ročníka a štúdia PISA sa venuje skúmaniu štyroch oblastí, medzi ktoré patrí aj čitateľská gramotnosť (okrem toho skúma aj matematickú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť a gramotnosť zameranú na riešenie problémov), pričom sú testovaní žiaci vo veku 15 rokov, je možné vyčleniť tri aspekty čitateľskej gramotnosti, a to: ciele čítania, procesy porozumenia a čitateľské zvyklosti a postoje. Ak žiak rozvíja všetky tri aspekty čitateľskej gramotnosti, osvojuje si a rozvíja si pritom potrebné kompetencie na to, aby mohol porozumieť a používať v živote také písomné formy, ktoré jednak majú hodnotu pre neho samotného, ale sú zároveň vyžadované spoločnosťou.

Čitateľská gramotnosť je teda schopnosť spracovávať informácie, ktoré sa v texte nachádzajú, pričom toto spracovávanie sa realizuje činnosťami, ktoré sú vykonávané prostredníctvom aplikovania konkrétnych schopností, a to:

- schopnosť vyberať informácie,
- schopnosť odlíšiť dôležité informácie od okrajových, vedľajších informácií,
- schopnosť vyhľadávať vzťahy medzi informáciami,
- schopnosť zhrubovať, zjednodušovať text,
- schopnosť vyvodzovať závery,
- schopnosť čítať medzi riadkami,
- schopnosť hodnotiť informácie,
- schopnosť kriticky nazerať na informácie.

Na základe vyššie uvedených schopností je následne možné vymedziť päť druhov činností, procesov, ktoré umožňujú žiakovi pochopiť text. Ide o takzvané procesy čitateľskej gramotnosti. PISA vymedzuje tri rozsiahlejšie procesy, ktoré v skutočnosti zahŕňajú päť čiastkových procesov čitateľskej gramotnosti:

Procesy čitateľskej gramotnosti:

1. *nájdenie a získanie informácie,*

- porozumenie priamo vyjadreným informáciám a ich vyhľadávanie v texte,
- dôraz na jednotlivé časti textu,
- vyhľadávanie slov, slovných spojení, myšlienok v texte (doslovne alebo synonymicky) a podobne.

2. integrácia a interpretácia (ide o spojenie dvoch rovín, a to utvárania širšieho porozumenia a rozvíjania interpretácie)

- dôraz na vzťahy v celom texte i medzi časťami celku, – rozlíšenie podstatných informácií od nepodstatných v texte,
- zistenie základných údajov z grafu, tabuľky, mapy, diagramu v texte,
- interpretácia a integrácia myšlienok a informácií z textu,
- logické spracovanie informácií v texte, nachádzanie súvislostí medzi jednotlivými myšlienkami v texte, – vyjadrenie hlavnej myšlienky a vytvorenie názvu textu,
- vyvodzovanie priamych záverov z textu, hľadanie podporných dôkazov v texte a podobne.

3. uvažovanie a hodnotenie (uvažovanie a hodnotenie sa zameriava jednak na formu a jednak na obsah textu)

- skúmanie a kritické hodnotenie obsahu textu, skúmanie a kritické hodnotenie jazyka textu (vyžaduje využitie širších vedomostí),
- dôraz na obsah textu, dôraz na formu textu,
- posúdenie celkovej hodnoty textu, jeho celistvosť a zrozumiteľnosť, význam textu pre čitateľa, vyjadrenie čitateľovho stanoviska k textu a jeho obhájenie pomocou dôkazov a argumentov mimo textu,
- hodnotenie kvality textu, a to z hľadiska využitia jazykových prostriedkov,
- posúdenie výberu lexikálnych prostriedkov, jazykového štýlu autora, úplnosti textových zložiek a podobne.

Základné čitateľské stratégie

1. *Skimming* – zoznámenie sa s materiálom na čítanie, slúži na zoznámenie sa s textom, či sa mu budeme venovať hlbšie (všímame si obrázky, zvýraznené slová, úpravu textu, obsah).
2. *Scanning* – skenovanie textu, zručnosť využiteľná pri hľadaní konkrétneho údaju, napr. slovo, telefónne číslo, vzorec, znak...
3. *Searchreading* – výskumné čítanie je technika, ktorou hľadáme kľúčové slová a frázy, ktoré pomáhajú nájsť špecifické informácie. Spája sa s podrobnejším štúdiom nájdeného výrazu alebo frázy, prípadne písania poznámok. V tomto prípade celý text nie je dôležitý.
4. *Extenzívne čítanie* – čítanie dlhších, súvislých textov vyžadujúcich všeobecné pochopenie.
5. *Intenzívne čítanie* – kratšie texty, výber špecifických informácií, presné detailné čítanie.
6. *Pojmová mapa*
7. *Cinquain* – päťlístok - metóda, prostredníctvom ktorej môžeme dosiahnuť syntézu vedomostí, reflektovať porozumenie danej témy a vytvoriť k nej svoj postoj.
8. *RAP* – (read – čítanie, ask – vyvodenie otázok, paraphrase – vlastnými slovami odpovedaj na otázky)
9. *SQ3R* – (survey – preskúmaj, question – pýtaj sa, o čom to je, read – čítaj, recite – prerozprávaj obsah, review – tvor osnovu, krátky sumár).
10. *Stratégia3-2-1*– napíš tri informácie, čo si sa dozvedel, dve informácie, ktoré ťa zaujali, 1 informácia, ktorú si sa nedozvedel.

11. *PLAN* – študijno-čitateľská aktivita vhodná na informačné texty. P – predpoved', o čom bude text, L – lokalizujte známe a neznáme informácie v pojmovej mape, A – aplikujte, pripíšte krátku charakteristiku k vyznačenému pojmu, N –note, vedomosti spracujte a voľne prerozprávajte podľa pojmovej mapy, urobte krátky sumár.
12. *PROR* – Preread – aktivity pred čítaním, uvažujte, čo už o danej téme viete, Read – čítaj – podčiarkuj slová, rob stručné poznámky, Organize – usporiadaj nové informácie do pojmovej mapy, grafu, kartičiek, Review –opakuj si informácie nahlas, nahlas si dávaj otázku a odpovedaj si na ňu.

Práca s textom

Komunikačnú spôsobilosť a čitateľskú gramotnosť žiakov je potrebné rozvíjať **vo všetkých všeobecno-vzdelávacích a odborných predmetoch**, preto predmetové komisie by mali mať vo svojich plánoch zapracované opatrenia na zlepšenie čítania a čítania s porozumením. Všetky stanovené ciele rozvoja čitateľskej gramotnosti, stratégie a metódy aplikujú vyučujúci v konkrétnych témach vyučovacích hodín daných predmetov. Na splnenie konkrétnych cieľov sa využívajú moderné aktivizujúce metódy, kvalitná dostupná literatúra, ako aj rôzne formy práce s využitím vhodných demonštračných pomôcok a didaktickej techniky. Majú naplánované aktivity na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti a komunikačnej spôsobilosti vo vyučovacom i mimovyučovacom čase.

Práca s textom vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia

Najväčší priestor na rozvoj čitateľskej gramotnosti je venovaný práve hodinám slovenského jazyka. Dôraz sa kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať. Kľúčové jazykové kompetencie, ktoré sa majú rozvíjať, sú počúvanie, komunikácia (hovorenie), čítanie a písanie → s porozumením. Obsahové osnovanie predmetu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem (recepciu) umeleckého textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Najdôležitejším prvkom v tejto koncepcii literárnej výchovy je sústredenie dôrazu na čítanie ako všestranné osvojovanie umeleckého textu. Cieľom sa stáva rozvoj čitateľských schopností, ktoré ďaleko presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu. Vzdelávací štandard predmetu slovenský jazyk a literatúra uvádza poznávacie a čitateľské kompetencie, v ktorých sú okrem požiadaviek na techniku čítania uvedené jednotlivé analytické a interpretačné zručnosti, ktoré potrebuje žiak na to, aby porozumel prečítanému textu.

Pri výučbe cudzích jazykov dostávajú žiaci priestor na spracovanie témy prostredníctvom učebných úloh na vyjadrenie vlastného názoru, pocitov, vedomostí a skúseností v ústnej alebo písomnej podobe. Ďalej môžu začať pracovať na tvorivých úlohách alebo projektoch, využiť a spojiť nové poznatky s predchádzajúcimi a využívať aj medzipredmetové vzťahy.

Práca s textom vo vzdelávacej oblasti Človek a príroda

Cieľom je rozvíjať poznanie žiaka v oblasti spoznávania prírodného prostredia a javov s ním súvisiacich tak, aby bolo schopné samostatne sa orientovať v informáciách a vedieť ich spracovávať objektívne do takej miery, do akej mu to povoľuje jeho kognitívna úroveň. Žiaci majú okrem učebníc k dispozícii, prezentácie, pracujú s textom v papierovej i elektronickej podobe. Na hodinách sa sústreďujú popri práci so súvislými textami aj na porozumenie nesúvislým textom (tabuľky, grafy, schémy a pod.).

Text sa stáva východiskom pri získavaní nových poznatkov.

Práca s textom vo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami

Schopnosť žiakov pracovať s informáciami, jeden z cieľov výchovy a vzdelávania, sa postupne stáva nielen prostriedkom učenia sa v škole, ale aj poznávania mimo školy a naplnenia osobných záujmov a potrieb žiaka. Žiak rozvíja schopnosť porozumieť a ústne i písomne sa vyjadriť k matematickým záležitostiam, teda reprodukovať názvy a základné vlastnosti známych matematických objektov, vysvetľovať výpočty a výsledky (obvykle viac než jedným spôsobom), vysvetľovať záležitosti, ktoré sa týkajú vzájomných vzťahov a porozumieť ústnym i písomným vyjadreniam iných osôb o týchto záležitostiach.

Práca s textom vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť a Človek a hodnoty

Na hodinách sa čitateľská gramotnosť rozvíja okrem učebnice, pracovných listov aj prostredníctvom práce s písomnými prameňmi, ktorá rozvíja hlavne kritické myslenie žiakov. Žiaci prameň interpretujú, sú schopní argumentovať a prijať názor iného. Vedia sa orientovať v konkrétnych pojmoch a chápu ich význam.

Práca s textom vo vzdelávacej oblasti Odborné vzdelávanie

U žiakov rozvíjame čitateľskú gramotnosť čítaním pracovných postupov, vyhľadávaním informácií explicitne (priamo v texte), čítaním súvislých i nesúvislých textov (obrázkov, schém, nákresov, fotografií) a ich aplikáciou v praktických činnostiach.

Úlohy na rozvoj čitateľskej gramotnosti

Nadväzovať na dosiahnutú úroveň čitateľskej a informačnej gramotnosti, umožniť žiakom prístup ku všetkým informačným zdrojom, využívať knižnično-informačné služby a podujatia knižníc. Počas vyučovacích hodín vyčleniť čas na čítanie z dôvodu slabej slovnej zásoby žiakov.

Reagovať na prečítané – reprodukovať prečítaný text, prípadne čítať grafy, schémy, slovné, či výtvarné zobrazenie prečítanej ukážky. V predmetoch, v ktorých žiaci vynikajú, majú možnosť sa ďalej vzdelávať v mimo vyučovacom čase a v záujmových útvaroch a súčasne sa zapájať do rôznych umeleckých súťaží a predmetových olympiád.

Formovať kladný vzťah žiakov ku knihe a literatúre, zorganizovať súťaž čitateľskej zručnosti žiakov, prezentácie, projekty a čitateľské aktivity - realizovať priebežne počas celého školského roka s cieľom motivovať žiakov k samostatnému čítaniu. Marec - mesiac knihy - realizovať aktivity vo vyučovacom i mimovyučovacom čase. Realizovať exkurzie - návšteva knižnice, návštevy divadelných predstavení. Venovať zvýšenú pozornosť čítaniu s porozumením, klásť dôraz na rozvíjanie jazykového prejavu, prácu s informáciami a schopnosti argumentovať, s cieľom zvyšovania úrovne vyučovania slovenského jazyka a literatúry. Prierezovo využívať možnosti na rozvoj čítania s porozumením na všetkých vyučovacích predmetoch.

Na jednotlivých vyučovacích predmetoch využívať inovačné metódy a formy práce, porovnávať informácie z rôznych zdrojov, využívať multimediálne programy, zaraďovať prácu s internetom s prepojením na bežný život, pracovať s nesúvislými textami akými sú mapy, grafy, tabuľky a vyvodzovať vzťahy medzi informáciami. Rozvíjať schopnosti žiakov vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy individuálneho štúdia a samostatnej práce s informáciami. Formovať kladný vzťah žiakov ku knihe a literatúre. Na hodinách slovenského jazyka a literatúry viesť žiakov k aktívnemu poznávaniu a čítaniu pôvodnej slovenskej klasickej a modernej

literatúry. Rozvíjať schopnosť spisovne komunikovať a argumentovať v písomných aj ústnych prejavoch, systematickú pozornosť venovať dôslednému osvojovaniu si materinského jazyka. Rozvíjať čitateľskú gramotnosť vo všetkých predmetoch vyučovania, zvlášť v maturitných predmetoch, zintenzívniť prípravu na testovanie na externú časť MS hlavne v triedach so slabšie prospeievajúcimi žiakmi. Do vyučovacieho procesu častejšie zaraďovať prácu vo dvojiciach, v skupinách a využívať diferenciaciu úloh pre žiakov podľa ich schopností. Klásť väčší dôraz na spoločnú analýzu (učiteľ – žiaci) zadaných úloh. Ďalej rozvíjať schopnosť spisovne komunikovať a argumentovať v písomných a ústnych prejavoch.

K pravidelným aktivitám patria:

- zapojenie sa do celoslovenského projektu „Záložka do knihy“ spája slovenské školy – komunikácia a spolupráca medzi školami
- Swap kníh pod názvom „Dajme knihám druhú šancu“, účasť v súťaži Majster rétor –vyžaduje si spisovné vyjadrovanie sa v materinskom jazyku a ovládanie jedného svetového jazyka
- príprava žiakov na umelecký prednes,
- návšteva divadelných predstavení - inšpirovať žiakov k čítaniu cez vizuálny zážitok v divadle,
- burza učebníc pre žiakov našej školy,
- možnosť otestovania jazykových zručností prostredníctvom lingvakvízu,
- Európsky deň jazykov – prekladateľská súťaž, vytváranie pozitívneho vzťahu,
- vlastná tvorba žiakov – písanie poézie a prózy

Škola ponúka žiakom možnosť zažiť interaktívne vzdelávanie mimo bežnej výučby. Organizujú ich rôzne subjekty a zameriavajú sa na rôzne oblasti, ako sú kritické myslenie, kreativita, prevencia závislostí, alebo dejiny 20. storočia pomocou dramatickej výchovy.

Typy workshopov:

Workshopy zamerané na rozvoj zručností: workshopy zamerané na kritické myslenie, kreativitu, tímovú prácu a ďalšie zručnosti, ktoré sú dôležité pre budúci osobný a profesijný život.

Workshopy zamerané na prevenciu: zamerané na prevenciu závislostí, napríklad fajčenia, alebo iných závislostí.

Workshopy s historickou tematikou: prostredníctvom dramatickej výchovy a osobných príbehov približujú žiakom dejiny 20. storočia, napríklad obdobie druhej svetovej vojny alebo obdobie totality...

Workshopy zamerané na konkrétne oblasti: zamerané na digitálne zručnosti, umenie, alebo ekológiu.

Organizátori workshopov: sú organizácie, s ktorými máme dlhoročné skúsenosti, spolupracujeme na pravidelnej báze. Tieto aktivity sú každoročne súčasťou plánu práce školy a plánov jednotlivých predmetových komisii.

10 PREDCHÁDZANIE VŠETkým FORMÁM DISKRIMINÁCIE, RASIZMU, XENOFÓBIE, ANTISEMITIZMU, INTOLERANCIE, RIZIKU ICH AKCEPTÁCIE A PODPORY NIELEN V ŠKOLE, ALE AJ MIMO NEJ

Poslaním strednej odbornej školy obchodu a služieb nie je len odovzdávať vedomosti a pripravovať žiakov na povolanie a získanie prvej kvalifikácie, ale aj formovať u mladých ľudí ich postoje, viesť ich k dodržiavaniu etických a ľudských princípov.

Ciele v systéme výchovy a vzdelávania, zakotvené v Školskom vzdelávacom programe spočívajú v cieľavedomom a systematickom rozvoji poznávacích schopností a emocionálnej zrelosti žiaka.

Cieľom výchovy a vzdelávania každého žiaka Strednej odbornej školy obchodu a služieb, Nábřeží J. Kalinčiaka 1 v Prievidzi, je vytvorenie podmienok pre získanie kompetencie na tvorivú odbornú činnosť v povolani, získanie a posilňovanie úcty k ľudským právam a základným slobodám, príprava na zodpovedný život v spoločnosti v duchu porozumenia a znášanlivosti, rozvoja osobnosti, kontrola regulácie svojho správania.

Realizácia aktivít preventívneho a informačného charakteru má jednoznačné zameranie na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie, riziku ich akceptácie a podpory nielen v škole, ale aj mimo nej.

PRIMÁRNymi sú informácie o občianskych a ľudských právach, etických a morálnych hodnotách a fungovaní politického a spoločenského systému.

- V školskom poriadku sú v rovnakej miere zastúpené práva a povinnosti žiakov rešpektujúc Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, Dohovor práv dieťaťa a platnú školskú legislatívu.
- Žiaci si svoje práva uplatňujú osobne a inštitucionálne prostredníctvom študentského parlamentu.
- Základné úlohy výchovy k ľudským právam sú zapracované do tematických výchovnovzdelávacích plánov jednotlivých predmetov.
- Smernica – Prevenencia a riešenie šikanovania, násilia, drogových závislostí a prevencie rizikového správania žiakov v škole a v jej pracoviskách a v Školskom internáte – cieľom je vzhľadom na závažnosť šikanovania poskytnúť základné informácie zamestnancom Strednej odbornej školy služieb obchodu a služieb, Nábřeží J. Kalinčiaka 1, Prievidza o formách jeho prejavoch, návrhoch riešenia, pri oboznamovaní zákonných zástupcov žiakov so skutočnosťami, ktoré súvisia s realizáciou výchovno-vzdelávacieho procesu a majú vplyv na jeho priebeh, kvalitu a výsledky. V škole je zriadený **školský podporný tím**.
- Nástenný panel s problematikou „***Šikana, kyberšikana***“ a „***Povedz NIE!***“ – fajčenie, sociálne siete- ako sa správať, drogy, alkohol..

OBLASTI ZAMERANIA aktivít školy k prevencii a riešeniu prejavov diskriminácie, extrémizmu, segregácie:

Aktivity uskutočnené na pravidelnej báze v spolupráci s poradenskými centrami:

- Ako nepodľahnúť nástrahám dospievania – CPP – Pedagogicko-psychologické poradenstvo, Bojnická cesta 47,

Prievidza

- Sociálno-psychologický tréning – CPP, Bojnická cesta 47, Prievidza
- Kariérne poradenstvo
- Mestská polícia v Prievidzi – Mgr. Vít Zajac - témy: nástrahy dospievania a šikana
- Štátna polícia v Prievidzi – Dr. Peter Zubál - téma: ako sa nestať zločincem
- Spolupráca s poradenskými zariadeniami v okresoch Prievidza, Partizánske: CPP na Bojnickej ulici 47 v Prievidzi, CPP na Bakalárskej ulici 2 v Prievidzi, ČŠPP na Úzkej ulici 2 v Prievidzi, CPP Veľká okružná 1107/15 a Februárova 153/3v Partizánskom a ČŠPP pri ŠŽ na Námestí baníkov v Handlovej, ČŠPP v Kremnici

11 STRATÉGIA DIGITÁLNEJ TRANSFORMÁCIE VZDELÁVANIA ŠKOLY

Stredná odborná škola obchodu a služieb
Nábřežie J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza

Názov dokumentu	Stratégia digitálnej transformácie vzdelávania školy
Školské vzdelávacie programy	Hotelové a gastronomické služby, Beauty služby, Obchodné služby
Učebné a študijné odbory	6462 H barbier, barbierka, 6456 H kaderník, kaderníčka, 2964 H cukrár, cukrárka, 6444 H čašník, servírka, 6445 H kuchár, kuchárka, 2980 H pracovník v potravinárstve – výroba trvanlivých potravín, 6323 K hotelová akadémia, 6425 K kaderník – vizážista, kaderníčka – vizážistka, 6463 K kozmetik – vizážista, kozmetička – vizážistka, 6442 K obchodný pracovník, 6403 L podnikanie v remeslách a službách
Platnosť	od 1. 1. 2026
Zodpovednosť	riaditeľ školy, školský digitálny koordinátor, predmetové komisie

1 Východiská stratégie

Stratégia digitálnej transformácie vzdelávania školy vychádza zo zamerania Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Prievidzi, ktorá dlhodobo poskytuje odborné vzdelávanie v oblasti **gastronómie, služieb, beauty odborov, obchodu a potravinárstva**.

Digitálna transformácia reaguje na:

- meniace sa požiadavky trhu práce,
- rastúce uplatnenie digitálnych technológií v odborných prevádzkach,
- potrebu rozvoja digitálnych kompetencií absolventov naprieč odbormi,
- skúsenosti školy s dištančným a hybridným vzdelávaním.

2 Vízia digitálnej transformácie

Víziou školy je vytvárať moderné, bezpečné a podnetné digitálne prostredie, ktoré podporuje odborné vzdelávanie, praktickú prípravu a rozvoj digitálnych, kľúčových a odborných kompetencií žiakov vo všetkých odboroch školy.

3 Strategické ciele digitálnej transformácie

3.1 Rozvoj digitálnych kompetencií žiakov

- využívať digitálne technológie pri riešení odborných úloh v jednotlivých odboroch školy
- rozvíjať schopnosť pracovať s digitálnymi informáciami, evidenciou a dátami podľa zamerania odboru
- viesť žiakov k samostatnému a bezpečnému používaniu digitálnych nástrojov v pracovnom prostredí

3.2 Integrácia digitálnych technológií do vyučovania

- systematicky využívať digitálne technológie vo všeobecnovzdelávacích a odborných predmetoch
- aplikovať digitálne nástroje v odbornom výcviku v súlade s reálnymi pracovnými postupmi
- podporovať projektové a problémové vyučovanie s využitím digitálnych technológií

3.3 Prepojenie digitálneho vzdelávania s praxou a trhom práce

- zosúladiť digitálne postupy používané v škole s požiadavkami zamestnávateľov

- rozvíjať digitálne zručnosti žiakov v rámci odborného výcviku, praxe a programu Erasmus+
- využívať spätnú väzbu z praxe na skvalitňovanie digitálneho vzdelávania

3.4 Rozvoj digitálnych kompetencií pedagogických zamestnancov

- podporovať vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti digitálnych technológií prostredníctvom aktualizčných, inovačných vzdelávaní a online vzdelávacích platforiem
- vytvárať priestor na zdieľanie digitálnych materiálov a dobrej praxe v predmetových komisiách a spolupráce s odborníkmi z praxe
- využívať digitálne nástroje pri plánovaní, realizácii a hodnotení vyučovania

3.5 Bezpečné a etické využívanie digitálnych technológií

- viesť žiakov k zásadám kybernetickej bezpečnosti a ochrany osobných údajov v súlade s platnou legislatívou

- rozvíjať mediálnu gramotnosť a kritické myslenie žiakov

- zabezpečovať dodržiavanie pravidiel bezpečného digitálneho prostredia v škole

Riadenie a vyhodnocovanie digitálnej transformácie

Za koordináciu a realizáciu stratégie digitálnej transformácie zodpovedá vedenie školy v spolupráci so školským digitálnym koordinátorom, predmetovými komisiami a pedagogickými zamestnancami.

Na zabezpečenie plnenia stratégie je potrebné:

- pravidelne hodnotiť napĺňanie cieľov digitálnej transformácie školy
- prerokovávať výsledky hodnotenia v pedagogickej rade
- aktualizovať stratégiu podľa potrieb školy a legislatívnych zmien

4 Implementácia stratégie

Implementácia digitálnej transformácie prebieha prostredníctvom bežného výchovno-vzdelávacieho procesu, odborného výcviku, práce predmetových komisií a riadiacej činnosti vedenia školy.

Digitálna transformácia sa uplatňuje diferencovane podľa charakteru jednotlivých odborov:

- **gastronomické odbory** – vedenie evidencií, výpočty, normovanie, tvorba jedálnych lístkov v digitálnej podobe a používanie pokladničných systémov,
- **beauty odbory** – tvorba a uchovávanie fotografickej dokumentácie výsledkov práce, využívanie digitálnych nástrojov na prezentáciu služieb a produktov, podporu komunikácie so zákazníkmi
- **obchodné odbory** – práca s dátami, administratíva, komunikácia so zákazníkom,
- **potravínárske odbory** – zaznamenávanie výrobných postupov a sledovanie kvality výrobkov

5 Materiálno-technické zabezpečenie

Škola postupne zabezpečuje:

- digitálne zariadenia a softvérové vybavenie,
- internetové pripojenie v učebniach a odborných pracoviskách,
- technické vybavenie podporujúce hybridné a dištančné vzdelávanie.

6 Merateľné ukazovatele plnenia stratégie

- využívanie digitálnych technológií vo vyučovaní a odbornom výcviku
- digitálne spracované výstupy žiakov
- účasť pedagogických zamestnancov na vzdelávaní
- začlenenie digitálnej bezpečnosti do vyučovania

7 Bezpečnosť a ochrana údajov

Škola zabezpečuje ochranu osobných údajov a dodržiavanie zásad kybernetickej bezpečnosti v súlade s platnou legislatívou (GDPR)

8 Záverečné ustanovenia

Stratégia digitálnej transformácie vzdelávania je neoddeliteľnou súčasťou Školského vzdelávacieho programu školy a je súčasťou systému zabezpečovania kvality výchovno-vzdelávacieho procesu, podporuje rozvoj digitálnych a odborných kompetencií žiakov a kvalitu odborného vzdelávania v danom odbore.

PRÍLOHA: UČEBNÉ OSNOVY V ŠTUDIJNOM ODBORE 6403 L podnikanie v remeslách a službách

UČEBNÉ OSNOVY VŠEOBECNOVZDELÁVACÍCH PREDMETOV

VŠEOBECNE VZDELÁVANIE
slovenský jazyk a literatúra
cudzí jazyk -anglický jazyk
občianska náuka
dejepis
geografia
biológia
matematika
informatika
telesná a športová výchova

UČEBNÉ OSNOVY ODBORNÝCH PREDMETOV

ODBORNÉ VZDELÁVANIE
Teoretické vzdelávanie
ekonomika
účtovníctvo
marketing
manažment
administratíva a korešpondencia
Praktická príprava
cvičenia z ekonomiky
cvičenia z informatiky
Odborná prax